

ΔΥΟ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΣΤΗ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Pierleone Porcu

ΑΝΑΡΧΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΗ
ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗ

Alfredo Bonanno

Η ΚΑΙΝΟΥΡΙΑ ΜΕΤΑΛΛΑΓΗ
ΤΟΥ ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΜΟΥ
ΣΕ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

Οι γραπτές και προφορικές εισηγήσεις
καθώς και η δημόσια παρέμβαση-συζήτηση

Θεσσαλονίκη, Ιανουάριος 1993

3

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΗ ΑΥΤΟΟΡΓΑΝΩΣΗ

Θεωρητικές συνεισφορές για την ανάπτυξη μιας ανατρεπτικής
κοινωνικής δράσης

3.

ΕΤΗ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

ΕΤΗ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

ΕΤΗ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

ΕΤΗ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

ΕΤΗ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

ΕΤΗ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

ΕΤΗ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

ΕΤΗ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

ΕΤΗ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Εκδόσεις: «Επαναστατική Αυτοοργάνωση»
Τ.Θ. 31531
100 35 ΑΘΗΝΑ
Stampato in proprio – 1995

ΔΥΟ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΣΤΗ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Pierleone Porcu

**ΑΝΑΡΧΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΗ
ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗ**

Alfredo Bonanno

**Η ΚΑΙΝΟΥΡΙΑ ΜΕΤΑΛΛΑΓΗ
ΤΟΥ ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΜΟΥ
ΣΕ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΕΠΙΠΕΔΟ**

**Οι γραπτές και προφορικές εισηγήσεις
καθώς και η δημόσια παρέμβαση-συζήτηση**

Θεσσαλονίκη, Ιανουάριος 1993

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΗ ΑΥΤΟΟΡΓΑΝΩΣΗ

Στους συντρόφους που βρίσκονται στις φυλακές του Trento και της
Vicenza:
Antonio Budini
Carlo Tesseri
Χρήστος Στρατηγόπουλος
και
Jean Weir

Ai compagni che si trovano nelle carceri di Trento e Vicenza:
Antonio Budini
Carlo Tesseri
Christos Stratigopoulos
e
Jean Weir

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΠΡΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΑΠΟ ΤΙΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΗ ΑΥΤΟΟΡΓΑΝΩΣΗ»

Μελετώντας το υλικό που προέκυψε από την διήμερη αυτή εκδήλωση στη Θεσσαλονίκη, διαπιστώσαμε με μεγάλη ικανοποίηση ότι πρόκειται ουσιαστικά, και όχι μονάχα μορφικά, για ένα καλοφτιαγμένο πράγμα. Προϊόν της υποκειμενικής θέλησης των συντρόφων αλλά και των συγκεκριμένων αντικειμενικών καταστάσεων της στιγμής εκείνης που ομολογουμένως είναι μάλλον σπάνιο για τα μέχρι τώρα δεδομένα του αναρχικού χώρου στην Ελλάδα σε διοργανώσεις παρόμοιων εκδηλώσεων.

Από αυτή την άποψη νομίζουμε ότι ο προαναφερόμενος στόχος από την πλευρά της πρωτοβουλίας αναρχικών Θεσσαλονίκης που είχε και την κύρια οργανωτική ευθύνη αυτών των εκδηλώσεων, στέφθηκε με επιτυχία τουλάχιστον όσον αφορά τις ευθύνες που εξαρτήθηκαν άμεσα από το χέρι τους. Εξάχθηκαν πράγματι κατά την γνώμη μας αρκετά και σαφή συμπεράσματα και για να γίνουν αυτά ακριβώς τα συμπεράσματα αντικείμενο μιας ευρύτερης επεξεργασίας ήταν και είναι το ζητούμενο από την πλευρά μας και με την έκδοση αυτών των υλικών σε αυτή την κατεύθυνση στοχεύουμε.

Η θεωρητική εμβάθυνση χωρίς την οποία το πέρασμα στη δράση θα ήταν επικίνδυνο, αλλά και η συνεχής θεωρητική εμβάθυνση χωρίς το πέρασμα στη δράση θα ήταν άλλο τόσο ανούσια. Σίγουρα είναι ένα σωστό συμπέρασμα που ισχύει, δεν πρόκειται όμως οπωσδήποτε για μια συνταγή. Κάθε σύντροφος, ακόμη και για λόγους προσωπικής ιδιοσυγκρασίας πρέπει να είναι σε θέση να καθορίσει τη δική του ισορροπία μέσα στα πράγματα. Εδώ είναι ένα σημείο από το οποίο πηγάζουν πολύ συχνά σημαντικές πρακτικές διαφορές μεταξύ των αναρχικών συντρόφων. Διαφορές που οδηγούν πολλές φορές σε ανώμαλες ακόμα και παιδαριώδεις συγκρούσεις.

Σίγουρα αυτά τα προβλήματα εντάσσονται στην γενικότερη συλλογι-

στική και πρακτική της ανάπτυξης της εξεγερτικής κοινωνικής διεργασίας που αποσκοπεί τελικά στην επαναστατική μεταβολή των παρουσών συνθηκών κοινωνικής ζωής, στην αναρχία. Κανένας επαναστάτης αναρχικός σύντροφος δεν τρέφει την ψευδαίσθηση ότι αυτού του είδους τα προβλήματα, όπως και οποιοδήποτε άλλο κοινωνικό πρόβλημα, είναι δυνατόν να επιλυθεί μέσω της ανάπτυξης ενός γενικού και αφηρημένου δημοκρατικού διαλόγου ακόμη και αν υπήρχαν σε όλους οι καλύτερες προθέσεις αυτού του κόσμου.

Για άλλη μια φορά η συνεχής συνειδητή και όσο το δυνατόν καλύτερα οργανωμένη εξεγερτική απόπειρα φαίνεται σε μας το καλύτερο και αποτελεσματικότερο εργαλείο μεταβολής των κοινωνικών συνθηκών που μας καταδυναστεύουν και μας πεθαίνουν σε καθημερινή βάση. Συνεχής εξεγερτική απόπειρα στον κοινωνικό λόγο, στην αναλυτική εμβάθυνση των πραγμάτων, στη πρακτική κοινωνική δράση. Στο εσωτερικό του αναρχικού κινήματος, στο εσωτερικό των κοινωνικών αυτών κομματιών που δεν έσκυψαν και δεν σκύβουν το κεφάλι μπροστά στην εκμετάλλευση και την καταστολή των αφεντικών.

Η λογική της συγκέντρωσης και της έκδοσης αυτού του υλικού είναι άρα η ίδια η εξεγερτική λογική, η λογική της συνεχούς εξεγερτικής απόπειρας το μοναδικό κατά την γνώμη μας όπλο που διαθέτει κάθε εκμεταλλευόμενος εάν θέλει κάποια μέρα να σπάσει ολοκληρωτικά τις αλυσίδες του.

Το υλικό που παρήγαγε η συγκεκριμένη εκδήλωση της Θεσσαλονίκης είναι σημαντικό κατά την γνώμη μας και για δύο λόγους. Πρώτο γιατί γίνεται για πρώτη φορά στα ελληνικά δεδομένα μια απόπειρα ουσιαστικής αναλυτικής εμβάθυνσης συγκεκριμένων ζητημάτων που είναι ζωτικής φύσης από την άποψη της αναρχικής επαναστατικής πρακτικής σε διεθνές επίπεδο αυτή τη στιγμή. Δεύτερο γιατί με διαφορετικό τρόπο και από διαφορετικούς δρόμους καθίσταται δυνατό να ξεκαθαριστούν αναλυτικά συγκεκριμένα ζητήματα που αφορούν την αναρχική εξεγερτική μεθοδολογία παρέμβασης μέσα στους κοινωνικούς αγώνες και τα συναφή προβλήματα που αντιμετωπίζει. Πρακτικά ζητήματα που αντιμετωπίσαμε πρόσφατα μεταξύ αναρχικών συντρόφων κατά τη διάρκεια των κοινωνικών αγώνων και που κατά την γνώμη μας τυγχάνουν ακόμη και σήμερα από την πλευρά πολλών συντρόφων μιας επιπόλαιας και πολλές φορές ξεπερασμένης αντιμετώπισης και πρακτικής προσέγγισης. Η έλλειψη κατάλληλης αναλυτικής εμβάθυνσης είναι τις περισσότερες φορές ο βασικός λόγος αυτής της επιπόλαιας, όσο και ανέξοδης αντιμετώπισης παρόμοιων ζητημάτων που οδηγεί εύκολα σε φραστικούς λεονταρισμούς.

Θέλουμε τέλος να διευκρινίσουμε ότι προς αποφυγή επαναλήψεων

και με στόχο την όσο το δυνατόν αρτιότερη λειτουργική παρουσίαση αυτών των αναλύσεων επιλέξαμε το υλικό της Θεσσαλονίκης δεδομένου άλλωστε ότι το κατείχαμε και σε καλύτερη τεχνική κατάσταση σε σχέση με αντίστοιχο υλικό που αποκομίσαμε μέσω των συντρόφων από την Αθήνα και την Πάτρα.

ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΗ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗ

ΓΡΑΠΤΗ ΕΙΣΗΓΗΣΗ ΤΟΥ PIER LEONE PORCU

Υπάρχουν πολλοί τρόποι να εκδηλώσουμε την αλληλεγγύη μας προς τους συντρόφους που εγκληματικοποιούνται από το κράτος και όλοι αυτοί οι τρόποι αποτελούν άμεση έκφραση των μεθόδων παρέμβασης και των υιοθετημένων μορφών αγώνα στο εσωτερικό της κοινωνικής σύγκρουσης.

Υπάρχουν σύντροφοι που αντιλαμβάνονται την αλληλεγγύη σαν να προσφέρουν μια κοινωνική υπηρεσία απέναντι σ' αυτόν ή τον άλλο σύντροφο που έχει συλληφθεί και κάτω από αυτό το πρίσμα εξασκούν την δραστηριότητά τους, ψάχνοντας τον δικηγόρο, στέλνοντας χρήματα και ρούχα στη φυλακή, κάνοντας επισκέψεις. Αυτή η καθαρά ανθρωπιστική-αλληλεγγυίστικη συμπεριφορά μεταφράζεται και στη δημιουργία επιτροπών υπεράσπισης αυτού ή του άλλου συντρόφου, με τη σχετική προώθηση μιας καμπάνιας κατευθυμένης στην ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης.

Υπάρχουν έπειτα όλοι αυτοί που αντιλαμβάνονται την αλληλεγγύη διαμέσου ενός κλειδιού στενά πολιτικού και μέσα σ' αυτή τη διάσταση παίζουν, προσπαθώντας να κάνουν ένα σωρό «διακρίσεις», που είναι όλες τους συνδεμένες με το στόχο να μην χαλάσουν την εικόνα της δικής τους δραστηριότητας. Κατ' αυτό τον τρόπο για καιροσκοπικούς λόγους υπερασπίζονται και είναι αλληλέγγυοι με όποιον δηλώνει αθώος, ενώ δεν είναι αντίθετα με όποιον αναλαμβάνει τις ευθύνες αυτών που έπραξε.

Άλλοι ακόμα, αν βλέπουν ότι υπάρχει κάτι να κερδίσουν σε όρους πολιτικής προπαγάνδας, φτιάχνουν γρήγορα αφίσες και προκηρύξεις τυπικής αλληλεγγύης για το σύντροφο ή για τους συλληφθέντες συντρόφους, δηλαδή στα λόγια δηλώνουν αλληλέγγυοι, ενώ αντίθετα μέσα στη πρακτική τους δεν υπάρχει ίχνος απ' αυτό το πράγμα.

Τέλος, υπάρχει αυτή η αλληλεγγύη η οποία γίνεται αντιληπτή με

αφορμή μια ιδεολογική συνέχεια, περίπτωση αυτή των μαρξιστών-λενινιστών στην έκδοση επαναστατικό μαχόμενο κόμμα. Αυτοί είναι αλληλέγγυοι με όποιον έχει τις ίδιες δικές τους θέσεις και είναι αντίθετα σε αντιπαράθεση ακόμα και σκληρή με όποιον δεν συμμερίζεται ούτε αναγνωρίζεται στη δική τους γραμμή και στη πολιτική τους στρατηγική, ως εκ τούτου καθόλου παράξενα εφαρμόζουν σ' αυτό το υποκείμενο, που θεωρούν ενοχλητικό, την λογοκρισία και τον εξωστρακισμό.

Τί θα πρέπει αντίθετα να εννοούμε για επαναστατική αλληλεγγύη;

1ον: Η πρώτη άποψη είναι αυτή που κατευθύνεται θεωρώντας την αλληλεγγύη σαν επέκταση των σχέσεών μας μέσα στην εξεγερτική κοινωνική πρακτική που προωθούμε στο εσωτερικό της ταξικής σύγκρουσης, δηλαδή σαν άμεση εκδήλωση επιθετικών ενεργειών που διενεργούνται ενάντια σε όλες τις μεγάλες και μικρές δομές κυριαρχίας που είναι παρούσες μέσα στον ίδιο μας τον χώρο και αυτό γιατί αυτές πρέπει να θεωρούνται, απ' όλες τις απόψεις, υπεύθυνες γι' όλα αυτά που συμβαίνουν μέσα στη κοινωνική πραγματικότητα, συμπεριλαμβανομένης ως εκ τούτου της εγκληματικοποίησης και της σύλληψης των συντρόφων. Μέσα σ' αυτό το πλαίσιο φαίνεται καθαρή μυωπία η μείωση της υπόθεσης της καταστολής των συντρόφων σε μια κατάσταση που είναι στενά συνδεδεμένη στην άποψη της δράσης που αφορά τους δικαστικούς μηχανισμούς και αυτούς της αστυνομίας. Η εγκληματικοποίηση και η σύλληψη ενός συντρόφου πρέπει να ερμηνευτούν στο εσωτερικό της κοινωνικής σύγκρουσης που βρίσκεται σε εξέλιξη, ακριβώς γιατί αυτά είναι τα πιο αποτελεσματικά υλικά μέσα που χρησιμοποιούνται από το κράτος για να αποθαρρύνει κάθε ριζοσπαστικοποίηση, παντού και πάντοτε. Όσο και ασήμαντη ή χοντροκομμένη είναι στις διαστάσεις της κάθε κατασταλτική δραστηριότητα αποτελεί τμήμα των σχέσεων κοινωνικής σύγκρουσης που βρίσκεται σε εξέλιξη ενάντια στις δομές της κυριαρχίας.

2ον: Η δεύτερη άποψη αφορά το γεγονός ότι για λόγους αρχής κάθε επαναστάτης σύντροφος πρέπει να υπερασπίζεται, ανεξάρτητα από τις κατηγορίες που του αποδίδονται από πλευράς του αστυνομικο-δικαστικού μηχανισμού του κράτους, γιατί πρέπει πρώτα απ' όλα να τον αποσπάσουμε από τα νύχια του, δηλαδή από την κατάσταση του «όμηρου» στην οποία υποβιβάστηκε. Πέρα απ' αυτό, πρόκειται επίσης για το γεγονός να μην χάσουμε ευκαιρίες για να εντείνουμε την επίθεση ενάντια στη δικαιοσύνη, εννοούμενη σαν ρυθμιστική έκφραση όλων των παρόντων σχέσεων κυριαρχίας που ενυπάρχουν στη δημιουργημένη κοινωνία.

3ον: Η τρίτη άποψη αφορά το γεγονός να μην αποδεχτούμε ποτέ μια αμυντική λογική συνειφασμένη με το θεσμικό δίκαιο, σαν παράδειγμα

το πρόβλημα της αθωότητας ή της ενοχής των συντρόφων, και αυτό γιατί έχουμε όλους τους λόγους για να τους υπερασπίσουμε και κανέναν που να μπορεί να δικαιολογήσει τη πολιτική σκοπιμότητα ώστε να μην το κάνουμε. Δεν μπορούμε, ούτε πρέπει, να θεωρήσουμε τους εαυτούς μας δικηγόρους, αλλά επαναστάτες αναρχικούς σε πόλεμο πάνω σε όλα τα επίπεδα ενάντια στη δημιουργημένη κοινωνική τάξη. Στοχεύουμε να την καταστρέψουμε ριζικά από την αρχή μέχρι το τέλος, δεν μας ενδιαφέρει να την κρίνουμε, όπως αντίθετα αυτή κάνει απέναντί μας. Γι' αυτό το λόγο θεωρούμε κάθε καταδίκη αποφασισμένη από τα χαϊδεμένα κοράκια του κράτους εις βάρος όλων των εξεγερμένων προλετάρων και ακόμα περισσότερο πάνω στους συντρόφους μας, σαν μια ανακοινωμένη καταδίκη απέναντι σε μας τους ίδιους, η οποία σαν τέτοια αποζητεί εκδίκηση, με όλα τα μέσα που ο καθένας θεωρεί κατάλληλα να χρησιμοποιήσει, σύμφωνα με τις δικές του προδιαθέσεις του χαρακτήρα ή τις προσωπικές κλίσεις.

4ον: Η τέταρτη και τελευταία άποψη αφορά τη στάση απέναντι στους συλληφθέντες συντρόφους, προς τους οποίους συμπεριφερόμαστε με τον ίδιο τρόπο όπως στους συντρόφους που αυτή τη στιγμή δεν βρίσκονται στη φυλακή. Αυτό σημαίνει ότι στην επαναστατική αλληλεγγύη συνενώνουμε παντού και πάντοτε και τη ριζοσπαστική κριτική επίσης. Μπορούμε να είμαστε και είμαστε αλληλέγγυοι με τους φυλακισμένους συντρόφους χωρίς με αυτό να σημαίνει ότι υιοθετούμε τις θέσεις τους. Κανένας από εμάς, που εκδηλώνει την αλληλεγγύη του απέναντι στους φυλακισμένους συντρόφους, δεν παίρνει καμμία δέσμευση σχετικά με τις γνώμες και τις απόψεις τους και το ίδιο πράγμα ισχύει και γι αυτούς απέναντί μας. Εμείς υποστηρίζουμε ολοκληρωτικά και για όλα, ενεργά κάθε φυλακισμένο σύντροφο, μέχρις όπου όμως όλα αυτά που κάνουμε γι αυτόν δεν έρχονται σε αντίθεση ή αντίφαση με την εξεγερτική επαναστατική δράση μας. Η δική μας είναι αποκλειστικά μία σχέση που ισχύει ανάμεσα σε εξεγερμένους κοινωνικούς επαναστάτες και όχι μία σχέση εμπορευματοποίησης των θέσεων. Δεν θυσιάζουμε τίποτα από τους εαυτούς μας έτσι όπως δεν ζητούμε να κάνουν οι άλλοι.

Σκεφτόμαστε την αλληλεγγύη σαν ένα τρόπο που αισθανόμαστε συνένοχοι, αποκομίζοντας μια αμοιβαία ευχαρίστηση και δεν τη θεωρούμε ολοσδιόλου σαν ένα καθήκον που πρέπει να υλοποιήσουμε θυσιάζοντας τους εαυτούς μας στο όνομα της «καλής και ιερής υπόθεσης», γιατί αυτή δεν είναι πλέον η δική μας υπόθεση, δηλαδή εμείς οι ίδιοι.

Είναι με αρχή από αυτές τις προϋποθέσεις πρωτεύουσας σημασίας μέσα στο πλαίσιο της ανάπτυξης της ατομικής εξεγερτικής αναρχικής

δράσης, που αποκτά σημασία η επαναστατική αλληλεγγύη, στο βαθμό που την απλή υποστήριξη θα την είχαμε πραγματοποιήσει ακόμα και σαν απλοί φίλοι για έναν οποιοδήποτε άλλο φυλακισμένο φίλο μας.

Η επαναστατική αλληλεγγύη είναι αναπόσπαστο τμήμα της ίδιας μας της κοινωνικής εξεγερτικής και αναρχικής δράσης και σαν τέτοια μέσα σ' αυτή τη συγκεκριμένη διάσταση αυτή χρησιμοποιείται, χωρίς ποτέ να υποχωρεί γιατί ακριβώς αυτή αποτελεί για μας μια διαπλάτυνση όλων αυτών που ήδη πράττουμε και όχι μια εγκατάλειψη, μια επαναδίπλωση ή μια μείωση του πεδίου παρέμβασής μας.

Η αποποίηση των παρελθόντων αγώνων και η αμνηστία (Η ιταλική εμπειρία)

Στα μέσα της δεκαετίας του '80 στην Ιταλία, μέσα στη προοδευτική πτώση του πολεμοχαρούς θεάματος μεταξύ αντιπαρατιθέμενων μηχανισμών, αναπτυσσόταν στο εσωτερικό του ποικίλου ενοπλο-αγωνιστικού μετώπου, η ιδεολογία της ήττας και του «βετερανισμού». Ακριβώς αυτή η ιδεολογία θα αποτελέσει μία από τις καθοριστικές αιτίες του φαινομένου της αποποίησης στο οποίο συνδέονται οι διάφορες αιτήσεις για αμνηστία και περί διάφορων σχετικών πολιτικών λύσεων, αιτήματα τα οποία προωθήθηκαν από τη θεσμική πολιτική παράταξη και όχι μόνο.

Κατά κύριον, το πιο εύγλωτο στοιχείο της αποποίησης υπήρξε αυτό της αποβολής και της μη αναγνώρισης δημόσια του ανταγωνισμού και της κοινωνικής σύγκρουσης, έτσι ώστε να αφομοιωθεί κάθε προσπάθεια αγώνα στο εσωτερικό του θεσμικού πλαισίου.

Όλα ξεκινούσαν από τις χιλιάδες χρόνια φυλακής που σαν άμεση προοπτική κρεμόντουσαν πάνω στις πλάτες εκατοντάδων επαναστατών αγωνιστών, είτε πάνω σ' αυτούς που ήταν φυλακισμένοι, είτε πάνω σ' αυτούς που κατέφυγαν στη Γαλλία και στις άλλες χώρες. Αναζητιόταν μία δυνατή διέξοδος διαμέσου μιας στρατηγικής συμφωνίας και πολιτικής διαπραγμάτευσης με το κράτος, διαμέσου της αναζήτησης πολλαπλών λύσεων που όλες όμως σύγκλιναν με τη κοινωνική ειρηνοποίηση.

Το κράτος, σε εκείνη τη φάση, έδινε χώρο σε μια πολιτική της λεγόμενης «μετα-επείγουσας κατάστασης», δηλαδή προωθούσε μια πολιτική συνδεμένη με τη κοινωνική αφομοίωση της «αποκλίνουσας συμπεριφοράς» και της παρανομίας σαν προνομιούχο στόχο για να πραγματοποιήσει το συμμετοχικό σχέδιο αποτελεσματικού ελέγχου όλης της κοινωνίας.

Η πρωταρχική αναγκαιότητα να μπει τάξη στο κοινωνικό σώμα έ-

σπρωχνε τις κρατικές δομές στο να ψάχνουν τρόπους παρέμβασης σε θέση να μπορούν να μεταβάλλουν την συναντούμενη λιμνάζουσα κατάσταση και μη προσαρμοσμένη στις απαιτήσεις τους, κατά τρόπο ώστε να φτάσουν σ' ένα υψηλότερο επίπεδο ελέγχου και επίσης που θα έχει σαν στόχο την πειθάρχηση και την ομαλοποίηση αυτών των κοινωνικών καταστάσεων που είχαν γίνει συγκρουσιακές μέσα στο εσωτερικό του εθνικού εδάφους.

Η αποποίηση, η αμνηστία και οι συναφείς λύσεις εισάγονταν μέσα σ' αυτή τη πολιτική λογική που υποστηρίζονταν από την πλευρά των θεσμών. Οι παραπονητικές και χειραγωγικές πρακτικές, πραγματοποιούμενες από το διαλυμένο ενοπλο-αγωνιστικό «πολιτικό στρώμα», διαμέσου των παραπάνω προτάσεων, εξυπηρετούσαν τους σκοπούς του κράτους για να απαγορεύσει και να αντιπαρατεθεί πάνω στη γέννησή του σε ένα πιθανό σχηματισμό ενός οποιουδήποτε κινήματος κοινωνικής σύγκρουσης. Ο πολλαπλασιασμός της ηχούς του οποίου έτυχαν οι προτάσεις τους, πάνω στο επίπεδο της πληροφόρησης, διαμέσου του έργου των Μ.Μ.Ε. εισάγονταν μέσα ακριβώς σ' αυτό το κλίμα της ομαλοποίησης της ύπαρξης.

Αυτή η λογική κυριαρχίας υιοθετήθηκε από όλες τις δυνάμεις του θεσμικού τόξου προοδευτικού χαρακτήρα, που εκτιμούσαν ότι ήταν ήδη καταστροφική και ανυπόστατη για τα συμφέροντα του κράτους και του κεφάλαιου, η πρόθεση της παραμονής στις συνθήκες της «κατάστασης έκτακτης ανάγκης», στο βαθμό που αυτή επιβάρυνε και δεν επέλυε τα κοινωνικά προβλήματα.

Αυτό που εξυπηρετούσε το κράτος, το κεφάλαιο και όλες τις πολιτικές θεσμικές δυνάμεις ήταν μία επανοικειοποίηση και κατοικίδια μορφής επαν-άγνοση όλων αυτών των γεγονότων που είχαν συμβεί και μια εγγύηση ικανή να σβήσει από την μνήμη των προλετάριων όλα αυτά που είχαν συμβεί σε όρους επίθεσης ενάντια στην εξουσία. Ποιός θα μπορούσε καλύτερα παρά όλοι αυτοί που μέχρι την προηγούμενη μέρα είχαν πολεμήσει το κράτος να εξυπηρετηθεί αυτό το σκοπό;

Το κράτος είχε πράγματι ανάγκη να παράγει και να προωθήσει καινούριες μικροδομές κοινωνικού ελέγχου, σε θέση να επαναπροσδιορίσουν σε παραγωγικούς όρους και όχι πλέον σε όρους καθαρά κατασταλτικούς, την αναζήτηση της κοινωνικής συναίνεσης. Πράγματι, εκείνα τα χρόνια το κράτος στόχευε να καλύψει την υπάρχουσα διάσταση μεταξύ κοινωνικής ζήτησης και δυνατών πολιτικών λύσεων, κατά τρόπο ώστε να τη βάλει μέσα στο κλουβί, καθιστώντας αβλαβή τη συγκρουσιακή διάσταση, βοηθούμενο επίσης από την αναδιάρθρωση και την τεχνολογική επανάσταση.

Πέραν αυτού η αποποίηση υπήρξε το ικανό εργαλείο που άνοιξε μία

βαθιά σχισμή μέσα στο σώμα των φυλακισμένων και στο ίδιο το διαλυμένο κίνημα εκείνων των χρόνων όπου και το ίδιο το παλιό πολιτικό ενοπλο-αγωνιστικό στρώμα διασπάστηκε σε διάφορους ομογενείς χώρους, μεταξύ των οποίων οι υπογράφοντες το γνωστό κείμενο της *Rebibbia*, οι φυλακισμένοι της 7ης Απρίλη, ένα μεγάλο τμήμα της *Prima Linea* κ.λ.π. Απ' εδώ πηγάζει η προώθηση των χειραγωγικών προτάσεων που καταδεικνύουν τη δυνατότητα ενός εποικοδομητικού διαλόγου με τις δομές του κράτους, διαμέσου της λογικής του διαχωρισμού της προσωπικής και συλλογικής συμφωνίας, με λίγα λόγια όλων αυτών των στοιχείων που αφαιρούν τους λόγους και τα κίνητρα ενός πύο ριζοσπαστικού αγώνα. Μέσα σ' αυτό το αποτρόπαιο πανόραμα, οι προτάσεις σχετικά με την αμνηστία για όλους φαινόταν σαν οι πύο αξιοπρεπείς, αλλά μόνο φαινομενικά, γιατί αυτό το οποίο τόνιζαν μέσα στα περιεχόμενά τους ήταν τα ίδια πράγματα, δηλαδή οι ίδιες αιτήσεις αυτών που είχαν αποποιηθεί τους προηγούμενους αγώνες χωρίς καμμία επιφύλαξη: Απολογία του κράτους χωρίς καμμία επιφύλαξη, φτάνει να έβγαιναν από τις φυλακές.

Για παράδειγμα, η θέση των ιδεολόγων του «βετερανισμού», με επικεφαλής τον Σκαλτσόνε, φαινομενικά θα μπορούσε να θεωρηθεί πύο αξιοπρεπής και πύο πλούσια σε ποιοτικά περιεχόμενα, όντας προωθήτρια μιας εκκρεμότητας πάνω στο ζήτημα της αμνηστείας αποτέλεσε την εκδήλωση ενός χυδαίου ρεαλισμού, στο σημείο ακριβώς όπου έπρεπε να λογαριαστεί με την αναγνώριση της ήττας και με την αναδίπλωση κάθε αγωνιστικής πρακτικής, ακόμα και αυτής της μαζικής που είχαν υποστηριχθεί μόλις πριν λίγο καιρό.

Κάθε λόγος των αποποιητών της παρελθούσης δράσης τους και των υποστηρικτών της αμνηστίας, θεμελιώνονταν στην ουσία στο ότι θεωρούσαν ακατάλληλες για την κοινωνική σύγκρουση τις επαναστατικές δυνάμεις, για το λόγο αυτό κατέληγαν στο συμπέρασμα της λειτουργικότητας στο να προωθήσουν συμφωνίες με το κράτος ώστε να σώσουν αυτό που μπορούσε να σωθεί. Κατ' αυτόν τον τρόπο όλοι αυτοί έγιναν προωθητές και πολλαπλασιαστές του σχεδίου ομαλοποίησης, επανακοινωνικοποίησης, εξημέρωσης και κοινωνικής ειρηνοποίησης, σύμφωνα με τις κατευθύνσεις που ήθελε το κράτος. Οι κρατούμενοι που ανήκαν στο χώρο της αποποίησης έγιναν στο εσωτερικό του κυκλώματος των φυλακών πράγματικοί και καθεαυτοί μπάτσοι, συμπληρώνοντας το έργο ελέγχου που εξασκούν οι δεσμοφύλακες, έτσι ώστε να δημιουργήσουν μία πραγματική και καθολική απομόνωση των διαφωνούντων, που σφραγίστηκαν κατ' αυτό τον τρόπο σαν «αδιάλλακτοι».

Σαν επαναστάτες αναρχικοί υποστηρικτές της εξεγερτικής άποψης

βρεθήκαμε στη πρώτη γραμμή του αγώνα ενάντια στην αποποίηση και στις προτάσεις αμνηστίας, όπως επίσης και ενάντια σε όλες τις πολιτικές λύσεις, θεωρώντας ότι με το κράτος δεν είναι δυνατή καμμία διαπραγμάτευση, αλλά μονάχα ο αγώνας που στοχεύει στο να το καταστρέψει.

Η αναρχική και εξεγερτική λογική

Θεωρώ ότι το να τεθούν σήμερα ξεκάθαρα οι πραγματικοί όροι πάνω στους οποίους περιστρέφεται η κοινωνική σύγκρουση, σημαίνει να αναλογιστούμε το πρόβλημα του άμεσου προσδιορισμού των μέσων ώστε να τεθεί σε εφαρμογή από τώρα η καταστροφή ολόκληρης της παρούσας κατάστασης, χωρίς πλέον να περιοριστούμε στην απλή ιδεολογική καταγγελία της καταπίεσης, της εκμετάλλευσης και της αλλοτρίωσης που ζούμε.

Μέσα στη παρούσα πραγματικότητα είναι μονάχα ξεκινώντας από αυτή τη προϋπόθεση που μπορούμε να καταλάβουμε, στο εσωτερικό της κοινωνικής σύγκρουσης, τα ζητήματα που τίθενται ως προς επεξεργασία και ως προς την άμεση εφαρμογή του αναρχικού εξεγερτικού σχεδίου, στο βαθμό που είναι μέσα από την ίδια τη ριζοσπαστικοποίηση του ίδιου που αυτό γίνεται πραγματικό διαμέσου της άμεσης επιθετικής πρακτικής του.

Έτσι, οι υιοθετούμενες μορφές αγώνα είναι άμεση έκφραση σύμφυτων αναγκαιοτήτων με την ανάπτυξη μέσα στη διαδικασία της προλεταριακής αυτοοργάνωσης που αυξάνει και ριζοσπαστικοποιείται στο κοινωνικό χώρο, στο βαθμό που οξύνεται και γενικεύεται πάνω σ' όλα τα επίπεδα η σύγκρουση ενάντια στο κεφάλαιο και το κράτος.

Ο κοινωνικός επαναστατικός αγώνας δεν είναι καρπός επεξεργασιών που έγιναν γύρω από ένα τραπέζι, αλλά είναι έκφραση μιας ανατρεπτικής-εξεγερτικής δράσης εισαγμένης μέσα στην ίδια την κίνηση της πραγματικότητας που εκείνη τη στιγμή αποτελεί αντικείμενο επίθεσης από πλευράς των προλετάρων, και η επεξεργασία των στόχων που πρέπει να πραγματοποιηθούν δεν είναι ποτέ διαχωρισμένη από αυτή τη συνθήκη, αλλά σύμφυτη με το ίδιο το πεδίο του αφορμαλισμού πάνω στο οποίο παρουσιάζεται και παίζεται η πραγματική κοινωνική σύγκρουση.

Με αφετηρία αυτό γίνονται οι σκέψεις και τίθενται σε εφαρμογή οι οργανωτικές αυτές μορφές κατευθυνμένες στο να εκφράσουν με ακρίβεια την επίθεση, που υπάρχει πρόθεση να διεκπεραιωθεί μέχρι βάθους ενάντια σε όλες τις δομές, μεγάλες και μικρές, της κυριαρχίας που βρίσκονται διεσπαρμένες μέσα στο χώρο.

Είναι μέσα σ' αυτή τη προοπτική μιας άμεσης και ολικής διαδρομής αυτοαπελευθέρωσης του καθένα και όλων που θεωρείται και πλαισιώνεται το αναρχικό εξεγερτικό σχέδιο στο βαθμό που βρίσκεται έξω από κάθε ιδεολογικό φορμαλισμό.

Νομίζω ότι σήμερα είναι ξεκάθαρο σε όλους ότι χρειάζεται να αλλάξουμε τώρα ολόκληρη την υπάρχουσα πραγματικότητα, αρνούμενοι να αφεθούμε στα πλοκάμια μιας οποιασδήποτε στρατηγικής που παρουσιάζεται σαν θυσία του παρόντος μας σε αναμονή καλύτερων καιρών. Άρα αυτό σημαίνει άρνηση κάθε σταδιακής και ρεφορμιστικής στρατηγικής, αλλά επίσης και κάθε προκαθορισμένης στρατηγικής, επειδή η δική μας αναζήτηση-υπέρβαση ξεκινά από την απελευθέρωση ενοούμενη σαν διαδρομή κοινωνικού πολέμου που πραγματοποιείται και βιώνεται από άτομα συγκεκριμένα, τα οποία έχοντας θέσει από τώρα στους εαυτούς τους το πρόβλημα της εξόδου από όλες αυτές τις λογικές της πολιτικής αντιπροσώπευσης που διαχειρίζονται και άρα κυβερνούν τον παλιό κόσμο, εκδηλώνουν τη δική τους επαναστατική ένταση με το να κατευθύνουν συνεχώς τις προσπάθειές τους προς την ριζοσπαστική ανατροπή της υπάρχουσας κατάστασης, δρώντας το καθένα σαν πραγματικός πρωταγωνιστής με ειρηνικό ή βίαιο τρόπο ανάλογα με τις αναγκαιότητες. Μην ξεχνώντας ποτέ ότι οι υλικές συνθήκες, ηθικές και πνευματικές αλλάζουν όταν συνδράμουμε πρακτικά μαζί με τους εκμεταλλευόμενους στη δημιουργία αυτοοργανομένων και ανατρεπτικών-εξεγερτικών μορφών αγώνων, ικανών να προωθήσουν αυτή τη διαδικασία ριζοσπαστικοποίησης της κοινωνικής σύγκρουσης που γενικευμένη οδηγεί στην εξέγερση που όλοι ευχόμαστε, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι θα μπορούσαμε ποτέ να περιμένουμε το απρόσμενο ξύπνημα των μαζών και χωρίς να εξουσιοδοτούμε τη δική μας απελευθέρωση στον οποιοδήποτε, αλλά αντίθετα, αναζητώντας να την οικοδομήσουμε από μόνοι μας μέσα στην αμεσότητα της καθημερινής μας ζωής.

Η ένοπλη κοινωνική εξέγερση

Η καθημερινή μας ζωή μας αποδεικνύει κάθε μέρα ότι δεν υπάρχουν νόμιμοι δρόμοι ή δρόμοι ειρηνοποίησης σε θέση να μας βγάλουν έξω από αιώνιους εξαναγκασμούς που έχουν επιβληθεί από το κεφάλαιο και το κράτος. Η ένοπλη κοινωνική εξέγερση παραμένει ο μοναδικός χρήσιμος δρόμος για να φτάσουμε απευθείας στη πραγματοποίηση αυτών που είναι οι στόχοι της κοινωνικής απελευθέρωσης: Η δημιουργία της αναρχίας.

Αλλά η κοινωνική επανάσταση δεν μπορεί με κανένα τρόπο να εννοείται μέσα στη λογική της οικοδόμησης στεγανών διαμερισμάτων και τεχνιτών διαχωρισμών, όπως για παράδειγμα τα κόμματα και οι συνδικαλιστικοποιημένες μαζικές δομές. Δεν είναι δυνατόν να εξουσιοδοτηθεί σε κανέναν η απελευθέρωσή μας, όντας αυτή άμεση έκφραση με ενέργειες σύμφυτες με την δικιά μας επαναστατική δράση μέσα στο κοινωνικό χώρο. Η ολική απελευθέρωση από κάθε κυριαρχία δεν μπορεί να είναι ποτέ μια διαχωρισμένη υπόθεση από τον τρόπο με τον οποίο οργανωνόμαστε για να μπορέσουμε να την πραγματοποιήσουμε.

Το ερωματικό που πρέπει να λυθεί είναι αυτό του πώς είναι δυνατόν να μεταφράσουμε άμεσα μια τέτοια κριτική σε καταστρεπτική-προτακτική δράση. Εάν η ανάλυση της κατάστασης πρέπει να συλλάβει και να καταστήσει εμφανή στη κοινωνική σύγκρουση τους δεσμούς διαμέσου των οποίων λειτουργούν οι δομές του κράτους και του κεφάλαιου στο εσωτερικό του κοινωνικού σχηματισμού, αυτή για να είναι χρήσιμη πρέπει να ξέρει να καταδείξει με ακρίβεια τα σημεία στα οποία μπορούμε να επιτεθούμε για να αναπτύξουμε συγκεκριμένα τον ανταγωνισμό και τη σύγκρουση αποφεύγοντας να καταναλωθούμε σε μια στεγνή κοινωνιολογική ανάλυση.

Το πρόβλημα της άμεσης υιοθέτησης από την πλευρά των συντρόφων και των προλεταριοποιημένων ενός σχεδιασμού διαχυμένου και οριζόντιου, γίνεται μια πρωταρχική αναγκαιότητα που γίνεται αντιληπτή όταν πρόκειται να δώσουμε υπόσταση σε μια κοινωνική υπόθεση ολικής καταστροφής-μεταβολής της παρούσας κατάστασης, ικανής να σχηματίσει και να οικοδομήσει τα δικά της περάσματα πάνω σε μια πραγματική ανάπτυξη του προλεταριακού αγώνα και που θέτει απευθείας την αναγκαιότητα της αυτονομίας και της αυτοοργάνωσης.

Η παρέμβαση πρέπει λοιπόν να σχηματιστεί πάνω σε μια λογική άμεσης επανοικειοποίησης του όλου μέσα στην άμεση ικανοποίηση όλων των αναγκών και των επιθυμιών μας με τη κατάκτηση όλο και πιό πλατιών χώρων βιωσιμότητας, κίνησης, ελευθερίας αποσπασμένων από τον εχθρό και τίθοντας το πρόβλημα της συνέχισης της επαναστατικής δράσης μέσα στο χώρο στον οποίο δρούμε.

Είναι ανάγκη λοιπόν να ξέρουμε να συνδέσουμε, στο εσωτερικό της κοινωνικής σύγκρουσης, τις διάφορες καταστάσεις μερικού και ειδικού αγώνα για να τις μεταφράσουμε σε γενικευμένες στιγμές της ολικής κοινωνικής σύγκρουσης (από τη δουλειά στο σχολείο, από τη κοινωνική ανασφάλεια στους άνεργους, στους άστεγους κ.λ.π.).

Κριτική του ρεφορμισμού

Κάθε μέρα, μέσα στη πραγματικότητα της κοινωνικής σύγκρουσης, πέρα από το να συγκρουόμαστε με όλες τις δομές της κυριαρχίας, συγκρουόμαστε επίσης με μια πληθώρα οργανώσεων που λένε ότι υπερασπίζονται την υπόθεση της προλεταριακής απελευθέρωσης. Πρόκειται για συνδικάτα, κόμματα, κομματίδια και πρωτοπορίστικα γκρουπούσκουλα, τα οποία απορρέουν όλα από μια μοναδική ιδεολογική μήτρα: Αυτή τη σοσιαλιστική-μαρξιστική που αρχίζει από τον χυδαίο ρεφορμιστικό σοσιαλδημοκρατισμό μέχρι τον δικτατορικό ιεροεξεταστικό υπερεπαναστατισμό των εξουσιαστικών κομμουνιστών. Όλοι, σύμφωνα με τη πολιτική τους πίστη, είτε ορθόδοξη, είτε ρεβιζιονιστική είναι αυτή, θεωρούν τους εαυτούς τους σαν τον φάρο του προλεταριάτου, ή καλύτερα σαν τους καταθέτες της επαναστατικής του συνείδησης και μέσα σ' αυτή τη λογική δρουν συνακόλουθα.

Όλοι αυτοί, με οποιοδήποτε ένδυμα κι αν παρουσιάζονται —ρεφορμιστικό ή επαναστατικό— δεν μπορούν, ακόμα κι αν το θέλουν, να μας προσφέρουν βοήθεια, και κάθε τους ενέργεια μεταφράζεται σε μια αποκλειστική ζημιά σε βάρος μας, όπως άλλοστε έχει καταδειχθεί στο παρελθόν. Είναι ανάγκη να γίνει σαφές ότι ο οποιοσδήποτε υποστηρίζει την αντίληψη του κόμματος — καθοδηγητή, είτε σχηματική, είτε πραγματική είναι αυτή (δηλαδή η προοδευτική του οικοδόμηση κατά τη διάρκεια της επέκτασης των προλεταριακών αγώνων), είναι εκ των πραγμάτων εχθρός της ολικής αυτοαπελευθέρωσης των προλεταριοποιημένων, στο βαθμό που αρνείται τη διαδικασία της άμεσης επανοικειοποίησης των ιδίων των συνθηκών ζωής αυτών των τελευταίων, θεωρημένων βέβαια μέσα από μια σφαιρική άποψη.

Οι προλεταριοποιημένοι είναι αυτοί που δεν έχουν καμιά πραγματική δύναμη απόφασης πάνω στις ίδιες τις συνθήκες της ζωής τους, όντας αυτές οι τελευταίες απαλλοτριωμένες από την πλευρά της δομής κυριαρχίας που διαχειρίζεται και άρα κυβερνά την παρούσα κοινωνία. Ο δικός τους πραγματικός αγώνας δεν μπορεί παρά να είναι κατευθυνμένος στην ολική παύση αυτής της συνθήκης: *δηλαδή ακριβώς αυτή του προλεταριάτου.*

Για να γίνουν κατανοητά όλα αυτά φτάνει να παρατηρήσουμε πως αυτοί οι παπάδες της πολιτικής, με την αναπροσαρμοστική ή τη λεγόμενη επαναστατική δράση τους, στοχεύουν στην υπαγωγή και στην πειθάρχηση, στην αιώνια υποταγή του κοινωνικού προλεταριακού αγώνα, στην ανάπτυξη και στην ορθολογικοποίηση του κεφάλαιου και στην σχεδιοποίηση του κοινωνικού ελέγχου του κράτους, και όλα αυτά ακριβώς διαμέσου της κατασκευής οργανωτικών δομών παρόμοιων

με αυτές που θα ήθελαν να πολεμήσουν. Πρόκειται στην ουσία περί αρνητικών εκφράσεων κάθε αυτονομίας και κάθε πραγματικής ανεξαρτησίας των προλετάρων.

Αυτοί οι πολιτικοί είναι οι καλύτεροι απολογητές του κεφάλαιου και του κράτους, στο βαθμό που εξυμνούν τη προλεταριακή κατάσταση, από επιβλημένο εξαναγκασμό απ' τη πλευρά της υπάρχουσας κυριαρχίας μέσα στη κοινωνία, την υψώνουν σε ανθρώπινη αναγκαιότητα κοινωνικής παραγωγής των σχέσεων που είναι κατευθυμένες να πραγματοποιήσουν μέσα στη σχεδιοποιημένη μορφή της εργασίας και της χρησιμοποίησης της τεχνικής, αυτό το στρατόπεδο συγκέντρωσης που ονομάζουν «σοσιαλισμό».

Δεν είναι άραγε αυτοί που υποστηρίζουν ότι η ανάπτυξη του κεφάλαιου είναι απαραίτητη για τη πραγματοποίηση του «κομμουνισμού», καθιστάμενοι κατ' αυτό το τρόπο φορείς της παραγωγικής αναγκαιότητας που είναι σύμφυτη με αυτή την ίδια την κοινωνία; Χθες επρόκειτο για τη βιομηχανική ανάπτυξη, σήμερα για αυτήν τη τεχνολογική μεταβιομηχανική. Η ιδεολογία της εργασίας, της συνεχούς θυσίας των ίδιων μας των εαυτών, θα πρέπει σύμφωνα με αυτούς να καταστήσει ελεύθερο τον προλετάριο. Εγώ αντίθετα νομίζω ότι η μοναδική ελευθερία για κάθε προλεταριοποιημένο μπορεί να του έλθει αποκλειστικά από την εξέγερση που κατευθύνεται ακριβώς σαν άμεση επίθεση σε όλα αυτά που αυτοί υποστηρίζουν.

Χθες ήταν οι μηχανές, τα εργαλεία τα οποία μέσα στη παραγωγική τους μορφή χρησιμοποιούνταν από το κεφάλαιο για να κλείσει στη βιομηχανική του φάση τους προλετάρους μέσα στα εργοστάσια, ποιτικές μεγαλοεγκαταστάσεις και χώροι εξαναγκαστικής εργασίας. Σήμερα είναι αντίθετα οι τεχνολογικές δομές που εξασκούν αυτό το σκοπό, μέσω μιας παραγωγής — διανομής — κατανάλωσης που λαμβάνει τα χαρακτηριστικά κλειστού και ολοκληρωτικού κοινωνικού κύκλου, ο οποίος σε τελική ανάλυση καταλήγει στο να μεταβάλλει κάθε προλεταριοποιημένο σε ένα πραγματικό και καθεαυτό τερματικό τους παρήρημα.

Κριτική των κομμάτων και των συνδικάτων

Τα κόμματα και τα συνδικάτα είναι δομές ελέγχου και κράτησης, κινητοποιημένες κοινωνικά και πολιτικά ως προς τη φύλαξη της προλεταριακής δύναμης. Ενώ τα πρώτα ασκούν το καθήκον της χωροφυλακής διαμεσολαβώντας και κατευνάζοντας τη κοινωνική σύγκρουση πάνω σε πολιτικό επίπεδο για να εξασφαλίσουν σε συμφωνία με τους

θεσμούς τη δημόσια τάξη (και αυτοί σε αντάλλαγμα δωρίζουν προνομιακές θέσεις στο εσωτερικό της δημόσιας διαχείρισής τους), τα δεύτερα εξασκούν την ίδια λειτουργία πάνω σε οικονομικό και κοινωνικό επίπεδο, διαπραγματευόμενα με το κεφάλαιο τους προλεταριακούς αγώνες, που σε αντάλλαγμα δίνει μίζερες θέσεις εργασίας και άλλο τόσο μικρά και μίζερα προνόμια τα οποία απολαμβάνουν οι «εργατοπατέρες» καλύτερα γνωστοί σαν συνδικαλιστικοί γραφειοκράτες. Όλα αυτά καθημερινά και πάντοτε πάνω στο πετσί εκατομμυρίων προλεταριοποιημένων που συνεχίζουν να βρίσκονται αγαθά μέσα σε αυτές τις φέρουσες δομές κυριαρχίας.

Τα κόμματα και τα συνδικάτα της αριστεράς γεννήθηκαν σαν εργαλεία προλεταριακής χειραφέτησης και αυτοπροσδιορίστηκαν σαν τέτοια. Έπειτα για να μπορέσουν να διατηρηθούν σαν τέτοια και να μην εξαφανιστούν κάτω από τα χτυπήματα της αντίδρασης, βρήκαν πιο βολικό, στο τέλος κάθε προλεταριακού αγώνα να οικειοποιούνται τον ίδιο τον αγώνα ώστε να τον καταστήσουν ένα μέσο συνδιαλλαγής με τα αφεντικά και τη κυβέρνηση, που σε αντάλλαγμα προσφέρουν μικρές παραχωρήσεις.

Αποτελούν τα παράσιτα, τις βδέλλες που ρουφούν το αίμα απομυζώντας τις ενέργειες της εξέγερσης των προλεταριακών δυνάμεων, και από παραχώρηση σε παραχώρηση, από συμβιβασμό σε συμβιβασμό, στραγγαλίζουν τους ριζοσπαστικούς κοινωνικούς αγώνες, γίνονται οι πιο στενοί και οι πιο ενεργοί συνεργάτες του κυρίαρχου συστήματος. Η προοδευτική τους ενσωμάτωση διαμέσου μιας θεσμοποίησης κάτω από ρεφορμιστικά ρούχα είναι δοσμένη από τη λογική της προώθησης των αιτημάτων, από τη λογική της διαπραγμάτευσης, της διαμεσολάβησης και της κοινωνικής προώθησης εποικοδομητικών προτάσεων, δρόμοι που οδηγούν όλοι τους στο θάνατο κάθε κοινωνικής εξέγερσης. Αυτό που υπερσχύει μέσα σε κάθε κόμμα ή ταξικό συνδικάτο είναι ο μύθος του ποσοτικού.

Παρόλη την επαναστατική φρασεολογία που συχνά ξεσκονίζεται σε μαζικές εκδηλώσεις (βλέπε Σταμούλο), τα κόμματα και τα συνδικάτα δεν υπήρξαν επαναστατικές δομές με τη συγκεκριμένη έννοια, αλλά παίρνουν ανέκαθεν την ιδεολογικοποιημένη μορφή της επαναστατικής δομής.

Όσο περισσότερο ριζοσπαστικοποιείται η κοινωνική σύγκρουση, τόσο χαλαρώνει πάνω στους προλετάριους ο έλεγχος και η ακόλουθη δοσμένη συμμετοχή σε αυτές τις δομές, απεναντίας αυτές οι τελευταίες καθίστανται αντικείμενο επίθεσης στον ίδιο βαθμό με όλες τις άλλες δομές κυριαρχίας. Τα κόμματα και τα συνδικάτα μετράνε κάτι μονάχα σε περιόδους χαμηλής κοινωνικής έντασης. Αυτά αποτελούν πράγματι

δομές συντήρησης σε σχέση με τη χειροτέρευση των συνθηκών ζωής και οργανισμούς διατήρησης των αποκτημένων μικρών προνομίων (βλέπε μέσα από αυτή την οπτική τα *cobas*).

Συντεχνιασμός, οικονομικισμός είναι οι ουσιαστικές συνθήκες των αυτόνομων συνδικάτων βάσης, τόσο στα σχολεία, όσο και στους σιδηρόδρομους και τώρα ακόμα και μέσα στα εργοστάσια, όπως επίσης μέσα στις δομές υπεράσπισης των καταναλωτών, των μικροιδιοκτητών κατοικιών, των θυρωρών, των αναπήρων κ.λ.π. Όσο πιο ψηλό είναι το εσωτερικό επίπεδο συνδικαλιστικοποίησης στα διάφορα κοινωνικά στρώματα, τόσο πιο μεγάλος είναι ο εξασκούμενος έλεγχος από το κεφάλαιο και το κράτος, που οφελούνται από την επικοδομητική διαθεσιμότητα αυτών των οργανισμών. Κάθε κοινωνικό στρώμα ή ομάδα διαπραγματεύεται για τον εαυτό της αυτή ή την άλλη εξασφάλιση, ή προνόμιο, σε βάρος άλλων στρωμάτων και ομάδων που θα βρεθούν κατ' αυτό το τρόπο λιγότερο εξασφαλισμένες.

Η κοινωνική σύγκρουση εξαφανίζεται για να δώσει τη θέση της στην εμπορευματοποίηση των πάντων και όλων, πάνω στις ίδιες τις συνθήκες ζωής. Ρατσισμός και αντιρατσισμός, βορράς εναντίον νότου, είναι αποτελέσματα αυτού του μηχανισμού της προσφοράς και της ζήτησης σε εξέλιξη μεταξύ κοινωνικών στρωμάτων και ομάδων και των δομών κυριαρχίας του κράτους και του κεφαλαίου.

Η τεχνολογική αναδιάρθρωση, αποσυνθέτοντας τη συγκεντρωτική διάσταση των δομών παραγωγής και ελέγχου, τις αποκέντρωσε διανέμοντάς τις μέσα σε ολόκληρο τον κοινωνικό χώρο, γεννώντας έτσι την έκλειψη της διαπραγματευτικής δύναμης των συνδικάτων και των κομμάτων, έτσι όπως αυτή ήταν διαχειρίσιμη στη προηγούμενη περίοδο της καταπίεσης, δηλαδή αυτή τη βιομηχανική και την φιλελευθερο-δημοκρατική. Αυτό σημαίνει ότι η κρατική και καπιταλιστική τεχνολογική οργάνωση δεν έχει πλέον ανάγκη να εξυπηρετηθεί από την διαμεσολάβηση των κομμάτων και των συνδικάτων, όπως συνέβαινε στο παρελθόν, για να διαχειριστεί και να ελέγξει τη κοινωνική σύγκρουση. Τώρα πραγματοποιεί αυτό διαμέσου των Μ.Μ.Ε. που σήμερα αποτελούν το πραγματικό δίκτυο επικοινωνίας του συστήματος που έχει εγκατασταθεί μέσα στην κοινωνία.

Η εξεγερτική δράση

Έχοντας επίγνωση της πραγματικής αδυναμίας των κομμάτων και των προλεταριακών συνδικάτων, ακόμα και σε καθαρά ρεφορμιστικό επίπεδο, πρέπει ακριβώς να βάλουμε όλους αυτούς τους λόγους πάνω

στη φωτιά, γιατί δεν είναι πλέον δυνατό να τοποθετήσουμε τον αγώνα με τρόπο αμυντικό και διεκδικητικό. Είναι ανάγκη να περάσουμε από μια γενική δράση ακόμα και ανατρεπτική, αλλά γενική, σε μια δράση ικανή να έχει τη δική της συνέχεια, σε μια σχεδιασμένη δράση, σε μια εξεγερτικά σχεδιασμένη δράση.

Μιλάμε για εξεγερτική διαδικασία και όχι πλέον για ένα απλό και οριστικό εξεγερτικό γεγονός, γιατί η εξέγερση είναι ένα στασιαστικό κίνημα που σαν σύνολο-στασιαστικών γεγονότων γενικευμένο, οδηγεί στην ολική καταστροφή όλων των υπάρχοντων θεσμών κυριαρχίας. Είναι αυτή η αναπόφευκτη συνθήκη που μπορεί να δώσει ζωή στην άμεση πραγμάτωση αυτού που θέλουμε. Δεν πρόκειται για ένα όνειρο ή για μια ουτοπία, του είδους που φαντάστηκε ο Μαρξ, όπως κάποιος θα μπορούσε να πιστέψει. Αυτό που θέλουμε είναι να δώσουμε στους εαυτούς μας όλες τις δυνατότητες για να βάλουμε σε πρακτική εφαρμογή όλα αυτά που μας επιτρέπουν να ζήσουμε και να απολαύσουμε ελεύθερα τα πάντα, χωρίς, προκειμένου να αποκτήσουμε αυτό, να βρεθεί κάποιος υποταγμένος σε κάποιον άλλο.

Εάν είμαστε υπέρ της εξέγερσης δεν είμαστε τυχαία, στο βαθμό που αυτή δεν αναπαράγει καμιά ιεραρχία, αλλά την καταστρέφει, μαζί με όλους τους θεσμούς ενάντια στους οποίους υψώνει το ανάστημά της. Η εξέγερση είναι ένα μη μεσολαβημένο γεγονός, στο βαθμό που είναι άμεση έκφραση των επιμέρους ατόμων που με την εξεγερτική τους δράση ξεφορτώνονται από τις πλάτες τους τη κυριαρχία, και κάνοντας αυτό δεν δίνουν χώρο σε καμιά άλλη κυριαρχία, στο βαθμό που αυτή ξεπηδάει από το γεγονός ότι είμαστε ενωμένοι ο ένας με τον άλλο για να αυξήσουμε τη δύναμή μας, δηλαδή καθένας βλέπει στους άλλους ένα μέσο και αντίστροφα της επέκτασης της δύναμής του, ή καλύτερα της ελευθερίας του. Κατ' αυτό τον τρόπο κανένας δεν υπόκειται πράγματι τη βία του άλλου. Η έννοια της κοινωνικής επανάστασης, με αρχή αυτή τη προϋπόθεση, ξαναβρίσκεται αποδοσμένη στην αρχική της διάσταση της κίνησης-μεταβολής αρπαγμένης από τον οριστικό καθορισμό μιας εξουσιαστικής κοινωνικής τάξης. Εμείς εννοούμε την εξέγερση σαν συνεχή κίνηση ακριβώς ενάντια σε κάθε σχηματοποίηση και θεσμοποίηση μιας δεδομένης κοινωνικής τάξης πραγμάτων. Για εμάς κάθε κοινωνική τάξη πραγμάτων είναι μεταβατική ακριβώς με τον ίδιο τρόπο όπως είναι ή ίδια η διαδρομή της ζωής μας. Η αναρχία δεν είναι και δεν θα μπορεί ποτέ να είναι ένας τόπος εξασφαλισμένης ύπαρξης διαχειριζόμενης με έναν συγκεκριμένο τρόπο άπαξ και δια παντός, γιατί αν ήταν έτσι θα μεταφράζονταν σε μια καινούρια κυριαρχία.

Αυτό ακριβώς το πράγμα δεν έγινε κατανοητό από τους εξουσιαστι-

κούς και από τους ιδεαλιστές. Δεν είναι δυνατόν να περικλειστεί μέσα σ' ένα μοντέλο τέλειας κοινωνίας, όσο και ισότιμη και ελεύθερη μπορεί να φανεί, η διαδρομή της ζωής σαν μια τελειωτική κατάσταση. Η αναρχία είναι κίνηση που, σαν πεδίο των επιθυμιών, δίνει στον καθένα τη δυνατότητα σύμφωνα με τις δικές του πιό αυτούσιες και αδιαπραγμάτευτες απαιτήσεις, να δημιουργήσει μαζί με τα άλλα άτομα τις δικές του συνθήκες ελεύθερης ζωής, μέσα σε μια ποιοτική διάσταση πάνω σε όλα τα πράγματα.

Γι' αυτό το λόγο, ο δικός μας τρόπος οργάνωσης γίνεται απελευθερωτικός όταν βρίσκεται πάνω στο επίπεδο του πραγματικού αφορμαλισμού, ακριβώς γιατί οι μορφές του είναι εκφράσεις υποκείμενες στις ίδιες μας τις αναγκαιότητες. Εάν οργανωνόμαστε με αφετηρία αυτό που θέλουμε, δηλαδή στη βάση των στόχων που θέλουμε να επιτευξουμε, η οργάνωση θα είναι έκφραση αυτών των απαιτήσεων, έτοιμη να αλλάξει τη στιγμή κατά την οποία αυτές οι δομές δεν θα ανταποκρίνονται ικανές ως προς τις καινούριες απαιτήσεις. Όλες οι οργανωτικές μορφές που προωθούμε πρέπει να κατέχουν αυτά τα απαραίτητα χαρακτηριστικά, γιατί ακριβώς πρέπει να αντανakλούν την αναγκαιότητα της απελευθέρωσής μας σε διαδικασία πραγμάτωσης. Αυτός ακριβώς ο τρόπος οργάνωσης πηγαίνει φυσικά πολύ πάρα πέρα με όλα όσα έχουμε συναντήσει μέχρι στιγμής μέσα στις άλλες οργανωτικές μορφές που όπως παρατηρήσαμε έδωσαν πάντα τα χειρότερα αποτελέσματα.

Το αναρχικό μας εξεγερτικό σχέδιο ξεκινά ακριβώς από αυτό τον τρόπο οργάνωσής μας που ξεπερνά πραγματικά όλους τους άλλους επαναστατικούς τρόπους οργάνωσης που εκφράστηκαν στο παρελθόν. Και σαν απόπειρα είναι φυσικά πιό ενδιαφέρουσα και πλούσια απρόβλεπτων αποτελεσμάτων.

Κάθε μοντέλο τίθεται προς επεξεργασία πάνω στο επίπεδο της ίδιας της παρέμβασης και πρέπει να λάβει υπόψη του τις πραγματικές αναγκαιότητες του τόπου που εφαρμόζεται. Εμείς μπορούμε να εκθέσουμε τη λογική που μπορεί να ακολουθηθεί, αλλά δεν νομίζουμε να εξάγουμε κανένα επαναστατικό οργανωτικό μοντέλο, γιατί θα ήταν αντίθετο με τον ίδιο μας τον τρόπο που βλέπουμε και αντιλαμβανόμαστε τη πραγματικότητα. Κατ' αυτό το τρόπο εννοούμε τη μαζική άμεση επίθεση και τις δυνατότητες ανάπτυξης των εξεγερτικών μαζικών οργανισμών διαμέσου της δημιουργίας αυτόνομων πυρήνων βάσης που δεν είναι απαραίτητα συνδεδεμένοι με το κόσμο της εργασίας. Σε κάθε περίπτωση όμως είναι πάντοτε πάνω στη συγκεκριμένη πραγματικότητα που πρέπει να διαρθρωθεί η παρέμβαση, προσαρμόζοντάς την στις δεδομένες συνθήκες.

ΓΡΑΠΤΗ ΕΙΣΗΓΗΣΗ ΤΟΥ ALFREDO BONANNO Η ΚΑΙΝΟΥΡΙΑ ΜΕΤΑΛΛΑΓΗ ΤΟΥ ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΜΟΥ ΣΕ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

Στο τέλος της δεκαετίας του '70 και μέχρι τα πρώτα χρόνια της δεκαετίας του '80, ο παραγωγικός βιομηχανικός σχηματισμός των πió προωθημένων χωρών, σε θέση να καθοδηγήσουν και να καθορίσουν τον καπιταλισμό σ' όλο το κόσμο, βρίσκονταν σε κρίση. Η σχέση εγκαταστάσεων και παραγωγικότητας δεν ήταν ποτέ χειρότερη. Οι συνδικαλιστικοί και γενικότερα οι προλεταριακοί αγώνες, ειδικότερα οι πió επιθετικές και βίαιες εκδηλώσεις καθοδηγούμενες από διάφορες ταξικές επαναστατικές δομές είχαν επιβάλλει ένα κόστος της εργατικής δύναμης που ήταν εξολοκλήρου δυσανάλογο σε σχέση με τα κέρδη του κεφαλαίου. Φαινόταν ότι ολόκληρο το σύστημα βάδιζε προς τη φυσική του κατάρρευση, όντας ανίκανο να επιδιορθωθεί στο εσωτερικό του, όπως επίσης γιατί δεν είχε τη δύναμη να προσφύγει σε δραστικές μειώσεις του κόστους εργασίας και απασχόλησης.

Αλλά ήδη, στο πρώτο μέσο της δεκαετίας του '80, τα πράγματα βάδιζαν γρήγορα προς μια αλλαγή. Η βιομηχανική αναδιάρθρωση πήρε το δρόμο της ηλεκτρονικής, οι παραγωγικοί τομείς, ο πρωτογενής και ο δευτερογενής, δηλαδή η γεωργία και η βιομηχανία, δέχτηκαν χτυπήματα με ισχυρές μειώσεις των επίπεδων απασχόλησης, ενώ ο τριτογενής τομέας επεκτάθηκε έξω από κάθε μέτρο απορροφώντας ένα τμήμα του απολυμένου εργατικού δυναμικού και αποφεύγοντας ως εκ τούτου τις κοινωνικές αναστατώσεις που φοβόντουσαν οι καπιταλιστές περισσότερο από κάθε άλλο πράγμα.

Με λίγα λόγια, δεν υπήρξαν αυτές οι εξεγέρσεις και αυτές οι μητροπολιτικές επαναστάσεις που φοβόντουσαν τα αφεντικά, δεν υπήρξε μια πραγματική και αθέμιτη πίεση απ' τη πλευρά του εφεδρικού προλεταριακού στρατού, αλλά τα πάντα προσαρμόστηκαν μαλακά πάνω σε μια παραγωγική μεταλλαγή.

Οι μεγάλες βιομηχανίες αντικατέστησαν τις σταθερές εγκαταστά-

σεις με καινούριες ρομποτοποιημένες εγκαταστάσεις που ήταν σε θέση να φτάσουν με σχετικά μικρές επενδύσεις, σε επίπεδα παραγωγικής ελαστικότητας που πρωτίτερα ήταν αδιανόητα. Το κόστος εργασίας μειώθηκε σε σχέση με τη παραγωγή, χωρίς αυτό να προκαλέσει μια μείωση της ζήτησης, γιατί ο τριτογενής τομέας στέκεται αρκετά καλά στα πόδια του προμηθεύοντας γραμμές εισοδημάτων που είναι αρκετές ώστε να προωθούν το καπιταλιστικό σύστημα στο σύνολό του. Το μεγαλύτερο μέρος των απολυμένων εργαζομένων, αν δεν κατάφερε ακριβώς να βρεί μια άλλη απασχόληση, πέτυχε να βρεί ένα τρόπο βολέματος ανάμεσα στις πτυχές του καινούριου καπιταλιστικού μοντέλου: ελαστικού και επιτρεπτικού χαρακτήρα.

Η καινούρια παραγωγική και δημοκρατική νοοτροπία

Όλα αυτά δεν θα ήταν δυνατά χωρίς την ανάδυση μιας καινούριας ελαστικής νοοτροπίας πάνω στη θέση εργασίας, με μείωση της επαγγελματικής ειδικεύσης και αύξηση της ζήτησης μικρών συμπληρωματικών εργασιών αναμεταξύ τους, αλλά το κυριότερο από όλα είναι ότι δεν θα ήταν δυνατά χωρίς την σταθεροποίηση της δημοκρατικής νοοτροπίας.

Οι παλιές ιεραρχικές ψευδαισθήσεις, πάνω στις οποίες βασιζόνταν τα όνειρα της καριέρας των μεσαίων τάξεων και οι καλύτερες των μισθών του προλεταριάτου, εξαφανίστηκαν για πάντοτε. Και αυτό κατέστη δυνατό χάρη σε μια παρέμβαση που διαρθρώθηκε πάνω σε όλα τα επίπεδα. Στο σχολείο, με την υιοθέτηση προγραμμάτων διδασκαλίας λιγότερο αυστηρών, περισσότερο συνελευσιακού χαρακτήρα, λιγότερο φορτωμένων με περιεχόμενα, αλλά πιό κατάλληλων στο να δομήσουν στους νεαρούς μαθητές μια προσωπικότητα «εύπλαστη» σε θέση να προσαρμοστεί σ' ένα αβέβαιο μέλλον που θα είχε δημιουργήσει φρίκη στους γονείς τους. Μέσα στη πολιτική διαχείριση των προηγμένων καπιταλιστικών χωρών, όπου ένας αυταρχισμός συχνά τυπικός έσμιγε με περιφεριακά σχήματα διαχειριστικής δημοκρατικοποίησης, όπου οι άνθρωποι εμπλέκονται όχι τόσο στο εσωτερικό σοβαρών αποφάσεων, αλλά στις ψεύτικες διαδικασίες του εκλογικού και δημοψηφισματικού μηχανισμού. Μέσα στη παραγωγή, όπου, όπως είπαμε, η εξαφάνιση της επαγγελματικής ειδικεύσης καθιστούσε τους παραγωγούς εξημερωμένους και ελαστικοποιημένους. Μέσα στο ίδιο το πνεύμα των καιρών, που έβλεπε να δύει κάθε απολίθωμα φιλοσοφικής και επιστημονικής βεβαιότητας, για να προτείνει ένα «αδύνατο» μοντέλο, που βασιζόνταν όμως όχι πάνω στην αναζήτηση του κινδύνου και πάνω στην

επιλογή του θάρρους, αλλά πάνω στη τακτοποίηση σε σύντομο χρονικό διάστημα και πάνω στην αρχή ότι τίποτα δεν είναι σίγουρο αλλά και όλα μπορούν να διορθωθούν.

Η δημοκρατική νοοτροπία δομημένη κατ' αυτό το τρόπο δεν συνείσφερε μονάχα στην εξαφάνιση του παλιού και από πολλές απόψεις ξεπερασμένου αυταρχισμού, αλλά επίσης στο σχηματισμό μιας παθητικής κατάστασης δυνατών συμβιβασμών, σε οποιοδήποτε επίπεδο. Μια ηθική κατάπτωση στην οποία η αξιοπρέπεια του καταπιεσμένου κατάρχετο στο να γίνει διαπραγματεύσιμη και να ξεπουληθεί πίσω από την εγγύηση μιας άθλιας επιβίωσης. Οι αγώνες απομακρύνονταν και γινόντουσαν όλο και πιο ανίσχυροι.

Τα εμπόδια στον εξεγερτικό αγώνα ενάντια στο μεταβιομηχανικό καπιταλισμό και το κράτος

Χωρίς αμφιβολία το πρώτο εμπόδιο συνίσταται ακριβώς από αυτήν την ελαστική νοοτροπία, άμορφη, όχι τόσο επιδοματικού χαρακτήρα παλιού τύπου, όσο διακατεχόμενη μονάχα από την επιθυμία να βρεί κάποιος τρόπο ώστε να επιβιώσει, εργαζόμενοι το λιγότερο δυνατό, αποδεχόμενοι όλους τους κανόνες του συστήματος, περιφρονώντας ιδεώδη και σχέδια, όνειρα και ουτοπίες. Τα εργαστήρια του κεφάλαιου έκαναν μια τέλεια δουλειά προς αυτή τη κατεύθυνση, από το σχολείο στο εργοστάσιο, από τη κουλτούρα και τον αθλητισμό, τα πάντα συνεργάζονται και συμφωνούν στο να δομήσουν μέτρια, κάτω από κάθε άποψη άτομα, ανίκανα να υποφέρουν, να βρουν τον εχθρό, να ονειρευτούν, να επιθυμήσουν, να αγωνιστούν, να δράσουν.

Έπειτα, συνθήκη άμεσα συνδεδεμένη με τη προηγούμενη, το δεύτερο εμπόδιο είναι δοσμένο από την περιθωριοποίηση του παραγωγικού ρόλου μέσα στο σύνολο του μεταβιομηχανικού σχηματισμού. Η ποσοτική μείωση της τάξης των παραγωγών είναι ήδη μια πραγματικότητα και όχι μονάχα ένα νεφελώδες σχέδιο, και αυτή η διαίρεση σε τόσους μικρούς τομείς, συχνά αντιτιθέμενους ο ένας προς τον άλλο, παράγει μια χειροτέρευση της ίδιας της περιθωριοποίησης.

Αυτό το γεγονός παράγει το γρήγορο ξεπέραςμα οποιασδήποτε παραδοσιακής δομής αντίστασης του προλεταριάτου, σε πρώτη μεριά τα κόμματα και τα συνδικάτα. Αυτά τα τελευταία χρόνια κατέδειξαν την προοδευτική δύση του συνδικαλισμού παλαιού τύπου, συμπεριλαμβανόμενου και αυτού που διατηρούσε επαναστατικά και αυτοδιαχειριστικά απολιθώματα, αλλά περισσότερο από κάθε άλλο πράγμα κατέδειξαν την κατάρρευση των κομμουνιστικών κομμάτων που προφασίζονταν να

επιβάλλουν τη δόμηση ενός κράτους όπου ο σοσιαλισμός πραγματοποιούνταν, στην ουσία με αφορμή τον αστυνομικό έλεγχο και την ιδεολογικοποιημένη καταστολή.

Απέναντι από αυτές τις δύο κολοσσιαίες καθιζήσεις δεν μπορούμε να υποστηρίξουμε ότι προσδιορίστηκε μια οργανωτική στρατηγική σε θέση να απαντήσει στις αλλαγμένες συνθήκες της παραγωγικής και κοινωνικής πραγματικότητας στο σύνολό της.

Οι προτάσεις που οι αναρχικοί υποστηρικτές της εξεγερτικής θέσης προώθησαν, ειδικά αυτές που πιά σωστά κατευθύνονται προς τη δημιουργία *αφορμαλιστικών δομών* βασιζόμενες πάνω στην *αμοιβαία συμφωνία ατόμων και ομάδων* δεν έγιναν ακόμα κατανοητές ως προς τις δυνατές πρακτικές τους αναπτύξεις, και αρκετές φορές έτυχαν της χλιαρής υποδοχής από τη πλευρά όχι και λίγων συντρόφων, και αυτό οφείλεται σε μια συγκεκριμένη δυστροπία, καμμιά φορά κατανοητή, να εγκαταλείψουν παλιές νοοτροπίες ώστε να εφαρμόσουν νέες αντιλήψεις αγώνα και καινούριες μεθόδους οργάνωσης.

Παρακάτω θα πούμε κάτι πάνω σ' αυτό το σημείο που κατά τη γνώμη μας παραμένει κεντρικό μέσα στον αγώνα ενάντια στις νέες δομές καταστολής και ολικού ελέγχου που παράχθηκαν από το κράτος και το κεφάλαιο.

Η τεχνολογική αναδιάρθρωση

Η σύγχρονη τεχνολογική επανάσταση, βασισμένη ουσιαστικά στη γενικευμένη πληροφορική εγκατάσταση σε όλους τους τομείς της ζωής, πάνω στα λείζερ, στο άτομο και την επιστήμη των υποατομικών μορίων, πάνω στα καινούρια υλικά που επιτρέπουν τη μεταφορά και τη χρησιμοποίηση ενεργειών που πρώτα ήταν αδιανόητες, πάνω στις γενετικές μεταβολές εφαρμοσμένες όχι μονάχα πάνω στη γεωργία και στα ζώα, αλλά επίσης και πάνω στον άνθρωπο, δεν περιορίστηκε να αλλάξει τον κόσμο. Έκανε πολλά περισσότερα. Παρήγαγε συνθήκες προβλεψιμότητας τέτοιου μεγέθους ώστε δεν είναι δυνατόν να γίνουν προβλέψεις και βάσιμοι προγραμματισμοί, όχι μονάχα από πλευράς όλων αυτών που σκοπεύουν να διατηρήσουν τις παρούσες συνθήκες πραγμάτων, όσο το δυνατό για μεγαλύτερη χρονική διάρκεια, αλλά επίσης και από πλευράς αυτών που σκοπεύουν να τις καταστρέψουν.

Ο ουσιαστικός λόγος έγκειται στο γεγονός ότι οι νέες τεχνολογίες αλληλοεπιδρώντας μεταξύ τους και εισαγόμενες μέσα σ' ένα τεχνολογικό πλαίσιο που έχει μια ιστορία και μια ανάπτυξη τουλάχιστον 2000 χρόνων, μπορούν να παράξουν αφάνταστες επιπτώσεις, μερικές από τις

οποίες είναι καταστρεπτικές με ολοκληρωτικό τρόπο, πολύ παρά πέρα από τα ήδη διανοητά τρελλά αποτελέσματα μιας οποιασδήποτε ατομικής έκρηξης.

Από δω πηγάζει η αναγκαιότητα ενός σχεδίου καταστροφής της τεχνολογίας στο σύνολό της, ενός σχεδίου αγώνα που σκέπτεται σαν πρώτη και ουσιαστική φάση, τη καταστροφή, που βασίζει κάθε προγραμματική του προσέγγιση, πολιτικής και κοινωνικής φύσης, πάνω στην απαράβατη αναγκαιότητα να σταματήσει για πάντα τη παρούσα διαδικασία, διαφορετικά αναπόφευκτη, της τεχνολογίας.

Πολιτική, οικονομική και στρατιωτική αναδιάρθρωση

Στη πρακτική, η τεχνολογική αναδιάρθρωση πραγματοποιείται διαμέσου βαθειών μεταβολών στον οικονομικό τομέα. Αυτές οι αλλαγές έχουν επιπτώσεις πάνω στη πολιτική δομή των χωρών του προωθημένου καπιταλισμού, ενώ ο στρατιωτικός τομέας υπόκειται σε παραπέρα μεταβολές, είτε εξαιτίας όλων αυτών που συμβαίνουν μέσα στον οικονομικό τομέα, από τον οποίο είναι και αδιαχώριστος, είτε εξαιτίας όλων αυτών που συμβαίνουν μέσα στη πολιτική διοίκηση και στα σχήματα περισυλλογής της κοινωνικής συναίνεσης.

Τα καινούρια σύνορα του μεταβιομηχανικού καπιταλισμού βασίζονται πάνω σε διαδικασίες πλατιάς διανομής και σε σχηματισμούς που βρίσκονται διαρκώς σε κίνηση. Στις παλιές στατικές αντιλήψεις της παραγωγής, συνδεδεμένες στο τιμόνι των μεγάλων εγκαταστάσεων, τιμόνι ικανό να θέσει σε κίνηση τον πολλαπλασιαστή της κατανάλωσης, αντικαθίστανται η ζοφερή ιδέα της ταχύτητας της αλλαγής, του συνεχούς και πάντοτε πίο οξυμένου ανταγωνισμού στην ειδικευμένη παραγωγή πάνω στη λεπτομέρεια, εφοδιασμένη με στυλ και προσωπικότητα. Το καινούριο μεταβιομηχανικό προϊόν δεν έχει πλέον ανάγκη από την ειδίκευση της εργατικής δύναμης, αλλά έρχεται να τοποθετηθεί απευθείας πάνω στη παραγωγική γραμμή διαμέσου απλών προγραμματισμών των ρομπότ που τη διαχειρίζονται. Αυτό επιτρέπει απίστευτες μειώσεις του κόστους αποθήκευσης και διανομής, ενώ μηδενίζει τα κόστη που προέρχονται από την ακαταλληλότητα των απούλητων προϊόντων. Όλα αυτά, από δυνατότητες του κεφάλαιου, που δημιουργήθηκαν ας πούμε γύρω στο πρώτο μέσο της δεκαετίας του '80, έγιναν σκοπός του κεφάλαιου, ακριβώς γύρω στο τέλος αυτής της ίδιας δεκαετίας. Γι' αυτό το λόγο ο πολιτικός αντικατοπτρισμός των καινούριων οικονομικών σχηματισμών δεν μπορούσε να παραμείνει ίδιος με πρώτα. Από δω πηγάζουν οι σημαντικές αλλαγές μεταξύ της τελευταίας

περιόδου της περασμένης δεκαετίας και της αρχής της σημερινής. Αυτές οι αλλαγές προσανατολίζονται προς μια προληπτική και οριστική επιλογή των διευθυντικών μηχανισμών και των μηχανισμών ελέγχου, σε βαθμό να μπορούν να προλαμβάνουν τις καινούριες παραγωγικές αναγκαιότητες, για αυτό το λόγο και πολλές κυβερνητικές απόψεις των επιμέρους βιομηχανικών προηγμένων χωρών έζησαν μια περίοδο μεγαλύτερου αυταρχισμού, όπως συνέβει στις χώρες που είναι σύμβολο ενός συγκεκριμένου παραγωγικού τρόπου, οι ΗΠΑ και η Μ. Βρετανία. Για να περάσουμε αργότερα σε πολιτικές διαχειρίσεις πίο διαρθρωμένες και ελαστικές, σε θέση να ικανοποιούν πάντοτε καλύτερα τις οικονομικές αναγκαιότητες ενός ολόκληρου συνόλου χωρών που τώρα λαμβάνει τη μορφή ενός σχηματισμού που συντονίζεται σε παγκόσμιο επίπεδο.

Κατάρρευση του υπαρκτού σοσιαλισμού, αναγέννηση των διάφορων εθνικισμών

Σε μια καθυστερημένη καπιταλιστική πραγματικότητα δεν θα ήταν διανοητή μια προσέγγιση των χωρών του υπαρκτού σοσιαλισμού πέρα από ένα όριο προσεχτικής και αμοιβαίας υποψίας. Αλλά η γέννηση ενός καινούριου καπιταλισμού, θεμελιωμένη πάνω σε μια παραγωγική δυνατότητα που βασίζεται στην τηλεαυτοματοποίηση σε παγκόσμιο επίπεδο, όχι μονάχα κατέστησε δυνατή αυτή τη προσέγγιση, αλλά τη μετέβαλε σε μια ριζική αλλαγή πρώτα και σε μια οριστική και αναπότρεπτη κατάρρευση, όσο και βρώμικη έπειτα. Καθεστώτα ισχυρά εξουσιαστικά, βασισμένα πάνω στην ιδεολογική ασάφεια του προλεταριακού διεθνισμού (ή πάνω σε άλλες ασάφειες, περισσότερο ή λιγότερο φαινομενικά αντιθετικές), μπορούν να στηρίξουν πολύ άσχημα τις καινούριες αναγκαιότητες που επιβάλλονται από τη παραγωγή και την οικονομική διάρθρωση σε παγκόσμιο επίπεδο. Τα εξουσιαστικά καθεστώτα που διατηρούνται ακόμη, εάν δεν θέλουν να παραμείνουν σε μια ανασφαλή και παροδική περιθωριακή κατάσταση, πρέπει να ανοιχθούν σε βαθιές αλλαγές όσον αφορά τη πολιτική διαχείριση σε δημοκρατική κατεύθυνση. Κάθε σκλήρυνση εξαναγκάζει τους διεθνείς εταίρους της βιομηχανικής ανάπτυξης να σκληρύνουν και να δηλώσουν πόλεμο, με τον ένα ή τον άλλο τρόπο.

Με αυτή την έννοια άλλαξε επίσης βαθιά ο ρόλος του κατασταλτικού στρατιωτικού εργαλείου με την ειδική έννοια. Δηλαδή οξύνθηκε η εσωτερική του κατασταλτική λειτουργία, ενώ αυτή η εξωτερική προσαρμόστηκε στον αστυνομικό ρόλο που διεξάγουν οι ΗΠΑ, ρόλος που

θα πρέπει να συνεχιστεί ακόμα για διάφορα χρόνια, μέχρις ότου καινούριες καταρρεύσεις και καινούριες κρίσεις θα μπορούσαν να παρέμβουν για να επανασχεδιάσουν γρήγορα καινούριες ισορροπίες άλλο τόσο ανασφαλείς και επικίνδυνες με αυτές τις σημερινές.

Μέσα σ' αυτή τη προοπτική η αναγέννηση του εθνικισμού φέρνει ένα θετικό στοιχείο, αν και περιορισμένο, και ένα αρνητικό στοιχείο αξιοσημείωτης επικινδυνότητας. Το πρώτο είναι άμεσα προσδιορισμένο: έγκειται στη πτώση και στη σχετική διάλυση των μεγάλων κρατών. Κάθε κίνημα που κατευθύνεται προς αυτό το στόχο πρέπει πάντοτε να αξιολογηθεί σα θετικό γεγονός, όχι σαν οπισθοδρομικό κίνημα, ακόμα και αν στην εξωτερική του άποψη παρουσιάζεται σαν φορέας παραδοσιακών και α-ιστορικών αξιών. Το δεύτερο στοιχείο, επικίνδυνο στο μεγαλύτερο βαθμό είναι δοσμένο από τον κίνδυνο μιας προοδευτικής διάχυσης μικρών πολέμων μεταξύ μικρών κρατών, πόλεμων δηλωμένων και διεξαγόμενων με απροκάλυπτη θηριωδία, ικανών να προκαλέσουν τρομερές δυστυχίες, στο όνομα μίζερων αρχών και άλλο τόσο μίζερισμένων συμφερόντων. Πολλοί απ' αυτούς τους πολέμους θα χρησιμεύσουν ως προς μια καλύτερη παραγωγική δόμηση του μεταβιομηχανικού καπιταλισμού, πολλοί από αυτούς θα κατευθύνονται και θα είναι διαχειρίσιμοι εξ ολοκλήρου από τους μεγάλους πολυεθνικούς κολοσσούς, αλλά κατά βάθος αυτοί αντιπροσωπεύουν μια περαστική αρρώστεια, μια πολύ άσχημη επιληπτική κρίση έπειτα από την οποία οι κοινωνικές συνθήκες θα μπορούσαν να εξελιχθούν ή προς την δόμηση ισχυρών κρατών σε διεθνές επίπεδο, σε θέση να ελέγχουν τις πιο μικρές δομές, ή προς βίαιες μεταβολές και μάλιστα αδιανόητες, όλο και περισσότερο καταστρεπτικές κάθε ίχνους των παλιών κρατικών οργανισμών. Για την ώρα, μπορούμε να καταδείξουμε μόνο σε γενικές γραμμές μια δυνατή εξέλιξη, ξεκινώντας από την εξέταση των παρουσών συνθηκών.

Δυνατότητες ανάπτυξης του μαζικού εξεγερτικού αγώνα προς τον αναρχικό κομμουνισμό

Το τέλος της αμυντικής και αντιστασιακής λειτουργίας των μεγάλων συνδικαλιστικών οργανώσεων των εργαζομένων, που αντιστοιχεί στη κατάρρευση της κλασικής κεντρικότητας της εργατικής τάξης, επιτρέπει σήμερα να εξετάσουμε με διαφορετικό τρόπο μια δυνατή οργάνωση αγώνα ξεκινώντας από τις πραγματικές δυνατότητες των αποκλεισμένων, δηλαδή της μεγάλης μάζας των εκμεταλλεζόμενων, παραγωγών και μη, που για την ώρα βρίσκονται έξω από το προστατευόμενο μι-

σθοδοτικό πλαίσιο ή βρίσκονται στη διαδικασία να βρεθούν έξω στο άμεσο μέλλον.

Πράγματι, ο εξεγερτικός και επαναστατικός αναρχισμός, προτάσσοντας ένα παρεμβατικό σχήμα μέσα στη πραγματικότητα των αγώνων που θεμελιώνεται ακριβώς πάνω στην οργάνωση των ομάδων αμοιβαίας συμφωνίας και στον επιχειρησιακό συντονισμό αυτών των ομάδων με στόχο να δημιουργηθούν καλύτερες συνθήκες για μια *μαζική εξεγερτική* έκβαση, συναντά αμέσως, ακόμα και μεταξύ των πió ενδιαφερόμενων συντρόφων, μια αρχική δυσκολία που δεν ξεπερνιέται εύκολα. Πολλοί θεωρούν ότι πρόκειται για μια στάση που βρίσκεται ήδη εκτός χρόνου, χρήσιμη στο τέλος του περασμένου αιώνα, αλλά σήμερα αποφασιστικά έξω από τη μόδα. Τα πράγματα θα ήταν έτσι χωρίς αμφιβολία εάν οι παραγωγικές συνθήκες, με ιδιαίτερο τρόπο η δομή του εργοστάσιου, είχαν παραμείνει οι ίδιες με αυτές που ίσχυαν εκατό ή ακόμα και πενήντα χρόνια πριν. Με εκείνες τις δομές, και με τις αντίστοιχες συνδικαλιστικές οργανώσεις αντίστασης το εξεγερτικό σχέδιο, δεδομένων των αλλαγμένων συνολικών πολιτικών και στρατιωτικών συνθηκών σε παγκόσμιο επίπεδο, θα ήταν χωρίς αμφιβολία άστοχο. Αλλά αυτές οι δομές δεν υπάρχουν πλέον. Εξαφανίστηκαν επίσης οι αντίστοιχες παραγωγικές νοοτροπίες, η εκτίμηση για τη θέση εργασίας, η ευχαρίστηση της ποιότητας της εργασίας, η δυνατότητα καριέρας, το αίσθημα της ένταξης σε μια παραγωγική ομάδα, απ' όπου και προέκυπταν τα συνεργατικά συναισθήματα της ομάδας αντίστασης, συνδικαλιστικής υφής, που όμως όταν το απαιτούσαν οι καιροί μπορούσε να γίνει ομάδα επίθεσης για πió σκληρούς αγώνες, για σαμποτάζ, αντιφασιστικές ενέργειες κ.λ.π.

Τώρα αυτές οι συνθήκες εξαφανίστηκαν. Τα πάντα έχουν αλλάξει ριζικά. Η νοοτροπία του εργοστάσιου δεν υπάρχει πλέον. Το συνδικάτο είναι ένα ριγκ για επιχειρηματίες και πολιτικούς, η αντίσταση όσον αφορά τους μισθούς και γενικά αυτή αμυντικού τύπου γενικότερα αποτελεί ένα φίλτρο που εγγυάται γλυκά περάσματα σε επίπεδα κόστους της εργατικής δύναμης που είναι πάντοτε πió προσαρμοσμένα στους καινούριους σχηματισμούς του κεφάλαιου. Η αποσύνθεση έχει ξεχειλίσει έξω από το εργοστάσιο, φτάνοντας μέσα στο κοινωνικό ιστό, κόβοντας τους δεσμούς της αλληλεγγύης και του νοήματος μέσα στις ανθρώπινες σχέσεις, μεταβάλλοντας τους ανθρώπους σε αγνώστους χωρίς πρόσωπο, σε ζόμπι που αναφάνηκαν μέσα από το αβίωτο ζουμί των μεγάλων πόλεων, ή μέσα στη θανατηφόρα σιωπή της επαρχίας. Τα πραγματικά συμφέροντα αντικαθίστανται από εικόνες γεμάτες δόξα, δημιουργημένες κατάλληλα και χρησιμοποιημένες ώστε να εγγυηθούν αυτό το ελάχιστο της συνοχής που είναι απαραίτητη στον κοινωνικό

μηχανισμό στο σύνολό του. Η τηλεόραση, αθλητισμός, θεάματα, τέχνη και κουλτούρα υφαίνουν ένα δίκτυ μέσα στο οποίο μένουν πιασμένοι όλοι αυτοί που πρακτικά περιμένουν τα γεγονότα, παρκαρισμένοι αναμένοντας την επόμενη εξέγερση, την επόμενη οικονομική κατάρρευση, τον επόμενο εμφύλιο πόλεμο.

Είναι αυτή την συνολική κατάσταση που είναι ανάγκη να λαμβάνουμε υπόψη μας όταν μιλάμε για *εξέγερση*. Εμείς οι αναρχικοί υποστηρικτές της εξεγερτικής άποψης και επαναστάτες αναφερόμαστε σε μια συνθήκη που βρίσκεται σε εξέλιξη, όχι σε κάτι που δεν έχει συμβεί ακόμα, που ελπίζουμε ότι κάποτε θα φτάσει και για το οποίο όμως δεν είμαστε σίγουροι. Ούτε κατά διάνοια αναφερόμαστε σε ένα σχήμα που χρονικά είναι πολύ μακρινό, που σαν ονειροπόλοι αναζητούμε να το ξαναδημιουργήσουμε αγνοώντας τις παρούσες μεγάλες μεταβολές. Ζούμε στο καιρό μας, είμαστε παιδιά του τέλους αυτής της χιλιετίας και φορείς της ριζοσπαστικής μεταβολής της κοινωνίας που βλέπουμε μπροστά στα μάτια μας.

Όχι μονάχα θεωρούμε δυνατό έναν εξεγερτικό αγώνα, αλλά μέσα από την ολική αποσύνθεση των παλιών αντιστασιακών αξιών, πιστεύουμε ότι αυτή είναι η συνθήκη προς την οποία πρέπει να βαδίσουμε εάν δεν θέλουμε να αποδεχτούμε ολοκληρωτικά τις επιβλημένες συνθήκες από τη πλευρά του εχθρού, εάν δεν θέλουμε να γίνουμε ρομποτοποιημένοι σκλάβοι, πιόνια χωρίς σημασία μέσα στον τηλεματικό μηχανισμό που θα μας φιλοξενήσει σ' ένα μέλλον που βρίσκεται πλέον προ των θυρών.

Στρώματα όλο και πιο πλατιά από αποκλεισμένους αποσυνδέονται από οποιαδήποτε μορφή συναίνεσης, ως εκ τούτου από κάθε σχέση αποδοχής και ελπίδας για ένα καλύτερο μέλλον. Κοινωνικά στρώματα που πρωτίτερα θεωρούνταν σταθερά έξω από κάθε κοινωνικό κίνδυνο, βρίσκονται αυτή τη στιγμή μπλεγμένα σε μια ασυνείδητη ανασφάλεια, από την οποία δεν μπορούν να βγούν χρησιμοποιώντας τις παλιές μεθόδους της αφοσίωσης στην εργασία και της εγκράτειας, όσον αφορά την κατανάλωση.

Οι αναρχικοί υποστηρικτές της εξεγερτικής άποψης εισάγονται ακριβώς μέσα σ' αυτό το πλαίσιο που είναι ολοκληρωτικά αποσυνθεμένο, και εδώ προωθούν τον επαναστατικό σχεδιασμό τους.

Η αναρχική επαναστατική εξεγερτική οργάνωση

Πιστεύουμε ότι σε αντικατάσταση των ομοσπονδιών και των οργανωμένων ομάδων σύμφωνα με το παραδοσιακό τρόπο, σχήματα δικαιο-

λογημένα από οικονομικές και κοινωνικές δομές της πραγματικότητας που είναι ήδη ανύπαρκτες και ξεπερασμένες, πρέπει να δημιουργηθούν ομάδες αμοιβαίας συμφωνίας, αποτελούμενες από έναν όχι πολύ διαπλατυμένο αριθμό συντόφων, που συνδέονται μεταξύ τους με μια εμβυθυμένη προσωπική γνωριμία, ομάδες ικανές να διασυνδεθούν μεταξύ τους διαμέσου συγκεκριμένων χρονικών στιγμών αγώνα έχοντας σα στόχο να πραγματοποιήσουν συγκεκριμένες ενέργειες ενάντια στον εχθρό.

Κατά τη διάρκεια αυτών των ενεργειών πρέπει να είναι δυνατό να βρεθεί ο τρόπος για να συζητηθούν, δηλαδή να εμβυθυνθούν, οι πρακτικές και θεωρητικές απόψεις των μελλοντικών δυνατών ενεργειών που σχεδιάζονται να πραγματοποιηθούν.

Όσον αφορά τις πρακτικές απόψεις θα υπάρξουν συμφωνίες σχετικά με τις συνεργασίες μεταξύ ομάδων και ατόμων, βρίσκοντας τα μέσα, τη στοιχειοθέτηση και όλα όσα είναι απαραίτητα ως προς την πραγματοποίηση αυτών των ίδιων ενεργειών. Όσον αφορά τις αναλύσεις θα προσπαθηθεί ώστε να κυκλοφορήσουν στο μεγαλύτερο δυνατό βαθμό είτε διαμέσου των δικών μας εντύπων, είτε διαμέσου συγκεντρώσεων και συζητήσεων που θα έχουν σαν αντικείμενό τους συγκεκριμένα θέματα.

Το κεντρικό σημείο γύρω από το οποίο θα κάνουμε να ελιχθεί μια εξεγερτική οργανωτική δομή δεν είναι άρα το περιοδικό συνέδριο, χαρακτηριστικό των μεγάλων οργανώσεων σύνθεσης ή των επίσημων ομοσπονδιών του κινήματος, αλλά είναι δοσμένο από το σύνολο των καταστάσεων αγώνα που καθίστανται με αυτό το τρόπο επιθέσεις ενάντια στο ταξικό εχθρό και στιγμές σκέψης και θεωρητικής εμβάθυνσης.

Οι ομάδες αμοιβαίας συμφωνίας μπορούν με τη σειρά τους να συνεισφέρουν στη δημιουργία πυρήνων βάσης. Ο σκοπός αυτών των δομών είναι να αντικαταστήσουν, μέσα στο πλαίσιο των ενδιάμεσων αγώνων, τις παλιές συνδικαλιστικές οργανώσεις αντίστασης, ακόμα και αυτές που επιμένουν πάνω στην αναρχοσυνδικαλιστική ιδεολογία. Το πλαίσιο δράσης των πυρήνων βάσης διαγράφεται ως εκ τούτου από τα εργοστάσια, από όσα στοιχεία δηλ. απομένουν από αυτά, από τις συνοικίες, από τα σχολεία, από τα κοινωνικά γκέτο και από όλες αυτές τις καταστάσεις μέσα στις οποίες υλοποιείται ο ταξικός αποκλεισμός, ο διαχωρισμός μεταξύ αποκλεισμένων και εσωκλεισμένων.

Κάθε πυρήνας βάσης δομείται σχεδόν πάντοτε από την προωθητική δράση των αναρχικών που υποστηρίζουν την εξεγερτική θέση, αλλά δεν δομείται μονάχα από αναρχικούς. Μέσα στην συνελευσιακή διαχείρισή του οι αναρχικοί πρέπει να αναπτύξουν στο έπακρο το προωθητικό τους καθήκον ενάντια στους στόχους του ταξικού εχθρού.

Διάφοροι πυρήνες βάσης μπορούν να συστήσουν *συντονιστικά* με τον ίδιο στόχο, παίρνοντας τα χαρακτηριστικά πιά συγκεκριμένων οργανωτικών δομών που είναι όμως πάντοτε θεμελιωμένες πάνω στις αρχές της διαρκούς σύγκρουσης, της αυτοδιεύθυνσης και της επίθεσης.

Σαν *διαρκή σύγκρουση* εννοούμε τον αδιάκοπο και αποτελεσματικό αγώνα ενάντια στις πραγματώσεις και στους ανθρώπους που πραγματοποιούν και διαχειρίζονται την ταξική κυριαρχία.

Για *αυτοδιεύθυνση* εννοούμε την απόλυτη ανεξαρτησία από οποιοδήποτε κόμμα, συνδικάτο, πελατεία. Η εξεύρεση των απαραίτητων μέσων για την οργάνωση και τον αγώνα πρέπει να συνίσταται αποκλειστικά πάνω στη βάση αυθόρμητων και εθελοντικών εισφορών.

Για *επίθεση* εννοούμε την άρνηση κάθε συμφωνίας, διαμεσολάβησης, ειρηνοποίησης, συμβιβασμού με τον ταξικό εχθρό.

Το πεδίο δράσης των ομάδων αμοιβαίας συμφωνίας και των πυρήνων βάσης συνίσταται από τους *μαζικούς αγώνες*.

Αυτοί οι αγώνες είναι σχεδόν πάντοτε ενδιάμεσοι, οι οποίοι δεν έχουν έναν χαρακτήρα απευθείας και άμεσα καταστρεπτικό, αλλά εμφανίζονται συχνά σαν απλές διεκδικήσεις, έχοντας σαν στόχο να εξοικονομήσουν περισσότερες δυνάμεις για να αναπτύξουν τον αγώνα προς άλλους στόχους. Ο τελικός στόχος αυτών των ενδιάμεσων αγώνων παραμένει παρ' όλα αυτά αυτός της επίθεσης.

Φυσικά, μεμονωμένοι σύντροφοι ή ομάδες αμοιβαίας συμφωνίας, ανεξάρτητα από οποιαδήποτε πιά σύνθετη οργανωτική σχέση, μπορούν να αποφασίσουν να επιτεθούν άμεσα εναντίον μεμονωμένων δομών, ατόμων και οργανώσεων του κεφάλαιου και του κράτους.

Μέσα σ' ένα κόσμο όπως αυτός που σχηματοποιείται κάτω από τα μάτια μας, όπου το πληροφορικό κεφάλαιο ανεβάξει οριστικά τις συνθήκες του ελέγχου και της κυριαρχίας, σ' ένα επίπεδο τελειότητας χωρίς προηγούμενο, εφαρμόζοντας μια τεχνολογία που δε θα μπορέσει ποτέ να χρησιμοποιηθεί με άλλο τρόπο παρά για να διατηρήσει αυτή τη κυριαρχία, το σαμποτάζ καθίσταται το κλασικό όπλο αγώνα όλων των αποκλεισμένων.

Γιατί είμαστε αναρχικοί υποστηρικτές της εξεγερτικής θέσης

Γιατί αγωνιζόμαστε μαζί με όλους τους αποκλεισμένους για να ελαφρύνουμε και αν είναι δυνατόν να καταργήσουμε τις συνθήκες εκμετάλλευσης που επιβάλλονται από τους εσωκλεισμένους.

Γιατί θεωρούμε δυνατό να συνεισφέρουμε στην ανάπτυξη των εξεγέρσεων που γεννιούνται αυθόρμητα παντού, κάνοντάς τες να γίνουν

μαζικές εξεγέρσεις και άρα πραγματικές και καθεαυτές επαναστάσεις.

Γιατί θέλουμε να καταστρέψουμε έναν καπιταλιστικό σχηματισμό της παγκόσμιας πραγματικότητας που χάρη στην πληροφορική αναδιάρθρωση έγινε τεχνολογικά χρήσιμος μονάχα στους διαχειριστές της ταξικής κυριαρχίας.

Γιατί είμαστε υπέρ της άμεσης και καταστρεπτικής επίθεσης ενάντια στις μεμονομένες δομές, άτομα και οργανώσεις του κεφάλαιου και του κράτους .

Γιατί εξασκούμε κριτική με εποικοδομητικό τρόπο προς όλους αυτούς που καθυστερούν πάνω σε θέσεις συμβιβασμού με τη εξουσία και θεωρούν πλέον αδύνατο τον επαναστατικό αγώνα.

Γιατί αντί να περιμένουμε, είμαστε αποφασισμένοι να δράσουμε ακόμα και όταν οι καιροί δεν είναι ώριμοι.

Γιατί θέλουμε να ξεπερδύουμε με αυτή τη κατάσταση πραγμάτων, γρήγορα και όχι όταν οι εξωτερικές συνθήκες θα καταστήσουν δυνατή τη μεταβολή της.

**ΟΙ ΠΡΟΦΟΡΙΚΕΣ ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΣΥΝΤΡΟΦΩΝ PORCU ΚΑΙ
BONANNO ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΔΙΗΜΕΡΗΣ (15,16-1-93)
ΕΚΔΗΛΩΣΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΗΣ ΑΝΑΡΧΙΚΗΣ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ
ΣΤΗ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ.**

Προλογισμός από την πλευρά της πρωτοβουλίας αναρχικών Θεσ/νίκης

Σκοπός αυτής της εκδήλωσης είναι η προώθηση του κοινωνικού εξεγερτικού αγώνα ενάντια στην επικυριαρχία του κράτους και του κεφάλαιου πάνω στη ζωή μας. Προφανής στόχος είναι αφενός η καθεαυτή επιτυχία αυτής της εκδήλωσης πράγμα που θα επιχειρηθεί να επικυρωθεί από τις εισηγήσεις των συντρόφων που θα ακολουθήσουν και που παράλληλα όμως απαιτούν και την ενεργητική συμμετοχή όλων όσων είμαστε εδώ για ένα ουσιαστικό διάλογο που θα πρέπει να ακολουθήσει και να καταλήξει σε συγκεκριμένα συμπεράσματα. Κατά κύριο λόγο όμως, και αυτό είναι το σημαντικότερο, τα συμπεράσματα που θα εξαχθούν είναι σημαντικό να γίνουν αντικείμενο μιας ευρύτερης επεξεργασίας ακριβώς για την κοινωνικοπολιτική μας δράση σαν αναρχικών.

Ο Νώντας Σκυφτούλης είναι βέβαια ελεύθερος, δεν ξεχνάμε όμως ποτέ τον Κυριάκο το Μαζοκόπο ούτε βέβαια μας διαφεύγουν οι τελευταίες μηχανοραφίες των διωκτικών αρχών σε σχέση με την «υπόθεση Μπαλάφα». Αντιλαμβανόμαστε δηλ. πάρα πολύ καλά πως η κρατική επίθεση δεν έχει όρια, πως επεκτείνεται και θα επεκτείνεται σε κάθε πεδίο που βρίσκει πρόσφορο και ωφέλιμο και έτσι λοιπόν νομίζουμε ότι είναι ανάγκη από τη δική μας τη πλευρά να δημιουργούμε πάντα εκείνους τους όρους μιας συνολικής πάντοτε απάντησης στην επέλαση της κρατικής επίθεσης. Πάνω στο περιεχόμενο ενός τέτοιου κινήματος αντίστασης, ενός αγώνα συνολικού και εξεγερτικού, θα σταθούν οι σύντροφοι και το ίδιο θα πρέπει να κάνουμε και όλοι μας.

**Εισήγηση της πρωτοβουλίας αναρχικών Θεσσαλονίκης. Ο ρόλος
του ελληνικού κράτους στο νεοφιλελεύθερο σχέδιο
της ευρωπαϊκής ενοποίησης**

Μέσα στη ζοφερή κατάσταση που έχει περιέλθει το ανθρώπινο γένος με την έξαρση των εθνικισμών, του θρησκευτικού φανατισμού, του ρατσισμού, της περιθωριοποίησης, της αποχαύνωσης και του ατομισμού έρχεται να προστεθεί και η αθλιότητα του Ελληνικού κράτους, που προσπαθεί να πείσει την κοινωνία πως η όλη του συμπεριφορά και στρατηγική σήμερα, αν μπορούμε να ονομάσουμε στρατηγική το κυβερνητικό πλιάτσικο, είναι συνάρτηση αν όχι απάντηση στο χαμένο δήθεν κύρος και στην χαμένη δήθεν πίστη του.

Όχι φυσικά επειδή όπως μας λένε το ΠΑΣΟΚ έκανε λοβιτούρες κάτι που κανείς λογικός άνθρωπος δεν μπορεί να αμφισβητήσει όπως δεν μπορεί να αμφισβητήσει ότι και σήμερα γίνονται. Το πρόβλημα δεν μπορούμε να το δούμε μόνο έτσι, διότι και στην Γερμανία και στην Γαλλία ανάλογες λοβιτούρες είδαν το φως της δημοσιότητας, αλλά κανείς απ' την οικονομική ολιγαρχία της Δύσης τουλάχιστον, δεν θέτει ζήτημα πίστης και κύρους κυριαρχίας τους.

Το βασικό περιεχόμενο της σημερινής του κατεύθυνσης νομίζουμε πως πρέπει να το αναζητήσουμε ασφαλώς στα πλαίσια της ευρωπαϊκής ενοποίησης και ολοκλήρωσης μέσα απ' τις διακηρύξεις της συνθήκης του Μάαστριχτ, αλλά ταυτόχρονα δεν πρέπει να ξεχνάμε την ιδιομορφία του, που ας μας επιτραπεί να πούμε είναι πió σημαντική απ' τις Ευρωπαϊκές διακηρύξεις του.

Εν συντομία, η μεταπολεμική ιδεολογία της ανόδου του εύκολου πλουτισμού και της καταναλωτικής επιφάνειας που αποτέλεσε μια κανονική διάσταση της λίγο-πολύ ορθολογικής αναδιάρθρωσης του καπιταλισμού στις ισχυρές οικονομικά χώρες της Ευρώπης και των ΗΠΑ [που επήλθε με την ανάπτυξη και επέκταση της κυριαρχίας τους στο μισό πληθυσμό της γης και σήμερα σ' ολόκληρο], η ιδεολογία αυτή σε μια χώρα σαν την Ελλάδα με στενή αγορά σ' σχεδόν ανύπαρκτη βιομηχανία και με επιφατικούς μηχανισμούς «κανονικής» συσσώρευσης, στριμωγμένη σ' αυτήν την μεταπολεμική πραγματικότητα, βρήκε διέξοδο και εκτονώθηκε στο χώρο της απάτης και της λοβιτούρας. Σ' αυτή την κατάντια και την πολιτισμική εξαθλίωση, πρωταγωνιστής ήταν και παραμένει να είναι το κράτος και οι οικογένειες που το ελέγχουν. Το ελληνικό «δαιμόνιο» προσαρμοσμένο σ' αυτή την ιδιομορφία άρχισε να επιδίδεται σ' αυτό που πολλάκις λέγονταν και λέγεται καταλήστευση του δημόσιου χρήματος. Οι οικογένειες που καλέστηκαν απ' το κράτος να παίζουν τον ρόλο της οικονομικής ολιγαρχίας στα

πρότυπα των ανεπτυγμένων χωρών, μέσα απ' την εγγενή ανικανότητά τους και την ηθική τους απαξίωση, ξεπέρασαν όποτε τους δόθηκε η ευκαιρία κι αυτόν τον *Αλ Καπόνε*. Γιατί αν αυτός έπρεπε με χίλιους δυό κινδύνους να ελέγχει κάποιους νευραλγικούς μηχανισμούς του κράτους, οι Έλληνες μεταπράττες της κοινωνικής εκμετάλλευσης τ' άρπαζαν εκ του ασφαλούς καταλαμβάνοντας τα πιό ψηλά του σκαλοπάτια.

Οι πολλαπλασιαστικές επιπτώσεις αυτού του φαινομένου οδήγησαν την Ελληνική κοινωνία στην αμυντική θέσμιση της νοοτροπίας της απάτης, ακόμη και σε πολύ μικρές συναλλαγές τόσο από άποψη ποιότητας όσο και από άποψη ποσότητας, συμπεκνώνοντάς την μέσα στην φράση «άσε μ' αυτούς δεν βγάζεις άκρη». Κι όταν έφτανε ο κόμπος στο χτένι και απαιτούνταν έστω δικαιοσύνη, εκσυγχρονισμός, αλλαγή, κανένα κομμάτι της ντόπιας ας πούμε αστικής τάξης δεν αναλάμβανε να σηκώσει τέτοιο ρίσκο και το μόνο που πάντα γινόταν ήταν να ξαναϊσορροπίσει το παιχνίδι που έπαιρνε όλο και πιό επικίνδυνες διαστάσεις όχι τόσο γιατί κάποιοι θά' σβηναν απ' τον χάρτη της οικονομίας αλλά γιατί κινδύνευε να ξεσκεπαστεί με τρόπο ανεξέλεγκτο η κυνική δομή της λειτουργίας τους.

Κι αν λάβουμε υπ' όψιν τον υπέρμετρο ρόλο του κράτους στην διαμόρφωση σύνθεσης και διάρθρωσης της Ελληνικής κοινωνίας και τον αδύναμο και εξαρτώμενο ρόλο του Συλλόγου Ελλήνων Βιομηχάνων τότε καταλαβαίνουμε γιατί πράγμα μιλάμε.

Και για να έρθουμε στην σημερινή κατάσταση του νεοφιλελευθερισμού και της αποκρατικοποίησης και προς δικαίωση των παραπάνω:

Θα φανεί ίσως σχήμα οξύμωρο, αλλά ο κύριος προπαγανδιστής της αποκρατικοποίησης σήμερα δεν είναι ο ΣΕΒ αλλά το ίδιο το κράτος. Εξάλλου με ποιά προσόντα να ανταποκριθεί ο ΣΕΒ στις μεγάλες επενδύσεις που εξασφαλίζουν οι ιδιωτικοποιήσεις στις μεγάλες και δυναμικές επιχειρήσεις (ΔΕΗ, ΟΤΕ, κ.τ.λ.).

Κι αν πράγματι το κράτος στη Δύση έπασχε σε πίστη και σε κύρος, έπασχε πάνω στη παραγωγική διαδικασία. Δηλ. μέσα από την άλλοτε τεχνητή και άλλοτε πραγματική χρεωκοπία των δημοσίων επιχειρήσεων το κράτος έπασε να παίζει τον ρόλο του βασικού ρυθμιστή του κοινωνικού και οικονομικού ανταγωνισμού μέσα απ' την ενεργό συμμετοχή του στην παραγωγική διαδικασία, γινόμενο το ίδιο παραγωγός και καταναλωτής ενός σημαντικού μέρους της οικονομίας. Μέσα απ' αυτή τη διαδικασία οικονομικής αποδυνάμωσης του νεοφιλελεύθερου ανοίγματος των συνόρων με τη συνθήκη του Μάαστριχτ. Φυσικά και από δω δεν θα μπορούσε να λείψει η ιδιομορφία του ελληνικού κράτους, που το μετέφρασε μέσα σε 2 χρόνια με βίαιο τρόπο σε πλιάτσικο,

που οι τραβεστί επικριτές του το ονόμασαν «ανάλγητο» και που διαμορφώνει καινούριους όρους και συνθήκες ζωής.

Τούτο φαίνεται όχι μόνο απ' την οικονομική μιζέρια στην οποία οδηγείται ένα σημαντικό τμήμα της κοινωνίας μας, αλλά κύρια απ' την απόγνωση που δημιουργεί η περιθωριοποίηση ή η απειλή της περιθωριοποίησης και μάλιστα με όρους όλο και μη αναστρέψιμους.

Δηλαδή η απειλή δεν είναι μόνο ότι κάποιοι χάνουν τη δουλειά τους, αλλά ότι όλο και πιά δύσκολα θα ξαναβρούν είτε το κύρος είτε τη δύναμη που τους παρείχε αυτή η θέση μέσα στο παραγωγικό σύστημα, αγόμενοι όλο και πιά πολύ σε μια σχέση επικουρική μ' αυτό.

Οι μαζικές και άρδην απολύσεις, η αυξανόμενη ανεργία, και το νέο φαινόμενο της γεωγραφικής φτώχειας όπως την παρατηρούμε στην Κοζάνη, στην Χαλκίδα, στην Σύρο, στην Χαλκιδική, στο Λαύριο, στην Θράκη, ως ένα βαθμό στη Πάτρα κ.λ.π., είναι τα πρώτα συμπτώματα αυτής της επίθεσης.

Αξίζει κανείς να σταθεί στο σημείο αυτό της απόγνωσης, γιατί αυτή η απόγνωση είναι που έχει εξωθήσει τμήμα αυτού του πεταγμένου κυριολεκτικά στο δρόμο κοινωνικού δυναμικού, σε *συνθήκες ρήξης* και *αλληλεγγύης* έτσι όπως τη συναντήσαμε και συνεχίζουμε να τη συναντάμε στον αγώνα της ΕΑΣ στις πιά αυθεντικές του στιγμές, όπως πρόσφατα στην εξέγερση της Αρραβησού και το κάψιμο των γεωτρήσεων, στις συγκρούσεις στα Χανιά και στις επιθέσεις στη Νομαρχία, στις καταλήψεις των μαθητών και στις συγκρούσεις στην Ομόνοια, και εν μέρει στις απελευθερώσεις συντρόφων που φυλακίστηκαν. Όλα αυτά αποτελούν στοιχεία ενθαρρυντικά μα φαίνονται ακόμα κομματιασμένα μέσα στον χρόνο και στον χώρο. Φυσικά θα ήταν ανόητο από μέρους μας να εμπιστευτούμε την τύχη της ανάπτυξης ενός κοινωνικού κινήματος αντίστασης ενάντια στα αφεντικά και στο κράτος σ' αυτό και μόνο το στοιχείο. Εξάλλου η απόγνωση και ο φόβος μπροστά στην περιθωριοποίηση που λειτουργούν συχνά εξίσου δυναμικά με την ίδια την πραγματικότητά της, έχουν οδηγήσει πολλές φορές, αν όχι τις περισσότερες, σε απογοήτευση, συμβιβασμό και μοιρολατρική αποδοχή και σε ορισμένες ακραίες περιπτώσεις σε αλληλοσφαγή και βαρβαρότητα.

Αυτή η τελευταία εκδοχή είναι που παίρνει ανησυχητική έκταση όχι μόνο στις μισοδιαλυμένες κοινωνίες του πρώην υπαρκτού ολοκληρωτισμού αλλά και στις φιλελεύθερες δημοκρατίες της Δύσης. Περιπτώσεις όπως αυτές της Ιταλίας, της Γαλλίας, της Ισπανίας, της Αυστρίας και με ακραία περίπτωση αυτή της Γερμανίας, με κανένα τρόπο δεν μπορούμε να τις θεωρήσουμε περιθωριακές και ασήμαντες, στον βαθμό που παίρνουν χαρακτήρα εξέγερσης και μαχητικής αντεπανά-

στασης. Αν οι πρακτικές και οι απόψεις που συγκρούονται στην βάση της απελευθέρωσης και της αλληλεγγύης, με τα συμφέροντα του κράτους και του κεφάλαιου και του τσαμπουκά των φερεφόνων τους, οπισθοχωρήσουν και ηττηθούν, τότε η εμφάνιση και στην Ελλάδα παρόμοιων γεγονότων δεν μπορούν με κανένα τρόπο να αποκλειστούν, έχοντας εφησυχαστικά σαν σταθερή το γενικό σύνθημα «ο λαός δεν ξεχνά τους φασίστες τους κρεμά».

Τα δύο συλλαλητήρια, η ανάδυση εθνικιστικών αντιλήψεων σε επίπεδο εθνικού διαλόγου, οι Αλβανοί, οι Ρώσοι, οι Πολωνοί, οι τριτοκοσμικοί, ο φόβος και η απειλή της περιθωριοποίησης, η μαζική ανεργία και ο μαρασμός μπορούν κάλλιστα να μετατρέψουν την δυστυχία των καταπιεσμένων και κατατρεγμένων σε εφιάλτη.

Ανάμεσα σ' αυτές τις δύο εκδοχές που εν συντομία περιγράψαμε και όπου η μια προϋποθέτει την αναίρεση της άλλης, και που σε ακραίες περιπτώσεις και μη αποκλειστές την εξόντωση της άλλης έρχεται να εισβάλλει η κατασταλτική μεθόδευση των δομών και μηχανισμών της κοινοβουλευτικής εξουσίας ως εγγυήτρια δύναμη της υπάρχουσας τάξης πραγμάτων.

Κόμματα, συνδικάτα, ΓΣΕΕ, κυβέρνηση, αστυνομία, ΜΜΕ, ΚΥΠ, παπάδες, τραγουδοποιοί, πανεπιστημιακοί, τσεβάδες, όλοι αυτοί που βάλθηκαν να ψάλλουν τον όρθρο του νέου εθνοσωτήριου έτους, τότε με ξύλινα μανιφέστα, τότε με φυλακές και ξυλοδαρμούς, τότε με νυσταλέες αμπελοφιλοσοφίες, τότε με αγιαστούρες και εθνοσκυλάδικα, όλοι αυτοί καθένας απ' το πόστο του και τη μεριά του προσπαθούν προς το παρόν να αποσυμπιέσουν την σώραρευση των κοινωνικών συγκρούσεων που εγείρει η καπιταλιστική αναδιάρθρωση, κατευθύνοντας αλλοπρόσαλλα την εκτόνώσή τους προς τον Ευρωπαϊκό μεγαλοϊδεατισμό.

Μια αποσυμπίεση που στην φάση αυτή επιχειρείται με την τρομοκρατική λογική και εφαρμογή του μονόδρομου, με την πλύση εγκεφάλου για παραίτηση μέσα απ' τον μονόλογο των ειδικών και τεχνικών της εξουσίας, με την φυσική τρομοκρατία, με την υποταγή στις συμφωνίες ή στις διαφωνίες της κάθε κομματικής και συνδικαλιστικής ανοησίας, πάνω στο σχέδιο εξάρθρωσης των πιό γνήσιων και λαϊκών αντιστάσεων της κοινωνίας μας.

Πάνω σ' αυτό το σχέδιο το κράτος-τρομοκράτης εφαρμόζει με παραληρηματικό τρόπο τον δήθεν πόλεμο κατά της δήθεν τρομοκρατίας.

ΠΡΟΦΟΡΙΚΗ ΕΙΣΗΓΗΣΗ ΤΟΥ PIERLEONE PORCU

Καταλαβαίνω ότι έχουμε επίσης το μειονέκτημα ότι δεν μπορώ να γίνω άμεσα αντιληπτός από τους συντρόφους, παρόλα αυτά θα κάνω μια προφορική παρέμβαση όσο γίνεται πιό άμεση. Θεωρώ ότι σήμερα σύμφωνα με αυτό που σκέφτομαι, κοιτάζοντας τα πράγματα από το δρόμο, με κανένα απολύτως τρόπο δεν είναι δυνατό να μιλήσει κάποιος με την ιδιότητα ότι αντιπροσωπεύει κάποιον άλλο. Μπορούμε να αναφερθούμε μονάχα στους εαυτούς μας, αυτό σημαίνει ότι όταν κάνουμε λόγο περί επανάστασης είμαστε υποχρεωμένοι να μιλήσουμε για την καθημερινή μας ζωή, για αυτή την καθημερινή φυλακή. Κάθε πρωί σηκωνόμαστε και έχουμε τα προβλήματά μας, αναλογιζόμαστε ότι είμαστε αντιμέτωποι με μια ζωή που δεν αξίζει τίποτα, βλέπουμε τηλεόραση, καταναλώνουμε θέαμα, αλλά πιά είναι η βαρβαρότητα; Η βαρβαρότητα είναι πιστεύω αυτό που εμείς κάνουμε κάθε μέρα, όταν δεν αρνούμαστε τίποτα, αποδεχόμαστε χιλιάδες συμβιβασμούς ακόμη και μέσα στο ίδιο μας το σπίτι. Εμείς είμαστε προνομιούχοι, υπάρχουν χιλιάδες άνθρωποι που βρίσκονται στο δρόμο, δεν έχουν αύριο, δεν έχουν ούτε καν την ψευδαίσθηση.

Ας μιλήσουμε τώρα για το τί είναι αλληλεγγύη. Χιλιάδες άνθρωποι ζουν πάνω στις μιζέριες των άλλων, θέλουν τον άνθρωπο υποβαθμισμένο στο δρόμο, θα έπρεπε να ήταν ντροπή να βλέπουμε έναν άνθρωπο να ζητά ελεημοσύνη, θα έπρεπε να ήταν ντροπή να βλέπουμε έναν άνθρωπο να τείνει το χέρι σε έναν άλλο άνθρωπο, εάν αυτό είναι αλληλεγγύη. Εμείς είμαστε ενάντια στον κοινωνικό χριστιανισμό, ενάντια στους φορείς της μιζέριας και της αρρώστιας που θέλουν τον άνθρωπο υποβαθμισμένο κάτω από τον ίδιο του τον εαυτό, κάτω από τις ιδίες του τις αξίες κάτω από αυτό που είναι η ίδια η ζωή. Υπάρχουν άνθρωποι που νομίζουν ότι ξέρουν αυτό που είναι καλό για άλλους ανθρώπους και μιλούν για αλληλεγγύη, αλλά προφανώς μιλάνε με

σκοπό να αυξήσουν την αριθμητική δύναμη του κόμματός τους, να αυξήσουν τα ίδια τους τα προνόμια, ακόμη και αυτό ονομάζεται αλληλεγγύη. Υπάρχουν άνθρωποι που νομίζουν ότι είναι αναγκαίο να είναι αλληλέγγυοι, την αλληλεγγύη σαν καθήκον. Εγώ πιστεύω ότι η αλληλεγγύη δεν είναι καθήκον, πιστεύω ότι ένας άνθρωπος στο δρόμο πρέπει να μιλήσει σε έναν άλλο άμεσα και ευθέως γιατί δεν έχει να του διδάξει απολύτως τίποτα, πιστεύω ότι οι άνθρωποι πρέπει να κατέχουν όλη τη δύναμή τους. Πάνω σε τί πράγμα όμως μπορούν να συμφωνήσουν; Ξέρετε εμείς έχουμε το πρόβλημα ότι θέλουμε να διδάξουμε, θέλουμε να διδάξουμε στους άλλους τη θεωρία, τη πρακτική, την εξέγερση, πιστεύω ότι κατά βάθος μέσα μας η αλληλεγγύη είναι ένας τρόπος για να μη δούμε το πρόβλημα, μια μερικότητα και γιατί αυτό; Γιατί βρισκόμαστε να μιλάμε για αλληλεγγύη όταν πρέπει να απαντήσουμε μπροστά στη καταστολή; Αυτό σημαίνει ότι η επαναστατική αλληλεγγύη παρουσιάζεται κάτω από αυτές τις μορφές όταν η κοινωνική σύγκρουση είναι χαμηλή, όταν δεν υπάρχει εξέγερση στο δρόμο. Τότε μιλάμε για αλληλεγγύη. Αλλά σκεφτείτε μια στιγμή τί γίνεται όταν υπάρχουν αγώνες σε εξέλιξη, όταν γίνονται καταλήψεις, απεργίες. Αυτό το πρόβλημα δεν υπάρχει, υπάρχει η συνενοχή. Αυτή η συνενοχή σημαίνει ανατροπή της ίδιας της ζωής μας, επίθεση στην υπάρχουσα κατάσταση. Ειπωμένων αυτών, νομίζω ότι αντιλαμβανόμαστε ένα γεγονός πολύ απλό. Μιλάμε για πράγματα που δεν ζούμε, όταν μιλάμε για τον τρίτο κόσμο, γιατί υπάρχει ένας τρίτος κόσμος κατά την γνώμη σας; Μήπως υπάρχουν άνθρωποι από έναν άλλο πλανήτη; Μιλάμε για πολέμους, τους βλέπουμε στη τηλεόραση, βγαίνουμε από το σπίτι μας και δεν υπάρχει τίποτα.

Μιλώ αυτή τη στιγμή από την άποψη αυτής που θεωρώ μια αναρχική ριζοσπαστική κριτική, μια ολική κριτική στην υπάρχουσα κατάσταση. Θέλουμε να κάψουμε την υπάρχουσα κατάσταση, ζωή έχουμε μονάχα μία, ανήκουμε σε αυτό τον συγκεκριμένο χρόνο, ο αγώνας μας δεν μπορεί να είναι ένα μέλλον, μια θυσία, πρέπει να βρίσκεται εδώ σε αυτό το παρόν. Είναι από εδώ που για εμάς ξεκινά η συζήτηση για ανατροπή, για εξέγερση. Στο δρόμο κάθε μέρα υπάρχουν χιλιάδες συγκρούσεις, δεν καταφέρνουμε να επικοινωνίσουμε, ας πούμε ότι θέλουμε την ριζοσπαστικοποίηση της κοινωνικής σύγκρουσης. Μέσα στην κοινωνία υπάρχουν οι θεσμοί, τα κόμματα, τα συνδικάτα, οι θρησκευτικές οργανώσεις, οι πολιτιστικές οργανώσεις, αλλά για ένα προλεταριοποιημένο, για αυτόν που βρίσκεται στο δρόμο, όλες αυτές οι οργανώσεις είναι εχθρικές. Δεν υπάρχει μονάχα ένα πρόβλημα ενάντια σε αυτόν, είναι όλα τα προβλήματα που είναι ενάντια του, ο κοινωνικός του αγώνας δεν μπορεί να είναι καρπός ενός ανθρώπου που ζει σαν

προνομιούχος, που δεν αρνείται τίποτα, που τα έχει όλα και μιλά στο όνομα των άλλων. Είναι ακριβώς αυτό που πρέπει να λάβουμε υπόψη μας. Το 1977, αναφέρομαι στο κίνημα του 1977, ήταν ένα κίνημα ολικής ανατροπής. Δεν ήταν αυτό το θέαμα που διδάσκουν σήμερα τα διάφορα μαζικά μέσα ενημέρωσης. Το εξαιρετικό είχε γίνει εκείνες τις στιγμές, συνηθισμένη κατάσταση μέσα στη ζωή του καθενός. Υπήρχαν χιλιάδες προλεταριακές απαλλοτριώσεις, υπήρχε η έμπρακτη άρνηση της εργασίας, η άρνηση κάθε καταναγκασμού.

Αυτό το κίνημα λοιπόν σε μια δεδομένη στιγμή, κίνημα που είχε αναρχικά εξεγερτικά κοινωνικά χαρακτηριστικά, άρχισε να σαμποτάρεται από τους μεταρρυθμιστές της κοινωνικής ζωής. Ήταν αυτοί οι ίδιοι που ήξεραν τι είναι η επανάσταση, ήξεραν τι έπρεπε να κάνει ο προλετάριος, προφασίζονταν ότι ήταν η ίδια του η συνείδηση.

Εμείς στην καθημερινή μας ζωή συγκρουστήκαμε σκληρά με όποιον θεωρούσε ότι η υπόθεση της επανάστασης ήταν μια διαχείριση του κεφάλαιου με κοινωνικούς όρους. Αναφάνηκε εκείνη τη στιγμή ένα καινούριο δεδομένο. Δεν επρόκειτο πλέον να γίνει μια ορθολογική διαχείριση του κεφάλαιου, να συνδεθεί η ανάπτυξη του κεφάλαιου με τον επαναστατικό αγώνα. Επρόκειτο για την καταστροφή του ίδιου του κεφάλαιου και του ίδιου του κράτους, όλων αυτών που μιλούσαν για συμβούλια, για συνδικαλισμό. Όλα αυτά είχαν γίνει εχθρός του αγώνα χειραφέτησης του ίδιου του προλεταρίου. Αντίθετα, επρόκειτο για την άμεση παύση της ίδιας της προλεταριακής συνθήκης.

Το κράτος εξοπλίστηκε. Μέσα στα εργοστάσια οι πρακτικές του σαμποτάζ από πλευράς των ιδίων των εργατών εξουδετερώθηκε από το ίδιο το συνδικάτο, το οποίο άρχισε να κάνει αντι-τρομοκρατικά ερωτηματολόγια. Ένα μερίδιο κοινωνικής καταστολής δόθηκε στο ίδιο το Κ.Κ.Ι, που λειτούργησε σαν κοινωνικός αστυνομικός μηχανισμός από τα κάτω. Εκείνη τη χρονική στιγμή αρχίζει και η αναδιάρθρωση της παραγωγικής διαδικασίας στην Ιταλία. Τί σημαίνει αυτό; Σημαίνει ότι από την άλλη πλευρά το ίδιο το κίνημα διαλύθηκε. Τα Μ.Μ.Ε φουσκώνουν ένα φαινόμενο το οποίο αρχικά ήταν ανύπαρκτο. Πρόκειται για ένα θέαμα που συνεπαίρνει και που το προώθησαν τα ίδια τα μαζικά μέσα ενημέρωσης. Είναι εκείνη την στιγμή που αναφάνεται ο «ενοπλοαγωνισμός», ένα υποκατάστατο της κοινωνικής ανατροπής, αυτής της γενικευμένης ένοπλης κοινωνικής εξέγερσης, που ήταν κτήμα ενός μεγάλου μέρους του κινήματος του 1977. Η κοινωνική σύγκρουση μεταβιβάστηκε στη σύγκρουση μεταξύ αντιπαρατιθέμενων μηχανισμών και την στρατιωτικοποίηση. Ο «ενοπλοαγωνισμός» έχασε την μάχη του με την άλλη πλευρά του κράτους. Άρχισε ένα καινούριο φαινόμενο που ξεκινούσε από την ιδεολογία της ήττας, του βετερανισμού.

Το ίδιο το πολιτικό στρώμα του ενοπλοαγωνισμού θα είναι το πολιτικό στρώμα της αποποίησης, της συνεργασίας στα σχέδια αναδιάρθρωσης του κοινωνικού χώρου, του ελέγχου, της αφομοίωσης και της συναίνεσης. Ένα άλλο μέρος μίλησε για αμνηστία, αμνηστία που υποστήριζε τα ίδια πράγματα που έλεγαν ακριβώς και αυτοί που αποποιήθηκαν τους αγώνες. Εκείνη την ίδια στιγμή μέσα στο κοινωνικό χώρο γίνονταν αρχή στη θέσπιση εναλλακτικών μορφών φυλάκισης. Το κράτος έφτιαχνε μέσα στο χώρο καινούριες κοινωνικές μικρο-δομές φυλάκισης. Θεραπευτικές κοινότητες για εξαρτημένους από τα ναρκωτικά, δυνατότητες κράτησης κατ' οίκο. Την παλιά κλειστή φυλακή αντικαθιστούσε η φυλακή που ήταν διαχυμένη μέσα στο χώρο. Το κοινωνιολογικό προσωπικό σε αυτή την καινούρια κοινωνική άποψη του κράτους ήταν τα ίδια πρόσωπα που είχαν αποποιηθεί τους αγώνες. Εκείνη τη στιγμή ταυτόχρονα διαλύονταν ολόκληρες προλεταριακές συνοικίες που ήταν διαχυμένες στις περιφέρειες των πόλεων. Χιλιάδες εργάτες απολύονταν και στέλνονταν σε διαθεσιμότητα στο σπίτι τους, πάνω-κάτω αυτό που συμβαίνει τώρα και στην Ελλάδα. Αυτό πιστεύω χρησιμεύει για να καταδείξει την αναγκαιότητα ανάγνωσης των κοινωνικών διαδικασιών μέσα στο εσωτερικό της κίνησης των πραγμάτων και όχι απέξω.

Σύμφωνα με το θεώρημα δύο ιταλών οικονομολόγων που έπειτα τους δόθηκε το βραβείο Νόμπελ, είχε προβλεφθεί ότι χιλιάδες εργάτες θα είχαν αποδεχτεί τις απολύσεις και γενικά τη χειροτέρευση συνθηκών της κοινωνικής ζωής σε αντάλλαγμα μιας εξασφάλισης από πλευράς των θεσμοθετικών μηχανισμών. Υπήρχε δηλαδή για να το πω έτσι στο ίδιο το εσωτερικό της εργατικής τάξης μια αντιδραστικής φύσης επένδυση σαν επιθυμία, δηλαδή ο ίδιος ο φασισμός δεν ήταν μονάχα ένα κατασταλτικό κίνημα, αλλά υπήρχε και στην ίδια τη θέληση της εργατικής τάξης. Στο να προετοιμάσει αυτή τη νοοτροπία ήταν ο λενινισμός, η ανάπτυξη της ίδιας της πειθαρχίας της εργατικής τάξης, η υποταγή. Οι ίδιοι που το '77 υποστήριζαν τη βιομηχανική ανάπτυξη. Σήμερα είναι οι ίδιοι που υποστηρίζουν τη τεχνολογική ανάπτυξη. Είναι μέσα σ' αυτό το πλαίσιο το τόσο κινηματικό που δημιουργήθηκε σιγά-σιγά μέσα στην ίδια την επαναστατική μας εμπειρία των επαναστατών αναρχικών, αυτό που ονομάζουμε σήμερα αναρχικό εξεγερτικό σχέδιο.

Έχοντας κατανοήσει ότι ο δικός μας τρόπος οργάνωσης πρέπει να είναι ακριβώς οι ίδιες μας οι αναγκαιότητες. Η διαδικασία της κοινωνικής και επαναστατικής αυτοοργάνωσης δεν μπορούν να είναι διαφορετικές από το να ξεκινήσουμε από αυτές τις συνθήκες που ο καθένας από εμάς βρίσκεται. Αυτό που κάνουμε, όλες μας οι προσπάθειες δεν

μπορούν να είναι κατευθυνόμενες παρά προς εκείνη την καταστροφή, όχι περί της οποίας μιλάμε, αλλά την οποία πραγματοποιούμε. Νομίζω ότι όλα αυτά που είπαμε ως τώρα με εισαγωγικό χαρακτήρα χρησιμεύουν για να πούμε ένα πολύ απλό πράγμα.

Δεν θα είχε καμμία απολύτως αξία να μιλήσουμε για επαναστατική αλληλεγγύη, αν είμασταν πραγματικά κατευθυμένοι να πραγματοποιήσουμε την ανατροπή της υπάρχουσας κατάστασης. Πιστεύω μονάχα αυτό. Όταν μιλάμε για αναρχία πρέπει να μιλάμε για τη δική μας καθημερινή ζωή, για την εξέγερση μέσα στην καθημερινή μας ζωή. Με αυτή την έννοια, ο καθένας από εμάς δεν έχει να διασώσει απολύτως τίποτα. Πρέπει να καταστήσουμε ξεκάθαρη την ανεπιτιμότητα οποιουδήποτε θέλει να μας αντιπροσωπεύσει. Από αυτή την υπάρχουσα τάξη πραγμάτων δεν έχουμε να διατηρήσουμε απολύτως τίποτα. Έχουμε όλους τους λόγους για να την καταστρέψουμε και κανέναν για να την διατηρήσουμε. Αυτή ακριβώς είναι η ζωή μας και πάνω σ' αυτό πρέπει να την αντιμετωπίσουμε. Στο κράτος και στο κεφάλαιο, αν δεν νικήσουμε, πρέπει να αφήσουμε μονάχα ένα κόσμο γεμάτο ερείπια έλεγε ο Ντουρούτι.

Να γιατί η αναρχία δεν μπορεί να είναι μια τάξη πραγμάτων που αμύνεται υπέρ της ελευθερίας, όπως υποστηρίζουν οι ελευθεριακοί, οι δημοκράτες, οποιοσδήποτε και να είναι. Η δημιουργία των καινούριων καταστάσεων ελεύθερης ζωής ξεκινούν από την ολική καταστροφή της υπάρχουσας τάξης πραγμάτων.

ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ — ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΟ ΑΜΦΙΘΕΑΤΡΟ

Παρέμβαση από το αμφιθέατρο

Επιτρέψτε μου να κάνω μια τηλεγραφική αντιτοποθέτηση, αν δεν μου το επιτρέψετε θα αποσυρθώ βέβαια, ώστε να εμπλουτισθεί και να αναπτυχθεί ο δημοκρατικός διάλογος, μου το επιτρέπετε; Αν ξεφύγω κόψτε με. Λοιπόν, είμαι προσωπικά, επαγγελματικά κοινωνιολόγος όπως ο Επαμεινώνδας, έχουμε την ίδια ακριβώς ηλικία...(παρέμβαση από το αμφιθέατρο): και μουστάκι, ...ναι και μουστάκι, λοιπόν θα πω δύο κοινωνιολογικές προτάσεις κατ' αρχήν, η μια λέει: Κανείς δεν έχει όλη την δύναμη, ούτε άτομο, ούτε θεσμός, ούτε κανείς δεν έχει καθόλου δύναμη, όλοι έχουν κάποια δύναμη, αν και συχνά άνισοι μεταξύ τους, άρα η δύναμη είναι μοιρασμένη μέσα στην κοινωνία.

Δεύτερη πρόταση: η δύναμη που οδηγεί κάπου και σε μορφές εξουσίας, δεν είναι από τη φύση της άρα πάντα αρνητική, μπορεί να ανοίξει δρόμους και προς θετική εξέλιξη. Αυτό εξαρτάται από τη φύση και το χαρακτήρα αυτών που την έχουν, όλων, από τους πió ισχυρούς μέχρι τους πió αδύνατους. Οπωσδήποτε η δημοκρατία με αξιοκρατία επιτρέπει την πió θετική αξιοποίηση των δυνατοτήτων των ανθρώπων στην κοινωνία, άρα δεν πρέπει να αρνούμαστε τη δύναμη. Τώρα τρεις προτάσεις περί αναρχικής τοποθέτησης πολιτικής πρότασης, η πρώτη λέει: Μπορούμε να ελπίζουμε σ' ένα κράτος δικαίου, αν υπάρχει κάποια ελπίδα αυτή είναι, δεν μπορούμε να ελπίζουμε σε μια αναρχική κοινωνία γιατί είναι αδύνατη. Δεύτερη πρόταση: Ο αγώνας των αναρχικών υπονομεύει την ελπίδα για ένα κράτος δικαίου —την μόνη που υπάρχει— και συμβάλλει στην επικράτηση τελικά μιας αυταρχικής κοινωνίας. Παραδόξως ενώ θέλουν την απόλυτη, τέλεια δημοκρατία, ο αγώνας τους που με την υπομόνευση που κάνει προς κάθε ελπίδα κράτους δικαίου οδηγεί στο αντίθετο. Τρίτη πρόταση εδώ είναι: Η ταξική

ανάλυση περί καπιταλισμού ως επιστημονική θεωρία αδυνατεί να καλύψει ικανοποιητικά τα θεωρητικά προβλήματα, τη βάζω έτσι σαν ερέθισμα. Τώρα για τον Επαμεινώνδα συγκεκριμένα έχω να πω τα εξής: Ορθά επισημαίνει την τάση πολλών που επανδρώνουν τους κρατικούς μηχανισμούς στην Ελλάδα π.χ. αστυνομία, αλλά και αλλού, να παραβούν το πνεύμα και το κράτος δικαίου που έχουμε σύμφωνα με το σύνταγμα, είναι αλήθεια. Αλλά αυτό τι συνεπάγεται; Να γκρεμίσουμε και ότι θετικό υπάρχει και να καταλήξουμε, όχι στην αναρχία, όπως ίσως νομίζει σαν θετική εξέλιξη, αλλά σε ένα χειρότερο και άνομο αυταρχισμό, τύπου χούντας π.χ. όπως είχαμε. Αυτό; ή να κτίσουμε ένα καλύτερο κράτος, κράτος δικαίου, δημοκρατικά ελεγχόμενο, από υπεύθυνους κυρίαρχους πολίτες. Νομίζω προσωπικά το τελευταίο, αφού είναι η μόνη ελπίδα.

Τελευταία πρόταση είναι: Επισημαίνω ότι η άσκηση τρομοκρατίας από τα κάτω, τύπου 17 Νοέμβρη —είναι τρομοκρατία από τα κάτω έτσι;— έχει σαν ουσιαστικό αποτέλεσμα, το ελληνικό ατελές, και μετά τον εμφύλιο βιώματα, κράτος δικαίου που έχουμε, αυτό το ατελές απλώς να γίνεται χειρότερο και όχι καλύτερο. Σαν αποτέλεσμα και μη τρομοκράτες όπως ο ίδιος που είναι αναρχικός, πιστεύει στην αναρχία και εγώ ίσως που είμαι κεντρώος σοσιαλδημοκράτης να κινδυνεύουμε να πέσουμε θύματα τρομοκρατίας από τα πάνω, από το κράτος. Άρα πρέπει να καταδικάζουμε την τρομοκρατία και από τα πάνω και από τα κάτω. Ευχαριστώ.

Παρέμβαση του Pierleone Porcu

Θα ήθελα να πω μερικά αρκετά απλά πράγματα. Πιστεύω ότι υπάρχουν πάρα πολλοί άνθρωποι που θεωρούν ότι μέσα στη διαδικασία κοινωνικής ομοιογενοποίησης, όσον αφορά τις διαφορές μεταξύ των ανθρώπων δεν έγινε ποτέ αυτό που έπρεπε μέχρι βάθους, για να ομοιογενοποιήσουν τους ανθρώπους και να εξαλλείψουν τις διαφορές που υπάρχουν μεταξύ τους. Νομίζω ότι αυτός ο άνθρωπος αποτελεί μια έκφραση του φόβου για την ορθολογικοποιημένη ελευθερία και άρα δεν πιστεύω ότι ο οποιοσδήποτε που μιλά για δικαιοσύνη δεν είναι πολύ πιθανό να έχει την ιδέα της φυλακής για την ίδια την κοινωνία. Να γιατί δεν νομίζω ότι με αυτή την έννοια μπορεί κάποιος να του καταλογίσει κάτι, εκτός από το ότι κάνει τον δεσμοφύλακα.

Παρέμβαση του Νώντα Σκυφτούλη

Εγώ αυτό που θέλω να πω στη συγκεκριμένη περίπτωση είναι το εξής: Ποτέ δεν φανταζόμαστε το μεταγενέστερο αν δεν υπερβούμε το τωρινό. Δηλαδή, λέμε κοινωνία χωρίς κράτος εμείς κ.τ.λ. Είναι πιστεύω μια φαντασιακή σημασία που βγαίνει από κάποιες αναλύσεις κοινωνικές όπως ακριβώς συνέβαινε και στο παρελθόν. Δηλαδή, την παραμονή, την νύχτα πριν πέσει η Βαστίλη κανένας πολίτης εκείνη τη στιγμή, ας πούμε ο βοσκός σε ένα χωριό, δεν είχε υποπτευθεί ποτέ του ότι μπορεί να ζήσει χωρίς βασιλιά. Ξαφνικά έζησε χωρίς βασιλιά, έγινε η επανάσταση, έπεσαν οι δυσειδαιμονίες. Προχωρήσαμε, η ίδρυση του σύγχρονου κράτους είναι μια ιστορία πενήντα χρόνων, προχωρήσαμε, κανένας πολίτης αυτού του κράτους δεν πίστευε ότι ο γιός εκείνου του βοσκού μπορεί να ζήσει χωρίς δημοκρατία και χωρίς τον καπιταλισμό και πλακώνουν κάτι επαναστάσεις το '17. Μετά το '17, δεν πίστευε ο έγγονας του βοσκού ότι μπορεί να υπάρξει αναρχική κοινωνία. Να όμως που το '36 γίνεται το αναρχικό πείραμα, έγινε η επανάσταση, καταργήθηκε το κράτος και ζούσανε πολύ καλύτερα, σε αφθονία κ.τ.λ. Γιατί να μην ξεχνάμε ότι η μόνη επανάσταση που υπήρξε αφθονία, δεν έχουμε δηλ. αυτές τις ουρές της πείνας, έχετε δει και ντοκουμέντερ, μπαίνουνε μέσα στα εστιατόρια και παίρνει ο καθένας δέκα φρατζόλες...(ξεσπούν γέλια στο αμφιθέατρο)...γιατί υπάρχει σε κάθε επανάσταση το σύνδρομο της στέρησης. Εκεί που η Ισπανία έκανε εισαγωγή πατάτας και μόλις έκαναν το κολλεκτιβίστικο σύστημα έκανε εξαγωγή, στη περιοχή τη δικιά μας, όχι σε όλη την Ισπανία, μπορεί να φανταστεί κανείς τι πατατοπαραγωγή θα είχαμε σ' όλη την Ισπανία.

Θέλω να πω δηλ. δεν είναι τίποτα αυτό που λέμε αναρχία δεν υπάρχει κανένας λόγος για να φοβίζεται, απλά λέμε ότι θα επανέλθουν τα πράγματα σε μια τάξη φυσική και όχι σε μια αταξία. Σε μια φυσική τάξη όπως λέει και ο Μαλατέστα.

Το άλλο τώρα που ήθελα να πω, κοινωνιολογικά, αφού είσαι κοινωνιολόγος, θα ξέρεις ότι όταν συλλαμβάνουμε μια ιδέα, στη προκειμένη περίπτωση κατάλαβα ότι είναι έξω από τις νοητικές δομές η αναρχία για εσένα, έξω από τις νοητικές δομές, από τις δομές δηλ. της σκέψης. Λοιπόν, το κράτος, και άλλη μια παρένθεση που ήθελα να κάνω, είναι ότι με κράτος η κοινωνία ζει τώρα 3.000 χρόνια, μόνο, δηλ. η ιστορία του ανθρώπινου γένους είναι 1.750.000 χρόνια, δηλ. ξέρεις ας μην τοποθετούμαστε στο σήμερα χωρίς ιστορικότητα και χρονικότητα, έχει μεγάλη σημασία. Εξάλλου τα έχουμε δοκιμάσει όλα, και το κράτος δικαίου και το κράτος της λογικής του Χέγκελ ενσάρκωση της λογικής και όλα τα άλλα τα κράτη, τις άλλες μορφές, το κόκκινο, το έτσι

το αλλιώς. Δηλ. δεν βγαίνει πέρα, έχουμε φτάσει σε αδιέξοδο, πάλι πείνα-πείνα-πείνα, δυστυχία, ανισότητα. Παράλληλα όπως και ο σύγχρονος Μπονάννο που δίνει ορισμένες καινούριες ιδέες για την ανάπτυξη της μεταβιομηχανικής κοινωνίας, εδώ στην Ελλάδα είναι εν δυνάμει αυτή η κατάσταση, όσα γράφονται δηλ. σε σχέση με την Ιταλία κ.λ.π., συγγνώμη βέβαια που μιλάω εκ μέρους του, δεν μιλάω εκ μέρους του. Με την εξάλλειψη της ιδεολογίας δεν μπαίνει κατά τη γνώμη μου ζήτημα να σκεφτούμε το αύριο, αλλά μπαίνει ένα πρόταγμα να καταστρέψουμε το σήμερα. Σε αυτή τη προοπτική μπορούμε να ενωθούμε όλη η κοινωνία σχεδόν, γιατί κανένας δεν αποδέχεται την σημερινή πραγματικότητα.

Παρέμβαση του Albert Meltzer

Νομίζω ότι δεν μπορούμε να έχουμε ένα σύμμαχο στην καταστροφή του κράτους, αυτό που ισχύει είναι ότι υπάρχουν άνθρωποι που συμφωνούν στην καταστροφή μέρους της παρούσας καθεστικίας τάξης, όχι του συνόλου. Υπάρχουν πάρα πολλοί άνθρωποι που υποστηρίζουν ότι θα πρέπει να καταργηθεί η μοναρχία, υπάρχουν άλλοι που πιστεύουν ότι θα πρέπει να καταργηθεί η αστυνομία, άλλοι πάλι που λένε τα ίδια για τον στρατό και τον πόλεμο, υπάρχουν πολλοί άνθρωποι που θέλουν να ξεφορτωθούν τον καπιταλισμό. Το να είσαι αναρχικός σημαίνει ότι θέλεις να ξεμπερδέψεις με όλα αυτά.

Παρέμβαση του Pierleone Porcu

Νομίζω ότι κάθε πρωί βγαίνουμε από το σπίτι μας και τι κάνουμε πάμε στη δουλειά μας; Υποβαλλόμαστε στην ταυτότητά μας, πραγματοποιούμε ένα πλήθος λειτουργιών που δεν είναι άλλο παρά η διαχείριση της υπάρχουσας πραγματικότητας. Φυσικά αυτό συνεπάγεται ένα πολύ απλό πράγμα μέσα στη καθημερινή μας ζωή, τη συνεισφορά μας σε αυτή την κοινωνία των επιτηρητών και των επιτηρούμενων. Αυτή είναι η πειθαρχημένη κοινωνία, φοβόμαστε την ελευθερία. Όμως η καταστροφή τι ακριβώς είναι στην πραγματικότητα; Αν όχι η καταστροφή όλων αυτών που κάνουμε και που συνεισφέρουν να επιβιώνει αυτή η κοινωνία. Πιστεύω ότι η καταστροφή αρχίζει από μια θέση σαμποτάζ της διαχείρισης της υπάρχουσας κατάστασης, δηλαδή όλων αυτών των πραγμάτων που κάνουμε κοινωνικά με επικοδομητικό χαρακτήρα. Αυτό που μπορούμε να αυτοκαθορίσουμε μέσα σε αυτή την πραγματικότητα ξεκινά μονάχα από την καταστροφή, ο αγώνας μας

δεν έχει επίπεδα. Είναι πάνω στα πάντα. Γιατί αυτό ακριβώς αποτελεί το βαθύτερο αίτιο, δεν μπορούμε να πούμε σε ένα άνθρωπο εξεγέρσου, αν δεν αρχίσουμε πρώτα εμείς την εξέγερση. Δεν βρισκόμαστε σε αναζήτηση πολιτικών συμμάχων αλλά συνενόχων στην κατάργηση αυτής της κατάστασης.

Παρέμβαση από το αμφιθέατρο

Υπάρχει μια ερώτησή για τον Pierleone Porcu: Καθώς έκρινα ότι στέκεται κριτικά απέναντι στα μέσα πάλης που χρησιμοποιούν διάφορα κινήματα, αυτό το λέω με βάση την κριτική που έκανε στο ένοπλο κίνημα στην Ιταλία, και θέλω να ρωτήσω πως κρίνει το σύνθημα: «αγώνας τώρα με κάθε μέσο», για να μην θεωρηθεί προβοκατόρικη ερώτηση, διευκρινίζω ότι είναι σύνθημα που χρησιμοποίησε η πρωτοβουλία αναρχικών στην συμπαράσταση που έκανε στον Κυριάκο Μαζοκόπο, και πολύ περισσότερο επειδή μίλησε και για αλληλεγγύη, πως νομίζει ότι μπορούμε από την αλληλεγγύη να φτάνουμε σ' αυτό το σύνθημα σαν πρόταγμα.

Απάντηση του Pierleone Porcu

Πιστεύω ότι σε κάθε στιγμή της πραγματικότητας υπάρχουν άνθρωποι που έχουν φτάσει σε συγκεκριμένες θέσεις και συμπεριφέρονται μέσα στα πράγματα μ' ένα συγκεκριμένο τρόπο, μέσα στη δουλειά τους, άλλος κάνει υπερωρίες συμεριζόμενος την κοινωνική παραγωγή, άλλος που πιστεύει στην ιδεολογία της θυσίας και άλλος που αρχίζει να κατανικά αυτόν τον φόβο και ξεκινά από ένα μικρό πράγμα: εξοικονομεί την διάρκεια της ίδιας του της δουλειάς, εξοικονομώντας την ίδια του την δύναμη. Ένα συγκεκριμένο παράδειγμα είναι ο εργάτης που βάζει κάτι μέσα στα γρανάζια της μηχανής, ο υπάλληλος που μεταβιβάζει λανθασμένα δεδομένα μέσα στις τράπεζες δεδομένων, ο εργάτης που επιχειρεί να σαμποτάρει τα εμπορεύματα. Μέσα στον ίδιο τον κοινωνικό χώρο, άνθρωποι που επιχειρούν να επιτεθούν σε κάτι που αποτελεί ένα συγκεκριμένο όριό τους, το γεγονός ότι τους εξαναγκάζουν να ζούν μέσα σε παράγκες. Κάθε πράγμα μέσα στην κοινωνική ζωή ξεκινά από μικρά σημεία όχι από καμμία τεράστια ποιός ξέρει συνείδηση. Είναι σημαντικό όμως να εξετάσουμε πως ακριβώς οργανωνόμαστε. Αν οργανωνόμαστε ενάντια στην πραγματικότητα, δηλαδή ενάντια στις δομές που μέσα σε μια συγχοικία, σε μια γειτονιά κυριαρ-

χούν, αυτές του κεφάλαιου και του κράτους, όλων αυτών των δεδομένων που υπάρχουν από εμπορικής άποψης μέσα σε μια συνοικία, οργανωνόμαστε για να την καλυτερεύσουμε ή για να την καταργήσουμε;

Η κοινωνική εξεγερτική δομή ακόμη και αυτή η μαζική βασίζεται πάνω σε συγκεκριμένους στόχους που έχουν διπλό χαρακτήρα, από την μια πλευρά αυτόν της συνεχούς σύγκρουσης της οποίας ο στόχος είναι πάντοτε η καταστροφή και από την άλλη διευκολύνει την κοινωνική αυτοοργάνωση, αρχίζοντας διαδικασίες αυτοκαθορισμού των ιδίων των προλετάρων. Και αυτή ακριβώς η δομή έρχεται η ίδια να ξεπεραστεί από τους ίδιους της τους στόχους που τέθηκαν στην αρχή. Σε αυτή την συνένωση δεν υπάρχουν μόνο αναρχικοί αλλά και πολλοί άλλοι προλετάριοι. Ξεκινούν μαζί με το δεδομένο της άρνησης της κοινωνικής συνεργασίας με τον αντίπαλο. Από την άλλη πλευρά υπάρχει η διάχυση μέσα στον κοινωνικό χώρο ανθρώπων που απέκτησαν πρακτικά μια πιά πλατιά αντίληψη των κοινωνικών πραγμάτων και αυτοί οι ίδιοι θα επιχειρήσουν άλλες μορφές σαμποτάζ.

Ο ρόλος των αναρχικών δεν είναι αυτός να καθοδηγήσουν τις μάζες αλλά αυτός να είναι ένας επικρουστήρας της κοινωνικής έκρηξης.

Παρέμβαση του Albert Meltzer

Υπάρχουν πάρα πολλοί στη Βόρεια Αμερική οι οποίοι δηλώνουν μη βίαιοι, θεοποιούν την έννοια της μη βίας, όποιος όμως πιστεύει στην ελευθερία δεν θα πρέπει να περιορίζεται μονάχα στις φωναχτές διαμαρτυρίες κατά την διάρκεια των διαδηλώσεων και στις πορείες.

Παρέμβαση από το αμφιθέατρο

Θα ξεκινήσω παιδιά κάνοντας μια διαπίστωση, καταρχήν αναρωτιόμουν μέσα μου αν θα ερχόμουν ποτέ σε αυτό το βήμα, θα μπορούσα ίσως να θεωρηθώ γραφικός ή τίποτε άλλο.

Ζούμε σ' ένα καιρό αλλοτρίωσης, αυτό είναι σίγουρο. Αλλοτρίωση που δεν επηρεάζει μόνο την νοικοκυρά, η οποία παρατάει το φαγητό στη φωτιά και βλέπει την «λάμψη» ή βλέπει την «τόλμη και γοητεία», αλλοτρίωση η οποία επηρεάζει και εμάς. Συζητήσεις τέτοιου τύπου πριν από κάποια χρόνια, δεν μας άφηναν εμάς να καθόμαστε σαν θεατές με ένα τσιγάρο στο χέρι και ένα ποτό, μια μπύρα, να κουβεντιάζουμε τα δικά μας. Συζητήθηκαν θέματα και τοποθετήθηκαν άτομα εδώ και τρεις ώρες σε θέματα τα οποία είναι φλέγοντα, καίρια. Από εκεί

και πέρα, βλέπουμε εμάς τους ίδιους, εγώ θα φύγω από εδώ, θα ακούσω κάτι δισκάκια που πήρα, μετά θα μαζευτούμε μεθαύριο, θα στήσουν κάποιους στον τοίχο, θα κάνει ο άλλος απεργία πείνας, θα μαζευτούμε, θα μας βάλει το κράτος τον Επαμεινώνδα μέσα, θα κάνουμε πορεία, θα περάσει ο καιρός, αύριο-μεθαύριο θα βάλουν κάποιον άλλο στη φυλακή, πάλι θα μαζευτούμε. Εντάξει η ζωή περνάει, ζούμε, έχουμε μια σωστή θέση. Από κει και πέρα η δικιά μας η στάση ζωής ποιά είναι; Το να περιμένουμε πότε θα μας βάλουν το πιστόλι στον κρόταφο για να μαζευτούμε όλοι μαζί να κουβεντιάσουμε; Να μιλήσουμε για πολιτισμό, να μιλήσουμε για ζωή, να μιλήσουμε για ανεργία, να μιλήσουμε για εναλλακτικές καλλιέργειες, θα περιμένουμε πάντα πότε θα γίνει κάτι για να βρεθούμε; Είναι σίγουρα ο καιρός που ζούμε άσχημος, μαύρος, ας μην τον κάνουμε και εμείς πιό μαύρο. Περιμένω κάποιον άλλο να ρθει εδώ στο μικρόφωνο να πεί κάτι, θα το χαρώ. Ευχαριστώ.

Παρέμβαση του Νώντα Σκυφτούλη

Εγώ θέλω να πω πάνω σ' αυτό τα εξής καταρχάς: Όσο το ψοφήμι της ιδεολογίας δεν έχει εξαλειφθεί τελείως, άλλο τόσο ο διαχωρισμός, ο ανταγωνισμός στην κοινωνία και ειδικά στην κριτική κοινωνία, σε αυτή που εμείς υποτίθεται ότι είμαστε ενταγμένοι, θα υφίσταται. Αυτό που μπορεί να ξεπεράσει τον διαχωρισμό είναι η κατάργηση της ιδεολογίας, ταυτόχρονα όμως με ένα κοινωνικό πρόταγμα που η ίδια η κοινωνία θα συμπαρασύρει και εμάς και τον εαυτό της, εμείς δεν είμαστε έξω από την κοινωνία, και πολύ σωστά μίλησες για την αλλοτρίωση. Η αλλοτρίωση επιμερίζεται και ποσοτικά και ποιοτικά, δεν υπάρχει ουδείς αναλλοτρίωτος, αλλά τι γίνεται όμως, ας πω ένα παράδειγμα σχετικά μ' αυτό που είπαν τα παιδιά προηγουμένως περί πράξεως. Παλιά θυμάμαι δηλαδή ότι οι αναρχικοί μονοπωλούσαν την μολότωφ. Δηλαδή παλιά όταν βγαίναμε στο δρόμο και γινόταν αυτή η κόντρα με τα ΜΑΤ. Γίνονταν καταλήψεις σπιτιών από πλευράς των λεγόμενων αυτόνομων και των αναρχικών, γεγονότα που ανάγονται στο 1978-79 και μετά. Σιγά-σιγά όμως τι γίνεται; Οι καταλήψεις πλέον έχουν γίνει ένα γενικευμένο κοινωνικό φαινόμενο, όλοι τις κάνουν αυτή τη στιγμή. Η χρήση μολότωφ, είδαμε και πρόσφατα στο Βοτανικό από πλευράς των ίδιων των εργατών. Δεν θέλω να πω με αυτό ότι τις πέταγαν μόνο οι εργάτες αλλά και αυτοί, χωρίς βέβαια με αυτό που λέω να έχω καμιά απολύτως πρόθεση να τους εκθέσω τους ανθρώπους... (ξεσπούν γέλια στο αμφιθέατρο)... ναί πράγματι έτσι έγινε. Στην Αραβησσό που είναι και εδώ κοντά πάλι αυτό έγινε.

Κάποιοι οι οποίοι για διάφορους λόγους λένε αυτό που λένε, το κάνουν. Επειδή όμως αυτοί οι συγκεκριμένοι αποτελούν μια κοινωνική ομάδα δεν νομίζω ότι είναι τίποτα παλαβοί, δηλαδή το κάνουν γιατί ακριβώς είναι άτομα κοινωνικά και βλέπουμε από την άλλη ότι αυτή τους η πράξη επιβεβαιώνεται κοινωνικά. Όλος ο κόσμος όταν φτάνει ο κόμπος στο κτένι εξεγείρεται. Βέβαια υπάρχει το στοιχείο της αποσπασματικότητας πολλές φορές σε αυτή την κοινωνική εξέγερση. Πρέπει και αυτό να το πούμε. Δεν υπάρχει δηλαδή αυτό το κοινωνικό πρόταγμα που λέγαμε προηγουμένως ώστε να μπορέσει να ενοποιηθεί. Εμείς λοιπόν οι αναρχικοί ερχόμαστε και λέμε, όπως είπε και ο Πόρκου προηγουμένως, αλλά και όλοι, περί καταστροφής, αλλά δεν πρέπει νομίζω να παρεξηγηθούμε πάνω σ' αυτό. Δεν προτείνουμε άλλη κοινωνία, ας μην θεωρηθούμε σωτήρες, πως δηλαδή θα ζήσουμε αύριο. Αν θα είναι έτσι οι κολλεκτίβες ή αλλιώς, όπως κάνουν άλλα ιδεολογικά ρεύματα και αυτό μέσα σε μια προσπάθεια με το δεδομένο ότι, πρώτοι εμείς είπαμε ότι η ιδεολογία πρέπει να καταργηθεί. Άρα έχουμε καλές προθέσεις όταν λέμε ότι πρέπει να καταστρέψουμε, όχι μόνο εμείς, αλλά όλη η κοινωνία, γιατί δεν μπορούμε εμείς να καταστρέψουμε τίποτε, και όχι μόνο εμείς, αν η υπόλοιπη κοινωνία δεν θέλει να καταστρέψει. Η κοινωνία λοιπόν θα καταστρέψει και η ίδια θα αποφασίσει τι οργάνωση θα κάνει. Εμείς λέμε απλά ότι θα συμμετέχουμε σε αυτή την καταστροφή μέσα δηλαδή σε αυτή την κοινωνική διαδικασία. Αλλά όμως ο καθένας από εμάς δεν κάθεται αυτή τη στιγμή και με σταυρωμένα τα χέρια. Κάποια πράγματα έστω και μικρά τα κάνει, μαζευόμαστε και σε συλλογικό επίπεδο.

Θα πει κανείς, είστε ιδεολόγοι και τα γνωστά. Είστε επηρεασμένοι από μια ιδεολογία. Εντάξει όλα αυτά, αλλά θα μπορούσαν να δημιουργηθούν καινούριες κοινωνικές ομάδες χωρίς την ιδεολογία. Γιατί υπάρχουν υπαρκτά προβλήματα πέρα από την ιδεολογία. Παράδειγμα για τις απολύσεις, για την φτώχεια, για την ανεργία, για την πείνα. Δεν υπάρχουν χειρότερα πράγματα από αυτά που εμφανίζονται στις ημέρες μας. Τι περιμένουμε δηλαδή να μεγεθυνθεί ο χώρος των αποκλεισμένων, δηλαδή να φτάσουμε στο σημείο να ψάχνουμε στους σκουπιδοτενεκές; Τότε θα είναι αργά και δεν θα μπορούμε να βρούμε κανένα. Τώρα δεν υπάρχουν εργαζόμενοι; Εδώ έγιναν δολοφονίες στον Ασπρόπυργο, εννοώ ομάδες που να ξεκινούν με αφετηρία αυτά τα γεγονότα. Στην ΕΑΣ τι γίνεται, ο κόσμος πεινάει, στο Λαύριο, στη Σύρο, παντού δεξιά και αριστερά. Έπειτα έχουμε προβλήματα ρατσισμού στην Ελλάδα, ανισότητας, νεοφασισμού εν δυνάμει. Γιατί να μας προλάβουν οι φασίστες δηλαδή; Δεν είναι καλύτερα να τους προλάβουμε εμείς; Να γίνει αυτό που έγινε στη Γερμανία, να κυνηγούν οι φασίστες τους αριστεριστές; Αν είναι δυνατόν;

Όλα αυτά αν τα βάλουμε στο μυαλό μας, να συμμετέχουμε στις απεργίες των εργατών, αυτών των εργατών και αυτών των άγριων απεργιών, μπορούμε να είμαστε μπροστά και εμείς και να βοηθάμε την κατάσταση, δεν χρειάζεται να λέμε ξέρετε θα γίνετε αναρχικοί και θα σας βοηθήσουμε. Κάπως έτσι βλέπω εγώ τα πράγματα και νομίζω ότι με αυτό τον τρόπο η εξέγερση είναι πολύ πιθανό να γίνει στην Ελλάδα, νομίζω ότι είναι πολύ πιθανό να πραγματοποιηθεί η γενικευμένη εξέγερση στην Ελλάδα.

Παρέμβαση από το αμφιθέατρο, απευθυνόμενη προς τον Pierleone Porcu

Προηγουμένως είπε ότι δεν υπάρχουν επίπεδα στις μορφές πάλης, ωστόσο αργότερα απαντώντας σε άλλο σχετικό ερώτημα είπε ότι υπάρχουν τουλάχιστον επίπεδα στην αρχή του αγώνα αντίστασης ενάντια στο κράτος, ας πούμε οι διάφορες μορφές σαμποτάζ. Θέλω να πληροφορήσω τον Ιταλό σύντροφο ότι το ελληνικό κράτος έτσι κι αλλιώς δυσλειτουργεί. Ποιές είναι εκείνες οι μέθοδοι με τις οποίες μπορούμε να προσδώσουμε χαρακτηριστικά εξεγερτικής φύσης σ' αυτά τα σαμποτάζ, που έτσι κι αλλιώς συμβαίνουν στην Ελλάδα, τα πιο πολλά όμως από αυτά έχουν ασυνείδητο χαρακτήρα.

Απάντηση του Pierleone Porcu

Πιστεύω ότι δεν μπορούν να υπάρξουν επίπεδα για όποιον βρίσκεται σε συνθήκες πλήρους αποστέρησης των ιδίων του των δυνατοτήτων να πάρει τις αποφάσεις που είναι σημαντικές για την ίδια του τη ζωή πάνω σε όλα τα επίπεδα. Ας είναι ξεκάθαρο ότι δεν μιλάμε για σαμποτάζ με όρους μιας οποιασδήποτε διαπραγμάτευσης. Πρόκειται πολύ περισσότερο εμείς οι ίδιοι να στρέψουμε το βλέμμα μας σε σχέση με ολόκληρη την κοινωνία, σε σχέση με τους ίδιους τους γείτονές μας, αν όλα αυτά που κάνουμε συνεισφέρουν στο να επανακτήσουμε κάτι συγκεκριμένο.

Στον καθημερινό κοινωνικό αγώνα η ίδια μας η ριζοσπαστικότητα δεν είναι δοσμένη από αυτό που απλά κάνουμε διατρέχοντας τον μεγαλύτερο κίνδυνο. Αλλά κατά τη γνώμη μου από το γεγονός ότι αυτά που κάνουμε μπορούν εύκολα να γενικευτούν, με άλλα λόγια μπορούν όλοι να τα πραγματοποιήσουν με μια σχετική ευκολία. Το σαμποτάζ πρέπει να ειπωθεί κατά τη γνώμη μου μέσα από το πρίσμα της ικανότητας αυτοσχεδιασμού μεταξύ των ιδίων των προλεταριοποιημένων, χωρίς

πλέον κανένα διαμεσολαβητή κανενός είδους. Εμείς δεν θέλουμε να διαχειριστούμε την διαδικασία κοινωνικής χειραφέτησης, θέλουμε να ριζοσπαστικοποιήσουμε την διαδικασία κοινωνικής σύγκρουσης, γιατί μέσα στη γενικευμένη αυτοδιεύθυνση της κατάργησης αυτού του κόσμου, ο αγώνας του κάθε προλεταριοποιημένου έγκειται στην κατάργηση της ίδιας της συνθήκης που βρίσκεται.

Όταν επίσης κάνουμε λόγο για ένοπλες μορφές, μιλάμε για ανθρώπους που δεν είναι ειδικοί, μιλάμε για ανθρώπους που εξεγέρθηκαν ακριβώς πάνω στις δικές τους προσωπικές κοινωνικές συνθήκες, περί ένοπλων κοινοτήτων των ανθρώπων και όχι για στρατούς και ειδικευμένους. Η ίδια η άμυνα της επανάστασης και της εξέγερσης, έγκειται στις υλικές συνθήκες μη επιστροφής στο παρελθόν, που οι ίδιοι οι άνθρωποι δημιουργούν, και η ίδια η κατεκτημένη ελευθερία βασίζεται πάνω στην άμυνα της ίδιας της εξέγερσης αλλά και στην επίθεση. Γιατί η ελευθερία είναι επέκταση, υλική επέκταση μέσα στις κοινωνικές και διαπροσωπικές σχέσεις, της διαγραφής κάθε εξουσίας, κάθε κοινωνικής εξουσίας. Δεν είμαστε φορείς καμμιάς απολύτως ιδεολογίας και καμμιάς ουτοπίας ακριβώς γιατί δεν είμαστε, σαν αναρχικοί, φορείς καμμιάς απολύτως εξουσίας. Η αναρχία είναι η άρνηση κάθε αρχής (εξουσίας).

Παρέμβαση από το αμφιθέατρο

Η ερώτηση που θα απευθύνω εγώ δεν απευθύνεται μόνο στους ομιλητές, απευθύνεται και σε όλους τους ακροατές. Εγώ νομίζω ότι το πρόβλημα δεν είναι μονάχα μέσα στο κοινωνικό σύνολο, δηλ. στην εκμετάλλευση και στην εξουσία μονάχα. Το θέμα που εμένα προσωπικά ανησυχεί περισσότερο είναι ότι όπως ακούμε στην τηλεόραση και διαβάζουμε στις εφημερίδες, βλέπουμε δίπλα μας μια φύση που πεθαίνει, δηλ. θα αναφερθώ περισσότερο στο οικολογικό θέμα παρά σε θέμα εξουσίας. Εγώ βλέπω μια φύση που πεθαίνει και μαζί της παίρνει και την κοινωνία, δηλ. δεν μας μένουν πολλές δεκαετίες και νοιώθω ότι δεν μας μένει και πάρα πολύς χρόνος που θα μπορούσαμε να αντιδράσουμε πάνω σε αυτά τα σχήματα που υπήρχανε στο παρελθόν. Τα ίδια τα συστήματα δεν μας έχουν δώσει λύσεις, δεν μας έχουν δώσει λύσεις ούτε η δημοκρατία, ούτε το κράτος. Μήπως θα έπρεπε να βιαστούμε για να προκαλέσουμε αυτή την εξέγερση, για να λύσουμε το πρόβλημα που υπάρχει στη φύση, γιατί χωρίς το σπίτι μας δεν πιστεύω ότι μπορούμε να κάνουμε τίποτα. Είμαστε εξαρτημένοι από αυτό. Σας ευχαριστώ.

Παρέμβαση του Alfredo Bonanno

Πολλές φορές, σχεδόν πάντοτε, όταν βρισκόμαστε μεταξύ συντρόφων σε καταστάσεις όπως αυτή, αφήνουμε τους εαυτούς μας να παρασυρθούν από τα λόγια. Οι αναρχικοί έχουν μια ιδιαίτερη συμπεριφορά απέναντι στα λόγια. Έλκονται από τα λόγια αλλά και από την δράση. Αλλά επειδή σε αυτήν εδώ την περίπτωση πρόκειται για λόγια, σίγουρα μεθάμε λιγάκι. Για παράδειγμα η λέξη επανάσταση, εξέγερση, καταστροφή...είναι οπωσδήποτε λόγια, σαμποτάζ, άκουσα ερωτήσεις, ακόμη και κακόπιστες, όσο μπόρεσα να καταλάβω, αλλά όμως οπωσδήποτε υπάρχει και το πρόβλημα της μετάφρασης, αγγλικά, ελληνικά. Δεν θέλω να γίνω οξύθυμος, αλλά θα ήθελα να πω μονάχα αυτό: Δεν υπάρχει καμιά αναγκαιότητα να υποπέσουμε στην ασάφεια να σκεφτούμε σαν δυνατή την επίλυση του κοινωνικού ζητήματος.

Πιστεύω ότι κανένας από τους συντρόφους που μίλησαν προηγουμένως είναι δυνατόν να έχει την λύση μέσα στο χέρι του. Ούτε ο σύντροφος Μέλτσερ, με την ανάλυσή του που είναι βασισμένη πάνω στην κεντρικότητα της εργατικής τάξης, ούτε και οι άλλοι σύντροφοι που μου φάνηκε να καταλαβαίνουν ότι δεν την συμμερίζονται και υποθέτουν ένα διαφορετικό τρόπο παρέμβασης, εξεγερτικό και όχι συνδικαλιστικό. Αλλά καμιά από αυτές τις δύο υποθέσεις μπορεί να προφανισθεί ότι κατέχει την αλήθεια.

Ο αναρχισμός αν διδάσκει κάτι, διδάσκει ακριβώς αυτό: Τον φόβο μπροστά απ' αυτόν που κατέχει την αλήθεια, ακόμη κι αν λέει ότι είναι αναρχικός για μένα είναι πάντοτε ένας παππάς.

Κάθε συζήτηση λοιπόν σύντροφοι πιστεύω ότι πρέπει να κατευθύνεται στην κριτική της υπάρχουσας κατάστασης, και αν καμιά φορά αφήνουμε εμάς τους ίδιους να παρασυρθούμε από τα λόγια, είναι γιατί η επιθυμία φτάνει πριν από μας τους ίδιους και ο νους μας ταξιδεύει πιο γρήγορα από την ίδια την πραγματικότητα. Έπειτα σταματούμε και αρχίζουμε να σκεφτόμαστε ότι η καταστροφή της υπάρχουσας κατάστασης είναι ένας μακρύς δρόμος και ότι οι ίδιες μας οι αναλύσεις αποτελούν μία ελάχιστη συνεισφορά. Γιατί έπειτα όλοι μαζί βγαίνοντας από εδώ μπορούμε να συνεχίσουμε την καταστρεπτική και επαναστατική δραστηριότητα, κατά τη διάρκεια της οποίας όλες οι πολυλογίες είναι άνευ σημασίας. Ευχαριστώ.

ΔΕΥΤΕΡΗ ΗΜΕΡΑ

Προλογισμός από πλευράς της πρωτοβουλίας αναρχικών Θεσσαλονίκης

Θα είμαι εξαιρετικά σύντομος, άλλωστε ο χαρακτήρας αυτής της ημέρας των εκδηλώσεων που διαργανώνονται από πλευράς της πρωτοβουλίας αναρχικών Θεσσαλονίκης, συνίσταται στην παρουσίαση των ευρύτερων και συνολικών θέσεων των συντρόφων που συμμετέχουν στην έκδοση του ιταλικού αναρχικού περιοδικού «ANARCHISMO». Αναλύσεις και θέσεις πάνω στις οποίες οι συμφωνίες ή οι διαφωνίες πρόκειται να διερευνηθούν και να διατυπωθούν ακόμη και από την πλευρά μας και μέσα από την σημερινή εκδήλωση.

Θα ήθελα απλά να αναφέρω ότι ο Αλφρέντο Μπονάννο είναι ο εκδότης του εν λόγω πολύ αξιόλογου και σημαντικού περιοδικού μέσα στο οποίο έχουν αποτυπωθεί και αποτυπώνονται οι θέσεις και οι απόψεις τους που σχετίζονται με το επίκαιρο κάθε φορά περιεχόμενο του κοινωνικού αγώνα μέσα από μια αναρχική θεώρηση των πραγμάτων. Εδώ να πούμε ότι διάφορες εκδοτικές προσπάθειες που έχουν κατά καιρούς γίνει στην Ελλάδα, έχουν λάβει υπόψη τους αυτές τις απόψεις και από όσο είμαστε σε θέση να γνωρίζουμε έχουν εκδοθεί τα εξής βιβλία: Από τις εκδόσεις «ελεύθερος τύπος» το βιβλίο τα «εθνικοαπελευθερωτικά κινήματα, ο πόλεμος και το κράτος» όπου υπάρχει ένα κείμενο του Αλφρέντο Μπονάννο με τον τίτλο: «Ο αναρχισμός και τα εθνικοαπελευθερωτικά κινήματα», επίσης η μπροσούρα από τις εκδόσεις της «Αναρχικής Βιβλιοθήκης» της ένωσης αναρχικών: «Ενάντια στην πυρηνική τεχνολογία» του Πιερλεόνε Πόρκου που ήταν χθες μαζί μας. Από τις εκδόσεις «Επαναστατική αυτοοργάνωση» η «θεωρία και η πρακτική της εξέγερσης» του Αλφρέντο Μπονάννο, και τέλος από αυτές τις ίδιες εκδόσεις έχει κυκλοφορήσει πρόσφατα το βιβλίο: «Εθνικοαπελευθερωτικός αγώνας, εθνικισμός και ταξική συνείδηση» όπου υπάρχει

μέσα το ίδιο κείμενο του Αλφρέντο Μπονάννο που είχε δημοσιευτεί παλιότερα από τον «ελεύθερο τύπο» σχετικά με τον εθνικοαπελευθερωτικό αγώνα. Τέλος, ορισμένα ακόμη κείμενά τους έχουν δημοσιευτεί κατά καιρούς σε αναρχικές εφημερίδες, όπως στην εφημερίδα «αναρχία» και στην εφημερίδα «εκτός νόμου».

Τώρα ερχόμενοι στο περιεχόμενο της εισήγησης που πρόκειται να ακολουθήσει και που αποτελεί σημείο αφετηρίας της κοινωνικής δράσης των Ιταλών συντρόφων, θα πρέπει να τονισθεί ότι αυτή στηρίζεται πραγματικά σε μια πολύ ενδιαφέρουσα και διορατική θεώρηση της αναδιαρθρωτικής διαδικασίας του καπιταλισμού σε παγκόσμιο επίπεδο.

Σύμφωνα με τον Αλφρέντο Μπονάννο, ολόκληρο το ζήτημα της κοινωνικής διαστρωμάτωσης, της ανισότητας, της τάξης, και της ταξικής πάλης, θα πρέπει να ερμηνευτεί με βάση τις νέες συνθήκες κυριαρχίας όπως αυτές επικαθορίζονται από την εμφάνιση και την εφαρμογή των νέων τεχνολογιών από την πλευρά των κυρίαρχων. Έτσι ο Αλφρέντο Μπονάννο θα επιχειρήσει σήμερα κατ' αρχήν μια ερμηνεία των αναγκών και των σκοπιμοτήτων που ώθησαν και ωθούν σε αυτό που συχνά ονομάζουμε, όχι πάντοτε επιτυχώς, «καπιταλιστική αναδιάρθρωση», θα επισέλθει συγκεκριμένα στη σχέση ανάμεσα στην τεχνολογική αναδιάρθρωση με την οικονομική πολιτική και στρατιωτική αναδιάρθρωση, και μέσα από το ίδιο πλαίσιο στην κατανόηση της κατάρρευσης των μαρξιστικών καθεστώτων και την ανάδυση των διαφορών εγκληματικών εθνικισμών. Θα προσπαθήσει να δείξει πάνω σε ποιο κοινωνικό υπόβαθρο και σε ποιά αλλοτριωμένη συνείδηση βρήκε και βρίσκει εύφορο πεδίο ανάπτυξης το νέο καπιταλιστικό μοντέλο, καταδεικνύοντας παράλληλα τα εμπόδια που συναντά σήμερα ένας εξεγερτικός αγώνας, μπροστά στην εκ των συνθηκών πλέον ανεπάρκεια οποιασδήποτε συνδικαλιστικής λογικής της ποσοτικής διεκδίκησης, καθώς βέβαια και μετά την οριστική κατάρρευση των κομμουνιστικών κομμάτων. Καταλήγοντας ασφαλώς ο σύντροφος Μπονάννο πρόκειται να φτάσει σε συγκεκριμένες προτάσεις τις οποίες αντιλαμβάνεται και τις θεωρεί λειτουργικές, ακριβώς μέσα από την ολική αποσύνδεση από τα οργανωτικά πρότυπα του παρελθόντος, που σήμερα είναι πλέον ανεπαρκή. Με την πεποίθηση πως κάθε επαναστατική στρατηγική αντίστασης σήμερα, οφείλει αναμφίβολα να εμβαθύνει τις μεταβολές που συντελούνται στο εσωτερικό της ταξικής κοινωνίας, μια εμβάθυνση η απουσία της οποίας θα ήταν τόσο επικίνδυνη, όσο φυσικά και η συνεχής εμβάθυνση δίχως το πέρασμα στην δράση, δίνουμε αμέσως τον λόγο στον Αλφρέντο Μπονάννο.

ΠΡΟΦΟΡΙΚΗ ΕΙΣΗΓΗΣΗ ΤΟΥ ALFREDO BONANNO

Σύντροφοι, προτού να αρχίσει η εισήγηση, μια μικρή παρένθεση αφιερωμένη στο να γνωριστούμε καλύτερα, γιατί σ' αυτές τις καταστάσεις δημιουργείται ένα φράγμα, μεταξύ αυτού που μιλά και αυτού που ακούει. Και πρέπει να πούμε κάτι για να βρούμε έναν τρόπο να συμφωνήσουμε. Στο βαθμό που είμαστε εδώ για να κάνουμε κάτι μαζί, όχι μόνο να μιλήσουμε από τη μια πλευρά και να ακούσουμε από την άλλη. Και ποτέ μπροστά από ένα πρόβλημα σαν κι αυτό δεν είναι πιο αναγκαίο, ώστε αυτό το κοινό μας συμφέρον να είναι ξεκάθαρο. Γιατί συχνά η ανάλυση, η ίδια η δυσκολία των προβλημάτων απομακρύνουν αυτόν που μιλά από αυτόν που ακούει. Ωθώντας πολλές φορές τους συντρόφους σε μια παθητική λήψη που αναπτύσσεται αποσπασματικά, όπως όταν διαβάζουμε ένα δύσκολο βιβλίο και που μας ενδιαφέρει μέχρι ένα συγκεκριμένο σημείο.

Για παράδειγμα ένα βιβλίο με τίτλο: «Αναρχισμός και μεταβιομηχανικός καπιταλισμός». Εγώ πρέπει να σας αποκαλύψω ότι εάν έβλεπα ένα βιβλίο όπως αυτό στη βιτρίνα ενός βιβλιοπωλείου, δεν ξέρω πραγματικά αν θα το αγόραζα. Γι αυτό το λόγο άρα πρέπει να συμφωνήσουμε. Γιατί πιστεύω ότι πίσω από την πρόσοψη ενός δύσκολου θέματος, όντας μεταξύ αναρχικών και επαναστατών συντρόφων πρέπει να υπάρχει ένα κοινό συμφέρον. Αυτό της διαλεύκανσης και της κατάκτησης των αναλυτικών εργαλείων για να κατανοήσουμε καλύτερα την πραγματικότητα. Για να μπορέσουμε να δράσουμε καλύτερα. Άρα εγώ σαν επαναστάτης αναρχικός αρνούμαι να κατοικήσω σε δύο διαχωρισμένους κόσμους. Τον κόσμο της θεωρίας και τον κόσμο της πρακτικής. Σαν επαναστάτης αναρχικός η θεωρία μου είναι και η πρακτική μου. Και η πρακτική μου είναι η θεωρία μου.

Θα μπορούσε να μην αρέσει μια παρόμοια εισαγωγή και δεν θα αρέσει σίγουρα στους ερωτευμένους με τις παλιές θεωρίες, αλλά ο κόσμος

έχει αλλάξει, βρισκόμαστε μπροστά από μια καινούρια ανθρώπινη κατάσταση, μπροστά από μια καινούρια σκληρή πραγματικότητα, που δεν επιτρέπει διανοητικά κλεισίματα, που δεν επιτρέπει αναλυτικές αριστοκρατίες, η δράση δεν διαχωρίζεται πλέον από την πρακτική, από την θεωρία. Αυτή η διαφορά μεταξύ τους θα ελαχιστοποιηθεί όλο και περισσότερο. Να γιατί μπορεί να ξαναγίνει σημαντικό να μιλήσουμε για τις καινούριες μεταβολές του καπιταλισμού. Γιατί βρισκόμαστε μπροστά από μια κατάσταση ταχείας αναδιάρθρωσης.

Σας παρακαλώ να σκεφτείτε δύο λεπτά πάνω στην κατάσταση του κεφαλαίου στην αρχή της δεκαετίας του '80. Πρόκειται για μόλις δέκα χρόνια πριν. Ένας καπιταλισμός σε δυσκολία, με υψηλά κόστη εργασίας, με δυσκολίες στην μεταλλαγή των σταθερών εγκαταστάσεων, με μπροστά του ένα πλαίσιο δυνατών αναπτύξεων των κοινωνικών αγώνων. Και αντίθετα σκεφτείτε πάνω στις συνθήκες του καπιταλισμού μετά από έξι-επτά χρόνια, πως ακριβώς μεταβλήθηκε ταχύτατα, πως ξεπέρασε με ένα αφάνταστο τρόπο τις δυσκολίες και πως παρουσιάστηκε στο τέλος της δεκαετίας του '80. Με ένα πρόγραμμα οικονομικής και υπεριοικονομικής διαχείρισης του κόσμου, χωρίς προηγούμενο μέσα στην ιστορία, που για την ώρα έχει μονάχα την άποψη ενός προγράμματος, ενός προγράμματος καλά δρομολογημένου, προς το κλείσιμο του ίδιου του κύκλου της εξουσίας. Τι ακριβώς συνέβηκε; Πως είναι δυνατό μια κατάσταση που φαίνονταν ότι βρίσκονταν σε κρίση, ξαναστάθηκε στα πόδια της με ένα τρόπο τόσο γρήγορο, αλλά και ριζικό. Τι ακριβώς συνέβη το γνωρίζουμε, δεν είναι η τεχνική άποψη που εκπλήσει, ουσιαστικά δημιουργήθηκε μια καινούρια τεχνολογία μέσα στην παραγωγική διαδικασία, μειώθηκε το κόστος της εργασίας, αντικαταστάθηκαν τα παραγωγικά προγράμματα, χρησιμοποιήθηκαν άλλες καινούριες δυνάμεις μέσα στην παραγωγή, αυτά όλα τα ξέρουμε, αλλά δεν βρίσκεται εδώ το εκπληκτικό γεγονός της καπιταλιστικής αναδιάρθρωσης.

Εγώ αντίθετα, το βλέπω στην εφύεστατη χρησιμοποίηση της εργατικής τάξης, γιατί αυτό ήταν και το κεντρικό σημείο, ήταν αυτός ο τόπος μιας δυνατής οριστικής κρίσης του ίδιου του κεφαλαίου. Η καπιταλιστική εφύια ήξερε να της επιτεθεί, να την κατατεμαχίσει, να την αποδιάρθρωσει, να την διασκορπίσει, να την διανείμει μέσα στον κοινωνικό χώρο, να την φτάσει σε κατάσταση μιζέριας, να την κάνει να χάσει το ηθικό της, να την μηδενίσει. Φυσικά στην αρχή το κεφάλαιο ήταν διστακτικό, φοβόταν να μπει σε περιπέτειες πάνω σ' αυτό τον δρόμο, γιατί το να πραγματοποιηθούν μειώσεις πάνω στο κόστος της εργασίας αποτελούσε πάντοτε την απαρχή της κοινωνικής εξέγερσης. Όμως οι ίδιοι του οι ακαδημαϊκοί αντιπρόσωποι έλεγαν από αρκετό

καιρό πριν ότι αυτός ο κίνδυνος δεν ήταν πλέον υπαρκτός, αλλά βρισκόταν σε διαδικασία σταδιακής εξαφάνισης. Τώρα είναι πλέον δυνατό να στείλουν σπίτι τους τους ανθρώπους αρκεί αυτό να γίνει αλλάζοντάς τους ταυτόχρονα τον τομέα παραγωγής. Αρκεί να αναπτύσσονται παράλληλα άλλοι παραγωγικοί τομείς, αρκεί να μπορέσουν να πειστούν οι ίδιοι οι άνθρωποι να έχουν μια ανοικτή νοοτροπία, αρκεί να μπορέσουν να πειστούν οι άνθρωποι να συζητούν και σε αυτή την καινούρια αποστολή του κεφάλαιου καλέσθηκαν να συνεργαστούν όλες οι κοινωνικές δυνάμεις. Τα κόμματα, τα συνδικάτα, οι κοινωνικοί φορείς, οι δυνάμεις καταστολής, το σχολείο, σε όλα τα επίπεδα, ο κόσμος του πολιτισμού και της μόρφωσης, τα μέσα πληροφόρησης. Μια παγκόσμια σταυροφορία που δεν έχει κανένα προηγούμενο, κατευθυνόμενη να κατασκευάσει τον καινούριο άνθρωπο, τον καινούριο εργαζόμενο.

Ποιο είναι το κύριο χαρακτηριστικό αυτού του καινούριου ανθρώπου; Δεν είναι ένας βίαιος, είναι ένας δημοκράτης, συζητά, είναι ανοιχτός προς τις γνώμες των άλλων, αναζητά συνεργατικές απόψεις, συμμετέχει στα συνδικάτα, απεργεί, φυσικά με συμβολικό χαρακτήρα. Αλλά τι ακριβώς έχει αλλάξει μέσα του; Έχασε την ταυτότητά του, δεν ξέρει πλέον τι ακριβώς είναι πραγματικά, έχασε την ίδια την ταυτότητα του εκμεταλλευόμενου. Όχι επειδή εξαφανίστηκε η εκμετάλλευση, αλλά επειδή του παρουσιάστηκε μπροστά στα μάτια του μια καινούρια εκδοχή των πραγμάτων για την οποία αισθάνεται ότι συμμετέχει, για να μην πούμε ότι αισθάνεται υπεύθυνος και στο όνομα αυτής της καινούριας κοινωνικής αλληλεγγύης είναι διαθέσιμος για καινούριες θυσίες. Να προσαρμοσθεί, να αλλάξει εργασία, να χάσει την ίδια του την εργασιακή ειδικευση, να υποτιμηθεί σαν άνθρωπος και σαν εργαζόμενος. Είναι αυτό ακριβώς που ζητά το κεφάλαιο, αυτό που συστηματικά ζήτησε τα τελευταία δέκα χρόνια, γιατί μέσα στην καινούρια καπιταλιστική αναδιάρθρωση δεν έχει ανάγκη από την ειδικευση, αλλά από χαμηλά εργασιακά προσόντα. Ευκαμψία ιδεών και ταχύτητα εκτέλεσης. Το μάτι πρέπει να είναι πιο γρήγορο απ' το μυαλό, η απόφαση περιορισμένη και γρήγορη. Λίγες δυνατότητες, λίγα κουμπιά, μέγιστη ταχύτητα απόφασης. Σκεφτείτε την σημασία των Video games μέσα σ' αυτό το σχέδιο, για να κάνουμε ένα παράδειγμα. Κατ' αυτό τον τρόπο έδωσε αναπόφευκτα η εργατική κεντρικότητα.

Χρειάζεται όμως να λάβουμε υπόψη μας ότι η ανάπτυξη του κεφάλαιου δεν είναι ένα ομοιογενές γεγονός, άρα υπάρχουν προωθημένες καταστάσεις και λιγότερο προωθημένες καταστάσεις, είτε σε κρατικό επίπεδο, είτε σε γεωγραφικό επίπεδο γεωπολιτικών περιοχών κίνησης. Διαφορές πάνω στις δυνατότητες ανάπτυξης που το κεφάλαιο ξέρει να

εκμεταλλεύεται, τοποθετώντας περισσότερα βάρη στις λιγότερο ανεπτυγμένες περιοχές, η ίδια η εκμετάλλευση ελαφρύνεται πάνω στις πύο ανεπτυγμένες περιοχές. Πράγματι τι συνέβη; Βρίσκεται σε διαδικασία κατασκευής ένας τοίχος, ένας διανοητικός τοίχος και όχι φυσικός, ένας πολιτισμικός τοίχος, ικανός να διαχωρίσει από την μια πλευρά τους εσωκλεισμένους και από την άλλη τους αποκλεισμένους. Από την μια πλευρά δηλαδή όλους αυτούς που ακόμη διαχειρίζονται την εξουσία και από την άλλη όλους αυτούς που θα είναι αποκλεισμένοι για πάντοτε, εννοώντας με την λέξη εξουσία σε αυτή τη περίπτωση, όχι την διαχείριση του κράτους, αλλά την ίδια την δυνατότητα πρόσβασης σε καλύτερες συνθήκες ζωής.

Τί είναι όμως αυτό που στηρίζει αυτό τον τοίχο, τι είναι αυτό που εγγυάται τον διαχωρισμό; Ένας διαφορετικός τρόπος αντίληψης της ίδιας της ανάγκης. Αν σκεφτούμε μέσα στην παλιά αντίληψη της εκμετάλλευσης, ο εκμεταλλεζόμενος και ο εκμεταλλευτής επιθυμούσαν το ίδιο ακριβώς πράγμα, μονάχα που ο ένας το είχε και ο άλλος όχι. Αλλά αν θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί μέχρι βάθους η κατασκευή αυτού του τοίχου θα προέκυπταν δύο διαφορετικές επιθυμίες, δύο διαφορετικών πραγμάτων ολότελα διαφορετικών μεταξύ τους. Ως εκ τούτου οι αποκλεισμένοι θα μπορούσαν να επιθυμήσουν μονάχα αυτό που κατέχουν, όχι αυτό που ανήκει στους εσωκλεισμένους, για το οποίο δεν θα κατανοούσαν πλέον την ίδια του την σημασία, για το λόγο ότι θα έχει αφαιρεθεί από αυτούς το διανοητικό εργαλείο ώστε να μπορούν να το κατανοήσουν.

Αυτή είναι ακριβώς η καινούρια ανθρώπινη κατάσταση που διαγράφεται στον ορίζοντα. Ένα ομοίωμα από σάρκα και κόκκαλα, μελετημένο στο εργαστήριο. Η σημερινή τεχνολογική κοινωνία που βασίζεται πάνω στην πληροφορική, γνωρίζει πάρα πολύ καλά ότι δεν μπορεί να φέρει τις μηχανές στο επίπεδο του ανθρώπου, γιατί καμιά μηχανή δεν θα μπορέσει να κάνει ποτέ αυτό που κάνει ο άνθρωπος και είναι ακριβώς γι αυτό τον λόγο που οδηγούν τον άνθρωπο στο επίπεδο της μηχανής, που του μειώνουν τις ίδιες του τις δυνατότητες να κατανοήσει, που σιγά-σιγά τον ισοπεδώνουν, όσον αφορά την ίδια του την πολιτισμική κληρονομιά, κατασκευάζοντάς του ισοπεδομένες ανάγκες. Είναι ακριβώς αυτός ο καπιταλισμός που κάνει την εμφάνισή του μέσα στην παγκόσμια ιστορία. Όταν γίνεται λόγος περί νεο-φιλελευθερισμού, γίνεται λόγος για αυτό ακριβώς το γεγονός. Όταν γίνεται λόγος περί παγκόσμιας κυριαρχίας, γίνεται λόγος γι αυτό ακριβώς το σχέδιο. Όχι για τις παλιές αντιλήψεις της κυριαρχίας, όχι για τον παλιό ιμπεριαλισμό. Είναι μπροστά από αυτό το σχέδιο και από τις τεράστιες του ικανότητες κυριαρχίας που κατέρρευσε ο υπαρκτός σοσιαλισμός. Δεν

θα μπορούσε να είχε συμβεί ποτέ ένα γεγονός αυτού του είδους μπροστά από τον παλιό καπιταλισμό. Δεν υπάρχει πλέον η ανάγκη της διαίρεσης του κόσμου σε δύο αντιτιθέμενα μπλοκ. Ο καινούριος καπιταλισμός δεν είναι συναγωνιστικός. Ο καινούριος ιμπεριαλιστικός καπιταλισμός είναι διαχειριστικός. Το σχέδιό του είναι να διαχειριστεί τον κόσμο για λογαριασμό ενός μικρού πυρήνα εσωκλεισμένων σε βάρος της μεγάλης μάζας των αποκλεισμένων και μπροστά από αυτό το σχέδιο, αυτή τη στιγμή χρησιμοποιούνται όλα τα μέσα και τα εργαλεία. Αυτά τα καινούρια τα οποία επισημάναμε προηγουμένως μέχρι αυτά τα παλιά, παλιά όσο και ο κόσμος. Ο πόλεμος, η καταστολή, η βαρβαρότητα ανάλογα με τις καταστάσεις, όπως για παράδειγμα τώρα στην πρώην Γιουγκοσλαβία όπου διεξάγεται ένας αγριώτατος πόλεμος με απώτερο στόχο να μειωθούν στο ελάχιστο οι δυνατότητες ενός λαού και για να είναι δυνατό έπειτα να επέμβουν μπροστά από μια κατάσταση απόλυτης καταστροφής, με μια ανθρωπιστική βοήθεια, που σε αυτές τις συνθήκες απόλυτης μιζέριας θα θεωρηθεί σαν ένα μεγάλο πράγμα. Σκεφτείτε μια κατάσταση των χωρών της πρώην Γιουγκοσλαβίας χωρίς τον πόλεμο. Μιά μεγάλη μπαρουταποθήκη στις πόρτες της Ευρώπης, στα βόρεια σύνορα της χώρας σας, δίπλα στην ευρωπαϊκή κοινότητα. Μιά μπαρουταποθήκη έτοιμη να εκραγεί σαν κοινωνική κρίση που καμιά απολύτως οικονομική παρέμβαση δεν θα μπορούσε να την φέρει στα καταναλωτικά επίπεδα της δύσης. Παρέμενε μόνο ο πόλεμος, το παλιό εργαλείο και πράγματι χρησιμοποιήθηκε. Ο αμερικάνικος και παγκόσμιος ιμπεριαλισμός παρέμβηκε στη Σομαλία, στο Ιράκ, αλλά είναι πολύ αμφίβολο αν θα παρέμβει με τον ίδιο τρόπο στη Γιουγκοσλαβία, γιατί αυτή η συνθήκη μιας δυνατής εξέγερσης πρέπει να μειωθεί στο μηδέν.

Ως εκ τούτου έχουμε χρησιμοποίηση παλιών εργαλείων κατά την ίδια στιγμή όπου καινούρια εργαλεία έρχονται επίσης να χρησιμοποιηθούν, ανάλογα με τις καταστάσεις, ανάλογα με το οικονομικό-κοινωνικό πλαίσιο μέσα στο οποίο γίνεται η επέμβαση, αλλά τα κύρια εργαλεία του καπιταλισμού σε ολόκληρο τον κόσμο παραμένουν οι καινούριες τεχνολογίες πάνω στις οποίες είναι αναγκαίο να κάνουμε ένα μικρό διαλογισμό σύντροφοι. Για να ξεκαθαρίσουμε το πρόβλημα από πάρα πολλές ασάφειες. Μεταξύ της παλιάς και της καινούριας τεχνολογίας συνέβη ένα ποιοτικό άλμα. Εννοούμε καινούριες τεχνολογίες αυτές που βασίζονται πάνω στη πληροφορική, πάνω στα λείζερ, πάνω στο άτομο, στα υποατομικά μόρια, πάνω στα καινούρια υλικά, πάνω στις γενετικές έρευνες στον άνθρωπο, στα ζώα και στα φυτά: Αυτές οι τεχνολογίες είναι ακριβώς κάτι το διαφορετικό. Έχουν ελάχιστη σχέση με την παλιά τεχνολογία. Η παλιά τεχνολογία μετέβαλε την ύλη,

την ίδια την πραγματικότητα. Η καινούρια τεχνολογία μπήκε μέσα στην ίδια την πραγματικότητα, δεν την μεταβάλλει, την δημιουργεί. Δημιουργεί μια μεταβολή όχι μονάχα μοριακή, μια δυνατή μεταβολή σε μοριακό επίπεδο, αλλά κυρίως δημιουργεί μια διανοητική μεταβολή. Σκεφτείτε γύρω από μια κανονική χρήση της τηλεόρασης. Πως ακριβώς αυτό το εργαλείο επικοινωνίας εισχώρησε μέσα σε εμάς τους ίδιους, μέσα στο κεφάλι μας, πως ακριβώς τροποποιεί την ίδια μας την ικανότητα όρασης και αντίληψης της πραγματικότητας, πως τροποποιεί τις χωροχρονικές σχέσεις, πως ακριβώς τροποποιεί τις ικανότητες να βγούμε και να μεταβάλλουμε την πραγματικότητα, να βγούμε από τους ίδιους μας τους εαυτούς και να μεταβάλλουμε την πραγματικότητα, μονάχα για να κάνουμε ένα παράδειγμα. Από αυτό το πακέτο των σύγχρονων τεχνολογιών οι επαναστάτες αναρχικοί σύντροφοι στη μεγάλη τους πλειοψηφία εκτιμούν ότι δεν είναι δυνατό να γίνει μια επαναστατική χρήση. Γνωρίζω πάρα πολύ καλά ότι πάνω σε αυτό το θέμα υπάρχει μια ολόκληρη συζήτηση που βρίσκεται σε εξέλιξη. Αλλά αυτή η συζήτηση βασίζεται πάνω σε μια ανακρίβεια. Δηλαδή αναζητά να πραγματευθεί με τον ίδιο τρόπο δύο πράγματα που είναι ριζικά διαφορετικά. Το παλιό επαναστατικό όνειρο που αντιπροσωπεύονταν, ας πούμε την δεκαετία του '30, από τον ισπανικό αναρχοσυνδικαλισμό, ήταν αυτό της επίθεσης με στόχο την ήττα της εξουσίας, έτσι ώστε η εργατική τάξη να μπορούσε ακόλουθα να ιδιοποιηθεί τα παραγωγικά εργαλεία και να τα χρησιμοποιήσει στην μελλοντική κοινωνία, με τρόπο πιο δίκαιο και πιο ελεύθερο.

Από αυτές τις καινούριες τεχνολογίες δεν θα είναι ποτέ δυνατή μια πιο δίκαιη και ελεύθερη χρήση, γιατί δεν βρίσκονται μπροστά μας με ένα αντικειμενικό τρόπο, όπως οι παλιές τεχνολογίες του παρελθόντος, αλλά είναι δυναμικές τεχνολογίες, κινούνται και εισχώρησαν μέσα σε εμάς τους ίδιους και αν δεν σπεύσουμε γρήγορα να επιτεθούμε δεν θα καταφέρουμε ποτέ πλέον να καταλάβουμε σε τι πράγμα πρέπει να επιτεθούμε και αντί να ιδιοποιηθούμε εμείς αυτές τις τεχνολογίες θα είναι οι τεχνολογίες που θα ιδιοποιηθούν εμάς τους ίδιους. Και δεν θα υπάρξει ποτέ η κοινωνική επανάσταση σύντροφοι, αλλά η τεχνολογική επανάσταση του κεφάλαιου.

Δεν είναι δυνατή η επαναστατική χρήση των νέων τεχνολογιών, αυτή η ανακρίβεια μοιάζει πολύ στην παλιά ανακρίβεια, αυτή μιας δυνατής επαναστατικής χρήσης του ίδιου του πολέμου, ανακρίβεια μέσα στην οποία υπέπεσαν σύντροφοι που ήταν αρκετά καταρτισμένοι, πριν από τον πρώτο παγκόσμιο πόλεμο. Δεν είναι δυνατή μια επαναστατική χρήση του πολέμου, γιατί ο πόλεμος είναι πάντοτε όπως και να έχουν τα πράγματα εργαλείο θανάτου και δεν είναι δυνατή μια επαναστατική

χρήση της νέας τεχνολογίας γιατί η νέα τεχνολογία είναι πάντοτε όπως και να έχουν τα πράγματα εργαλείο θανάτου. Άρα τι απομένει; Απομένει μονάχα η καταστροφή, η επίθεση. Τώρα. Όχι αύριο. Όχι όταν το σχέδιο θα έχει ολοκληρωθεί, όχι όταν όλοι αυτοί που τρέφουν ψευδαισθήσεις αυτή τη στιγμή θα σταματήσουν να τις τρέφουν. Το σαμποτάζ τώρα, η καταστρεπτική επίθεση τώρα. Είναι ακριβώς αυτό το συμπέρασμα στο οποίο φτάνει η ανάλυση του μετα-βιομηχανικού καπιταλισμού. Και μέσα σ' αυτό το πεδίο της καταστρεπτικής επίθεσης η συζήτηση που κάναμε προηγουμένως ολοκληρώνεται σύντροφοι. Και είναι σε αυτό το σημείο που η θεωρία ολοκληρώνεται με την πρακτική που η ανάλυση πάνω στον μεταβιομηχανικό καπιταλισμό γίνεται εργαλείο επίθεσης ενάντια στον καπιταλισμό, γίνεται εργαλείο για τον εξεγερτικό επαναστατικό αναρχισμό, γίνεται εργαλείο απελευθέρωσης.

Γιατί αυτοί, άνθρωποι και πράγματα που καθιστούν δυνατό αυτό το σχέδιο, αυτό το σχέδιο αναδιάρθρωσης του κεφάλαιου, δεν αξίζουν τίποτε άλλο. Οι υπευθυνότητές τους δεν δικαιολογούν προειδοποίηση, επίθεση άρα σύντροφοι, αλλά όχι τυφλή επίθεση, όχι απεγνωσμένη και παράλογη επίθεση, αλλά επίθεση βάσει σχεδιασμού, επαναστατική επίθεση, με τα μάτια ανοιχτά, για να κατανοήσουμε και να δράσουμε. Για παράδειγμα οι καταστάσεις μέσα στις οποίες το κεφάλαιο πραγματοποιείται, μέσα στις οποίες αυτό το γενοκτονικό σχέδιο πραγματοποιείται μέσα στο χώρο και στο χρόνο δεν είναι όλες τους όμοιες. Υπάρχουν πió προωθημένες καταστάσεις και λιγότερο προωθημένες καταστάσεις. Υπάρχει ακόμη ένας ευρύς διεθνής χώρος για τους μαζικούς αγώνες, υπάρχει ακόμη ένας ευρύς χώρος για παρέμβαση μέσα στους ενδιάμεσους αγώνες. Δηλαδή αυτούς τους περιορισμένους αγώνες, ακόμη και τοπικού χαρακτήρα, έχοντας ένα συγκεκριμένο στόχο, αγώνες γεννημένοι από μια συγκεκριμένη ανάγκη, που δεν πρέπει να θεωρηθεί σαν δευτερεύουσα υπόθεση, γιατί ακόμη και αυτές οι συνθήκες αγώνα ενοχλούν το παγκόσμιο σχέδιο του κεφάλαιου και γιατί η δική μας παρέμβαση σε αυτές τις καταστάσεις αγώνα μπορεί να καταστεί στοιχείο αντίστασης ενάντια στο κεφάλαιο.

Όμως πρέπει να διαπιστώσουμε ποια εργαλεία κατέχουμε. Ποια οργανωτικά εργαλεία έχουν μείνει στα χέρια μας. Γιατί η αποσάρθρωση της εργατικής τάξης κατέστησε απόλυτα ψευδαισθησιακή κάθε δυνατή χρήση του συνδικαλισμού, εμπειρία που γνωρίζω καλά ότι όλοι οι παρόντες σύντροφοι έχουν κάνει στο παρελθόν, μέσα από τη δική τους προσωπική συμμετοχή στους κοινωνικούς αγώνες. Ως εκ τούτου σύσταση καινούριων εργαλείων παρέμβασης μέσα στους ενδιάμεσους αγώνες. Εργαλείων συγκεκριμένων, περιορισμένων, είτε από πλευράς

του χώρου είτε από πλευράς του χρόνου, ευέλικτων, ικανών να παρέμβουν μέσα στην πραγματικότητα των αγώνων με άμεσο τρόπο, χωρίς το φίλτρο της συνδικαλιστικής ή της κομματικής ηγεσίας.

Πυρήνες εργαζόμενων, εκμεταλλευόμενων, που συστήνονται μπροστά από ένα συγκεκριμένο πρόβλημα, ακριβές, που προτείνουν έναν στόχο έστω και περιορισμένο, αλλά ξεκάθαρο, προσδιορισμένο, όχι παγκόσμιο, όχι επαναστατικό. Ένα συγκεκριμένο στόχο, γιατί σε συγκεκριμένες περιπτώσεις οι άνθρωποι πρέπει να δώσουν να φάνε στα παιδιά τους. Δεν μπορούμε να προφασισθούμε ότι όλοι θα θυσιαστούν στο όνομα του παγκόσμιου αναρχισμού. Στόχοι περιορισμένοι, που οι ίδιοι οι άνθρωποι αισθάνονται μέσα στο ίδιο τους το πετσί.

Πυρήνες στο εσωτερικό των οποίων η δική μας παρουσία, σαν αναρχικών, έχει τη συγκεκριμένη αποστολή να ωθήσει τον αγώνα, να μπορέσει να κάνει αντιληπτό ότι μονάχα ο αγώνας μπορεί να πραγματώσει αυτούς τους στόχους. Ο άμεσος αγώνας, ανεξάρτητος από οποιαδήποτε συνδικαλιστική ή κομματική ηγεσία έτσι ώστε όταν πραγματοποιηθεί αυτός ο στόχος ο πυρήνας ξανακλείνει και εξαφανίζεται. Οι σύντροφοι ξαναρχίζουν άλλη μια φορά την ίδια δουλειά μέσα σε διαφορετικές συνθήκες. Γυρίζουν σελίδα και ξαναρχίζουν από την αρχή. Για ποιούς όμως συντρόφους μιλάμε; Για τους αναρχικούς συντρόφους, όμως για ποιούς ακριβώς αναρχικούς μιλάμε; Πολλοί από εμάς είναι αναρχικοί σύντροφοι, αλλά πόσοι από μας είναι διαθέσιμοι για την πραγματική την συγκεκριμένη δράση, πόσοι από εμάς σταματούν μπροστά από το κατώφλι του προβλήματος; Και λένε: εμείς παρουσιάζομαστε στους αγώνες, προτείνουμε το σχέδιό μας, έπειτα οι εργαζόμενοι, οι εκμεταλλευόμενοι θα κάνουν αυτό που θέλουν, τη δική μας αποστολή την έχουμε τελειώσει, ικανοποιήσαμε την συνείδησή μας, κατά βάθος ο ρόλος του αναρχικού ποιός είναι; Αυτός της προπαγάνδας. Σαν αναρχικοί για κάθε κοινωνικό πρόβλημα έχουμε να προτείνουμε μια λύση, παρουσιάζομαστε μπροστά από το πρόβλημα, υποδεικνύουμε την λύση μας και επιστρέφουμε στο σπίτι μας.

Όχι, αυτή η μορφή αναρχισμού βρίσκεται σε διαδικασία εξάλλειψης, αυτές οι μούμιες ανήκουν πλέον στην ιστορία, οι σύντροφοι πρέπει να επωμισθούν άμεσα και προσωπικά τις υπευθυνότητες των αγώνων. Γιατί ο στόχος εναντίον του οποίου θα έπρεπε να αγωνισθούν οι εκμεταλλευόμενοι σε συγκεκριμένες περιπτώσεις και εναντίον του οποίου πολλές φορές δεν αγωνίζονται, αποτελεί ένα κοινό στόχο. Γιατί εμείς είμαστε εκμεταλλευόμενοι όπως ακριβώς και αυτοί, δεν είμαστε προνομιούχοι, δεν ανήκουμε σε δύο διαφορετικούς κόσμους. Δεν βλέπω γιατί αυτοί πρέπει να επιτεθούν πριν από εμάς και δεν βλέπω γιατί πρέπει να αισθανθούμε ότι πήραμε την άδεια για να επιτεθούμε μονάχα

στην περίπτωση της παρουσίας τους. Το ιδανικό φυσικά είναι ο μαζικός αγώνας αλλά μπροστά από το σχέδιο αναδιάρθρωσης του κεφάλαιου, οι αναρχικοί πρέπει να αισθανθούν υπεύθυνοι και να αποφασίσουν να επιτεθούν προσωπικά και άμεσα, όχι αναμένοντας το σήμα του μαζικού αγώνα γιατί αυτό θα μπορούσε και να μη φτάσει ποτέ. Είναι εδώ που τοποθετείται η καταστρεπτική επίθεση, σε αυτό το σημείο που κλείνει ο κύκλος. Τί πρέπει να περιμένουμε;

Στην Ιταλία στο πρώτο μισό της δεκαετίας του '80 πραγματοποιήθηκαν οι μεγάλοι μαζικοί αγώνες εναντίον των πυρηνικών κέντρων, από τους οποίους μια από τις σημαντικές στιγμές ήταν ο αγώνας εναντίον της βάσης πυραύλων του Κόμισο. Σε εκείνο το πλαίσιο πραγματοποιήσαμε τους πυρήνες βάσης. Για τρία χρόνια αγωνιστήκαμε μαζί με τον κόσμο και ήταν ένας μαζικός αγώνας που για διαφορετικούς λόγους δεν υπήρξε ικανός να εμποδίσει την κατασκευή της βάσης, αλλά δεν είναι ένας αγώνας τον οποίο εμείς τον θεωρούμε προνομιακό. Είναι ένας απ' τους δυνατούς αγώνες στους οποίους θα συμμετέχουν οι εξεγερτιστές αναρχικοί, ένας από τους τόσους δυνατούς ενδιάμεσους αγώνες. Όμως ταυτόχρονα, τα αμέσως επόμενα χρόνια στην Ιταλία πραγματοποιήθηκαν περισσότερες από τετρακόσιες επιθέσεις εναντίον δομών ηλεκτρικής ενέργειας. Σαμποτάζ ενάντια σε λιγνιτικά κέντρα παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας καθώς και σε διαφορετικού τύπου. Καταστροφή των στήλων υψηλής τάσης, ακόμη και στύλων τέτοιων διαστάσεων που μπορούσαν να τροφοδοτήσουν ένα ολόκληρο γεωγραφικό διαμέρισμα. Ορισμένοι από αυτούς τους αγώνες μεταμορφώθηκαν σε μαζικούς αγώνες. Σε μερικά σχέδια σαμποτάζ υπήρξαν μαζικές παρεμβάσεις, σε άλλα όχι. Άγνωστοι σύντροφοι μια άγνωστη νύκτα στην εξοχή ανατίναζαν το στύλο υψηλής τάσης. Αυτές οι επιθέσεις διαχύθηκαν σε όλη την εθνική επικράτεια. Κατά τη γνώμη μου κατέχουν δύο ουσιαστικά χαρακτηριστικά: αποτελούν μια επίθεση ενάντια στο κεφάλαιο απλή και εύκολη στο βαθμό που δεν χρησιμοποιούν εργαλεία υψηλής καταστρεπτικής τεχνολογίας, άρα, η δεύτερη άποψη που είναι σημαντική: είναι επαναλήψιμα. Ο καθένας μπορεί να κάνει μια βόλτα, μια νύχτα χωρίς όνομα, που έπειτα είναι και μια δραστηριότητα που κάνει καλό στην υγεία. Άρα δεν είναι αλήθεια ότι οι αναρχικοί περίμεναν να ξυπνήσουν πρώτα οι μάζες, γιατί φρόντισαν οι ίδιοι να ξυπνήσουν και σκεφτείτε ότι πάνω σε τετρακόσιες επιθέσεις που είμαστε σε θέση να γνωρίζουμε πρέπει να υποθέσουμε την ύπαρξη άλλων τουλάχιστον τετρακοσίων επιθέσεων που δεν γνωρίζουμε, γιατί η εξουσία αποκρύπτει αυτά τα πράγματα στο βαθμό που φοβάται, γιατί μια διάδοση της δραστηριότητας των σαμποτάζ με τον κατάλληλο τρόπο μέσα στον χώρο δεν είναι ελέγξιμη. Δεν υπάρχει στρατός σε ολό-

κληρο τον κόσμο που είναι ικανός να ελέγξει αυτή τη δραστηριότητα. Όσο είμαι σε θέση να γνωρίζω εγώ πάνω στις τετρακόσιες γνωστές επιθέσεις δεν συνελήφθη ποτέ ένας σύντροφος.

Θα ήθελα να ολοκληρώσω γιατί νομίζω ότι ίσως έχω μιλήσει πολύ. Η αναρχική και εξεγερτιστική μας επιλογή, πέρα από το ότι είναι μια επιλογή ας πούμε χαρακτηριστική αλλά και με την καρδιά είναι επίσης μια επιλογή της λογικής, είναι μια επιλογή της αναλυτικής εμβάθυνσης. Για αυτό που είμαστε σε θέση να γνωρίζουμε για την παρούσα καπιταλιστική αναδιάρθρωση σε παγκόσμιο επίπεδο δεν βλέπουμε άλλο δυνατό δρόμο για τους αναρχικούς διαφορετικό από την άμεση και καταστροφική παρέμβαση. Να γιατί είμαστε εξεγερτιστές, να γιατί είμαστε ενάντια στις ιδεολογίες και τις πολυλογίες, να γιατί είμαστε αντίθετοι σε κάθε ιδεολογία του αναρχισμού, να γιατί είμαστε αντίθετοι σε κάθε είδους πολυλογία πάνω στον αναρχισμό. Γιατί ο καιρός των πολυλογιών έχει τελειώσει, γιατί ο εχθρός βρίσκεται ακριβώς έξω από αυτή την αίθουσα και είναι κάτω από την μύτη όλων μας. Πρόκειται μονάχα για να πάρουμε την απόφαση να επιτεθούμε και είμαι σίγουρος ότι οι αναρχικοί εξεγερτιστές σύντροφοι θα ξέρουν να επιλέξουν τους χρόνους και τους τρόπους της επίθεσης, γιατί πάνω στην ίδια της την καταστροφή, είναι δυνατόν σύντροφοι να πραγματοποιηθεί η αναρχία.

ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ - ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΟ ΑΜΦΙΘΕΑΤΡΟ**Παρέμβαση από το αμφιθέατρο**

Ξεκινώ από το πρώτο που είπε ο Μπονάννο, ότι η πράξη μας πρέπει να είναι συνδυασμένη με τη θεωρία, αναρωτιέμαι με βάση τα όσα είπε παρακάτω αν η θεωρία μας, αν η θεωρία μάλλον των αναρχικών για την άλλη κοινωνία είναι η καταστροφή. Θα ήταν μια κοινωνία όπου η αυτοδιαχείριση, η αυτοοργάνωση των μεγαλύτερων κομματιών της κοινωνίας θα ήταν το πρόταγμα και θα ήταν ο τρόπος διαχείρισης. Αν έχει την ίδια εκτίμηση για την άλλη κοινωνία να μας πει τότε πως η σημερινή μας πράξη βλέπει να συνδυάζεται με την θεωρία μας και αν αυτό έχει κάποια σχέση με τις ομάδες που πρότεινε. Ένα άλλο σημείο που θα ήθελα να πω κάτι, σε σχέση με τα μέσα παραγωγής ή με την πληροφορική. Αναρωτιέμαι αν έχουν ένα διαφορετικό χαρακτήρα από τα προηγούμενα μέσα παραγωγής ή απλά αποτελούν την εξέλιξη αυτών των μέσων παραγωγής. Και όπως τα παλιότερα μέσα παραγωγής τα διαχειριζόντουσαν οι άνθρωποι, οι διάφορες κοινότητες, για να ικανοποιήσουν τις ανάγκες που οι ίδιοι επιθυμούσαν και όχι τις πλαστές ανάγκες που και τότε δημιουργούνταν, έτσι και τα σημερινά μέσα μπορούν να χρησιμοποιηθούν αντίστοιχα. Παραδείγματα έχουμε δει πολλά, από τα ίδια τα κομπιούτερς να χρησιμοποιούνται από δίκτυα τα οποία διακινούν πληροφορίες αντιεξουσιαστικού περιεχομένου και τα ίδια τα Media να χρησιμοποιούνται από αυτοοργανωνόμενες αυτοδιαχειριζόμενες κοινότητες, παρέχοντας τη διαφορετική πληροφορία, παρέχοντας την αντιεξουσιαστική πληροφορία και ζυμώνοντας μια αντίστοιχη άποψη. Ένα άλλο ερώτημα είναι σε σχέση με την μαζικοποίηση. Μας είπε ο Μπονάννο ότι η μαζικοποίηση δεν είναι χρήσιμη, δεν είναι αναγκαία. Εγώ πιστεύω ότι ξεκίνησε από μια κριτική για το ποιά είναι η συγκεκριμένη κατάσταση. Διορθώνομαι, ήθελα να πω μαζικότητα των αγώνων. Έκανε στην αρχή μια κριτική στη συγκεκριμένη κατάσταση, μας εξέθεσε την άποψή του και πιθανά αυτή θα έπρεπε

να ήταν κατά την γνώμη του η άποψη των αναρχικών. Όταν όμως λέμε ότι η άλλη κοινωνία, δεν θα είναι κοινωνία όπου μια ηγεσία θα ξέρει ποιά είναι η αλήθεια αλλά όλη η βάση της κοινωνίας αυτής θα κατέχει την δικιά της αλήθεια και όχι την μια αλήθεια. Όταν η άλλη κοινωνία θα διαχειρίζεται η ίδια τις ανάγκες της, τότε προφανώς και η μαζικότητα στην εξέγερση είναι αναγκαία για να κατέχει ήδη την γνώση όταν θα έλθει η στιγμή της ανατροπής. Η εξέγερση θα είναι μαζική για να μπορέσει και να είναι μαζική η αυτοοργάνωση. Μιά ερώτηση είναι που βρίσκει τη βεβαιότητα ότι η δικιά του κρίση, η δικιά του η αντίληψη είναι η σωστή έτσι ώστε να την υποβάλλει στην υπόλοιπη κοινωνία. Δεν το είπε, είναι εκτίμηση δικιά μου. Από την άλλη εκτίμηση δικιά μου είναι ότι αυτό που προτείνει σαν οργάνωση και η αντίληψη που βγαίνει μέσα από αυτό είναι ότι οι αναρχικοί είναι ένας μηχανισμός, θα πρέπει να αναπτυχθούν σαν μηχανισμός που θα προστατεύει τις μάζες από το κράτος. Μα το ίδιο ακριβώς κάνει και το κράτος αυτή τη στιγμή. Προστατεύει τις μάζες από τους αναρχικούς. Αυτό που θέλω να πω είναι ότι έχουμε μια σύγκρουση μηχανισμών του κράτους και του μηχανισμού των αναρχικών όπως το εξήγησα προηγουμένως. Δηλαδή η πρότασή του θα οδηγήσει σε κάτι τέτοιο. Βλέπει να οδηγεί πουθενά αυτό;

Απάντηση του Alfredo Bonanno

Γνωστά, παραδοσιακά και παλιά θέματα. Δυνατή χρήση της τεχνολογίας. Το άλλο ζήτημα αφορά τον ρόλο των αναρχικών. Αν κατάλαβα καλά. Ας βγάλουμε αυτό που δεν μας κάνει και που σίγουρα εξαρτήθηκε από μια άσχημη κατανόηση. Είναι ξεκάθαρο ότι οι αναρχικοί δεν είναι προστατευτικό όργανο των μαζών. Είναι ξεκάθαρο ότι κάθε επαναστατική ανάλυση δεν έχει δικαίωμα να μπορεί να προσδιορίζεται αλήθεια. Είναι προφανές ότι οι εξεγερτιστές αναρχικοί, επιτιθέμενοι ενάντια στο κράτος δεν τίθενται μέσα σε μια διάσταση σύγκρουσης μεταξύ αναρχικών και κράτους. Όλα αυτά δεν αξίζουν τον κόπο μιας απάντησης.

Αντίθετα αξίζει μια απάντηση μία δυνατή χρήση της τεχνολογίας και ο ρόλος των αναρχικών.

Η κοινωνία του μέλλοντος, η αυτοδιευθυνόμενη κοινωνία περί της οποίας μου φάνηκε ότι ο σύντροφος μίλησε, δεν μπορώ να ξέρω αν θα κάνει χρήση των κομπιούτερς, όπως δεν μπορώ να γνωρίζω αν θα χρησιμοποιήσει ένα μεγάλο ή ένα μικρό μέρος από τις νέες τεχνολογίες. Όπως πράγματι δεν μπορώ να ξέρω τίποτε για την κοινωνία του

μέλλοντος. Το μοναδικό πράγμα που μπορώ να ξέρω, μέχρις ένα ορισμένο σημείο, αφορά το παρόν και αφορά τις απόψεις και τις επιπτώσεις της χρήσης των νέων τεχνολογιών. Αλλά πάνω σ' αυτό το θέμα ήδη έχουμε μιλήσει. Για αυτό το λόγο να επαναληφθούμε θα ήταν άχρηστο. Ο ρόλος των αναρχικών είναι αυτός της επίθεσης. Δεν πρόκειται όμως για επίθεση για λογαριασμό των αναρχικών. Οι αναρχικοί δεν έχουν να υπερασπίσουν καμιά οργανωτική κοινωνική ταυτότητα. Οι δομές τους είναι πάντοτε αφορμαλιστικού χαρακτήρα. Άρα η επίθεσή τους, όταν πραγματοποιείται, δεν είναι για να υπερασπίσουν τους εαυτούς τους, αλλά για να επιτεθούν σε ένα εχθρό που μας χτυπά όλους. Και είναι μέσα σε αυτή την επιθετική απόφαση που συγκλίνει η σχέση μεταξύ θεωρίας και πρακτικής.

Παρέμβαση από το συντονιστικό της συζήτησης

Έχει δοθεί μια ερώτηση από τον Γρηγόρη η οποία λέει: Επειδή σήμερα στις ανεπτυγμένες χώρες της ΕΟΚ ο ρατσισμός και ο νεοναζισμός παίρνουν χαρακτήρα μαζικό, θα ήθελα να τοποθετηθεί ο Αλφρέντο Μπονάννο στο εξής ερώτημα: Όλα αυτά τα γεγονότα είναι σύμπτωμα του μετα-βιομηχανικού μοντέλου; προϊόν του που θα το συναντάμε από δω και πέρα ή εμπόδιο προς αυτή την τάση του κεφάλαιου που σε κάποια στιγμή οφείλει ή να σβήσει από μόνο του ή να παταχθεί από αυτούς που ελέγχουν τις νέες παραγωγικές δομές. Δηλαδή με άλλα λόγια ο ρατσισμός είναι συμβατός ή ασύμβατος με τις τάσεις της μετα-βιομηχανικής κοινωνίας που μας ανέπτυξε στην εισήγησή του;

Παρέμβαση από το αμφιθέατρο

Συγνώμη για την παρέμβαση, έχω μια ερώτηση συναφή με το θέμα που θίχτηκε και πριν αλλάξουμε έλεγα να προηγηθεί αν είναι δυνατό, αφορά τις νέες τεχνολογίες. Άκουσα σχετικά με την καταστροφή της λειτουργίας των νέων τεχνολογιών. Ναι συμφωνώ ότι είναι ανοιχτό το θέμα της δυνατότητας χρήσης τους. Ήθελα να πω όμως ότι η καταστροφή της λειτουργίας αυτών των τεχνολογιών προϋποθέτει πρώτα απ' όλα την αναστολή αυτής της λειτουργίας, πράγμα που για να συμβεί προϋποθέτει γνώση του τρόπου λειτουργίας τους για να συμβεί η στοιχειώδης αναστολή της λειτουργίας τους πόσο μάλλον η καταστροφή τους. Και να αναφερθώ και στο παράδειγμα του πολέμου που αναφέρθηκε για τις αρχές του αιώνα, μια αναλογία συγκριτική που

υπήρξε. Όπως ακριβώς για να έχει λειτουργικότητα η άρνηση του πολέμου, η άρνηση ενός πολέμου, προϋποτίθεται με κάποιο μαγικό τρόπο η αναστολή των συνεπειών ενός οποιουδήποτε πολέμου, γιατί διαφορετικά η λειτουργία του συνεχίζεται μαζί με τις συνέπειές της, για να έχει νόημα, για να έχει δυναμικότητα η άρνηση ενός πολέμου πρέπει με κάποιο τρόπο να σταματήσει τη στιγμή εκείνη ο πόλεμος αυτός και οι συνέπειες, για να μπορέσουν οι άνθρωποι να πάψουν να υφίστανται τις συνέπειές του και να κατανοήσουν κάτι άλλο. Αυτή τη στιγμή στο Σεράγεβο εκ των πραγμάτων είναι υποχρεωμένοι να πολεμούν. Με αυτά θέλω να ρωτήσω, εάν η πρόταση είναι γνώση με σκοπό την καταστροφή ή απόρριψη με σκοπό την καταστροφή, π.χ. των κομμιούτες. Γιατί η μόνη σοβαρή περίπτωση καταστροφής σε σχέση με τις νέες τεχνολογίες που γνωρίζω ήταν κάπου που δεν θυμάμαι ακριβώς, όπου από ανθρώπινο λάθος και όχι από συνειδητή επέμβαση, χάρις σε μια διαρροή ενός ορόφου, τα νερά πέρασαν στον κάτω όροφο και κατέστρεψαν δεδομένα μιας κεντρικής τράπεζας πληροφοριών που ανήκε ή σε τράπεζα ή σε δημόσια υπηρεσία. Είναι το μόνο παράδειγμα που γνωρίζω.

Απάντηση του Alfredo Bonanno

Πάνω στο ζήτημα του ρατσισμού και του νεο-ναζισμού. Πρέπει να επιστρέψουμε για λίγο στην διαφορετική ανάπτυξη της καπιταλιστικής αναδιάρθρωσης. Για να κατανοήσουμε τον ρατσισμό και τον νεο-ναζισμό πρέπει να καταλάβουμε πως η καπιταλιστική αναδιάρθρωση δεν μπορεί να επιλύσει όλα τα προβλήματά της με ένα άγγιγμα του μαγικού ραβδιού της. Βρίσκεται αντιμέτωπη με μια κατάσταση που είναι πολύ διαφοροποιημένη σε παγκόσμιο επίπεδο και τα χαρακτηριστικά των καταστάσεων έντασης, κοινωνικής έντασης, κάνουν να διαφανούν αυτά τα στοιχεία που είναι περισσότερο κρυμμένα στο καθένα από εμάς. Γιατί αυτά τα στοιχεία του ρατσισμού, του εθνικισμού, του φόβου του διαφορετικού, του φόβου του νέου, του φόβου του AIDS, του φόβου για τον ομοφυλόφιλο, βρίσκονται μέσα μας.

Τα πολιτιστικά μας επικδομήματα, η επαναστατική μας συνείδηση, όταν φοράει τα κυριακάτικα ρούχα της τα διαγράφει όλα αυτά, τα αποκρύπτει. Όταν όμως τα βγάζει όλα αυτά τα πράγματα αρχίζουν να γίνονται φανερά, να φαίνονται. Το αγρίμι του ρατσισμού είναι πάντοτε παρόν και μπορεί πάντοτε να χρησιμοποιηθεί από την πλευρά του κεφάλαιου, σε καταστάσεις όπως για παράδειγμα αυτή η γερμανική με κοινωνικές εντάσεις που αναπτύχθηκαν με ένα ταχύτατο τρόπο μέσα

σε αυτά τα τελευταία χρόνια. Είναι ένα φαινόμενο πάντοτε παρόν σε συνεχή ανάπτυξη. Το κεφάλαιο το ελέγχει γιατί όσον αφορά ορισμένες του απόψεις το χρησιμοποιεί, για άλλες του απόψεις το φοβάται.

Γιατί η ίδια του η διαχείριση σε παγκόσμιο επίπεδο είναι δημοκρατικής φύσης, ανεκτική και ανοικτή προς όλες τις κατευθύνσεις. Μέσα σε αυτή την προοπτική χρησιμοποίησης μπορούν να υπάρξουν συμφέροντα, ιδεολογίες, φόβοι, τα πάντα αποτελούν μέρος του σχεδίου του κεφάλαιου. Δεν είναι δυνατό δηλαδή να δηλώσουμε με σιγουριά ότι ο μετα-βιομηχανικός καπιταλισμός είναι αντίθετος στον ρατσισμό. Μπορούμε να προσδιορίσουμε ορισμένες μέγιστες τάσεις. Για παράδειγμα η δημοκρατικότητά του. Αλλά να που απρόσμενα μέσα σ' ένα συγκεκριμένο κρατικό πλαίσιο, αυτός ο ίδιος ο υψηλά τεχνολογικός καπιταλισμός χρησιμοποιεί το εργαλείο που χρησιμοποιούσε εκατό χρόνια πριν. Ο ρατσισμός, το κυνήγι των εβραίων, ο εθνικισμός, η επίθεση σε νεκροταφεία και όσα άλλα πió μισητά και ακατανόμαστα μπορεί να σκεφτεί ο άνθρωπος. Το κεφάλαιο είναι πολύμορφο, η ιδεολογία του παραμένει πάντοτε αυτή η Μακιαβελική. Η παράλληλη χρησιμοποίηση της δύναμης του λιονταριού και της πανουργίας της αλεπούς.

Δεύτερη ερώτηση: Οι καινούριες τεχνολογίες. Αυτό είναι ένα σοβαρότατο πρόβλημα. Αν κατάλαβα καλά από την ερώτηση έτσι όπως τοποθετήθηκε. Είναι ένα πρόβλημα που μας απασχόλησε για πολλά χρόνια γιατί αναρωτηθήκαμε το εξής: πώς μπορούμε να χτυπήσουμε κάτι που μας είναι εχθρικό χωρίς να το γνωρίζουμε. Πράγματι για παράδειγμα μας ευχαριστεί πολύ να επιτεθούμε στην αστυνομία, αλλά κανείς από εμάς δεν γίνεται αστυνομικός για αυτό το λόγο. Σκεφτόμαστε, μα η αστυνομία τι μέσα χρησιμοποιεί; Κάποιος τι μπορεί να κάνει; Συγκεντρώνει αυτά τα στοιχεία που χοντρικά του επιτρέπουν να προσδιορίσει τον αστυνομικό. Αν πρέπει να επιτεθούμε ενάντια σε ένα αστυνομικό, πράγμα που μας ευχαριστεί πάρα πολύ, δεν γινόμαστε αστυνομικοί γι αυτό το λόγο. Δεν ξέρω αν έγινα αντιληπτός. Περιοριζόμαστε να αποκτήσουμε μερικές γνώσεις σχετικά με την αστυνομία. Έτσι για να χτυπήσουμε τη νέα τεχνολογία δεν είναι ανάγκη να είμαστε μηχανικοί πληροφορικής, αλλά μπορούμε να αποκτήσουμε αρκετά εύκολα γνώσεις για να μπορέσουμε να την χτυπήσουμε. Από αυτό όμως το πρόβλημα πηγάζει ένα άλλο πρόβλημα που είναι πολύ πió σημαντικό. Δηλαδή, η καινούρια τεχνολογία δεν είναι ένα αφηρημένο φάντασμα, είναι ένα πράγμα συγκεκριμένο. Για παράδειγμα το διεθνές σύστημα των τηλεπικοινωνιών είναι ένα συγκεκριμένο πράγμα. Για να μπορέσει να μας κατασκευάσει αφηρημένες εικόνες μέσα στο κεφάλι πρέπει αυτό το ίδιο σύστημα να κατανεμηθεί μέσα στον χώρο. Γιά

παράδειγμα είναι ακριβώς σε αυτό το πεδίο που χρησιμοποιούνται τα καινούρια υλικά, ας πούμε στην κατασκευή των καλωδίων που χρησιμοποιούνται για να μεταβιβάζουν τα δεδομένα (πληροφορίες) και είναι ακριβώς σε αυτό το πεδίο που είναι σημαντικό να γνωρίζουμε την τεχνολογία. Όχι πως λειτουργεί τεχνικά ως προς την παραγωγική της άποψη, αλλά πως κατανέμεται πραγματικά μέσα στο χώρο. Δηλαδή αυτό σημαίνει που είναι τα κέντρα, που είναι τα κανάλια επικοινωνίας, τα οποία σύντροφοι δεν είναι αφηρημένες ιδέες αλλά φυσικά πράγματα. Αντικείμενα που τρέχουν μέσα στον χώρο που εγγυούνται τον έλεγχο. Η παρέμβαση μέσω σαμποτάζ σε αυτή την δομή είναι πάρα πολύ εύκολο, το δύσκολο είναι που βρίσκονται τα καλώδια. Αυτό είναι το πρόβλημα που βρήκαμε μπροστά μας, δηλαδή η γνώση της διανομής της τεχνολογίας. Αυτό πιστεύουμε ότι θα αποτελέσει και το κεντρικό επαναστατικό πρόβλημα των ερχόμενων χρόνων.

Παρέμβαση από το αμφιθέατρο

Σχετικά με τις νέες τεχνολογίες ήθελα τελικά να ρωτήσω αν το πρόβλημά μας είναι αυτό ή η ίδια η χρήση τους. Δεν πιστεύω σε καμμία περίπτωση ότι υπό τις παρούσες συνθήκες μπορούν να χρησιμοποιηθούν προς όφελος των εργατών ή των μεγάλων μαζών και φυσικά τις χρησιμοποιεί το κεφάλαιο. Τις χρησιμοποιεί προς όφελός του, μόνο γι' αυτό. Αλλά η τεχνολογική πρόοδος η ίδια ίσως έχει ωφελήσει και στην καλυτέρευση της δικής μας ζωής, ας πούμε μιας και μίλησε ο κύριος Μπονάννο για τα λείζερ, στην ιατρική ίσως έχουν ωφελήσει να σωθούν και δύο ζωές, μπορεί βέβαια να έχουν δημιουργήσει καινούριες ασθένειες ή για τα κομπιούτερς, ίσως τα κομπιούτερς πάλι μέσα στην ιατρική να έχουν βοηθήσει στην καλυτέρευση του επιπέδου της ζωής μας. Από εκεί και ύστερα μιας και μιλήσατε για το σαμποτάζ των νέων τεχνολογιών, σπάζοντας τα κομπιούτερς μιας ολόκληρης τράπεζας ή τα κομπιούτερς όλων των ελληνικών τραπεζών τελικά λύνεται το πρόβλημα; Κάτι παρόμοιο σε άλλα επίπεδα κάνει η 17 Νοέμβρη στην Ελλάδα. Χτύπησε για παράδειγμα τον Βαρδινογιάννη και έχει την εντύπωση ότι χτύπησε όλο το κεφάλαιο, μα δεν λύνεται το πρόβλημα με τα τερματικά κομπιούτερ μιας τράπεζας. Ίσως η λελογισμένη χρήση των νέων τεχνολογιών να αποβεί τελικά προς όφελός μας. Το πρόβλημα τελικά είναι πως την χρησιμοποιούμε, η ίδια η μικροαστίλα που κουβαλάμε μέσα μας. Το ότι όλοι προσπαθούμε να φτιάξουμε κάτι, να δημιουργήσουμε και πρέπει να σαμποτάρουμε πρώτα τους ίδιους τους μικροαστούς, τους εαυτούς μας.

Απάντηση του Alfredo Bonanno

Η δυνατή χρήση των νέων τεχνολογιών: Νομίζω ότι αν δεν κάνουμε λάθος το ίδιο το ερώτημα το απαντήσαμε προηγουμένως σε μια ερώτηση, όμως νομίζω ότι είναι λάθος δικό μου που δεν ανέπτυξα ένα σημαντικό μέρος στην αρχική μου εισήγηση. Είναι αυτό της αναγκαιότητας της επαναστατικής δραστηριότητας να μην περιοριστεί μονάχα στην επίθεση ενάντια στις τεχνολογικές δομές αλλά να σκεφτεί ταυτόχρονα κάποιες δυνατές διαφορετικές τεχνολογίες, που τέθηκαν απόλυτα στο περιθώριο από την τεχνική ανάπτυξη του κεφάλαιου και στην παρούσα λογική της επαναστατικής επίθεσης ενάντια στην καπιταλιστική αναδιάρθρωση αυτή η δεύτερη άποψη αποκτά ιδιαίτερη σημασία στο βαθμό που δεν είναι πλέον δυνατό να περιορισθούμε, όπως γίνονταν πρώτα, να νομίσουμε δυνατό ένα απλό πέρασμα από την προηγούμενη κατάσταση στην επανάσταση. Εγώ δεν μπορώ να ξέρω όπως ήδη είπα εάν στην μελλοντική κοινωνία θα χρησιμοποιούνται τα κομπιούτερς. Μπορώ να ξέρω ότι η σημερινή τεχνολογία είναι σίγουρα θανατηφόρα τεχνολογία και το παράδειγμα του Λέιζερ είναι χαρακτηριστικό. Γιατί η ίδια η χρήση του στην ιατρική, περιορισμένη, είναι χωρίς αμφιβολία θετική και αξιόλογη, αντιστοιχεί στη χρήση του στα μεγάλα θανατηφόρα εργαλεία για παράδειγμα τα κανόνια λέιζερ, άλλο παράδειγμα τα εφοδιασμένα αεροπλάνα με ανιχνευτές λέιζερ. Μου φαίνεται ότι μέσα στην ερώτηση υπάρχει μια κάποια αφέλεια, καλόπιστη οπωσδήποτε, γιατί και εγώ χρησιμοποιώ έναν κομπιούτερ που μου είναι χρήσιμος στη δουλειά που κάνω, επίσης βλέπω και τηλεόραση, οπωσδήποτε δεν πήρα ποτέ την απόφαση να κλειστώ μέσα σε μια σπηλιά γιατί είμαι ενάντια στις νέες τεχνολογίες, αλλά όμως είμαι σε θέση να καταλάβω τα όρια και τους κινδύνους αυτών των τεχνολογιών.

Άλλο σημαντικό πρόβλημα που τίχτηκε είναι αυτό: σπάζοντας έναν κομπιούτερ, όχι φυσικά αυτόν που έχω σπίτι μου, τί βγάζουμε σπάζοντας έναν κομπιούτερ; Επιλύεται ίσως το πρόβλημα της τεχνολογίας; Αυτή η σημαντική ερώτηση μας τέθηκε όταν αναπτύξαμε την υπόθεση του κοινωνικού σαμποτάζ. Μας ειπώθηκε ότι καταστρέφοντας ένα στύλο υψηλής τάσης τι βγάζουμε; Καταρχήν η υπόθεση του σαμποτάζ δεν είναι τόσο κατευθυμένη προς την καταληκτική άποψη της τεχνολογίας όσο προς το δίκτυο της τεχνολογικής επικοινωνίας. Άρα ξαναγυρίζουμε στο πρόβλημα της γνώσης της τεχνολογικής διανομής μέσα στον χώρο. Ας μου επιτρέψετε μια παρένθεση πάνω σε ένα σημαντικό λάθος που έγινε από πλευράς του συντρόφου που έθεσε την προηγούμενη ερώτηση. Παίρνω το θάρρος να χρησιμοποιήσω την λέξη σημα-

ντικό λάθος γιατί έγινε μια υπόθεση σύγκρισης, μεταξύ αυτού που μια ένοπλη μυστική οργάνωση σκέφτεται να κάνει χτυπώντας ένα πρόσωπο ότι σημαίνει και αυτό που αντίθετα μια αναρχική εξεγερτική δομή σκέφτεται να κάνει χτυπώντας μια τεχνολογική πραγμάτωση. Δεν είναι μια διαφορά μεταξύ προσώπου και πράγματος αλλά είναι μια διαφορά πολύ περισσότερο σημαντική. Γιατί στην υπόθεση της ένοπλης μυστικής οργάνωσης υπάρχει το λάθος της κεντρικότητας στο βαθμό που χτυπώντας εκείνο το πρόσωπο αυτή η οργάνωση νομίζει ότι χτυπά το κέντρο του κεφάλαιου. Λάθος που δεν είναι δυνατόν μέσα στην αναρχική εξεγερτική οργάνωση, η οποία χτυπώντας μια τεχνολογική πραγμάτωση έχει την συνείδηση ότι δεν χτυπά καμιά κεντρικότητα του κεφάλαιου.

Παρέμβαση από το συντονιστικό της συζήτησης

Υπάρχει μια ερώτηση: Ως τώρα ξέραμε ότι το άτομο είναι προϊόν της κοινωνίας και για αυτό μπορεί να συγκρουστεί με το κράτος και τη διαχωρισμένη εξουσία. Σύμφωνα με την εισήγηση του συντρόφου Μπονάννο τώρα στην καινούρια αυτή κατάσταση το ίδιο το κράτος μπορεί να κατασκευάζει χωρίς καμιά δυσκολία τον τύπο του νέου ανθρώπου. Οι γάλλοι διανοούμενοι της δεκαετίας του '60 προσπαθούσαν να μας πείσουν ότι το υποκείμενο ο άνθρωπος είναι ένα ψέμμα, απουσιάζει. Ο γαλλικός Μάης τους διέψευσε. Αν σκεφτούμε πως η πίστη στην επιστήμη υπάρχει εδώ και αιώνες, πως η κυβερνητική χρησιμοποιείται από το 1940, πως οι τεχνολογίες έχουν κυρίαρχη θέση από τότε, που βρίσκεται αυτό το καινούριο φαινόμενο που κοντεύει να εκμηδενίσει την ιδιαιτερότητά του ατόμου και άρα την δυνατότητα εξέγερσης.

Απάντηση του Alfredo Bonanno

Ακριβώς προσδιορίστηκε η ακριβής ημερομηνία γέννησης της κυβερνητικής, αλλά όποιος έχει λίγη πρακτική γνώση αυτών των πραγμάτων γνωρίζει ότι ο φτωχός Norbert Wiener, αν έχει μια άμεση υπευθυνότητα με αυτά τα πράγματα, αυτή είναι ότι βάλθηκε να παίξει με τις ηλεκτρονικές χελώνες. Πράγματι η μοντέρνα τεχνολογία γεννιέται εκατό χρόνια πριν όταν ένας αθώος άγγλος μαθηματικός βάλθηκε να παίξει με την αριθμητική. Ανέπτυξε τον διαφορικό υπολογισμό. Πηγαίνοντας πίσω στον χρόνο είναι δυνατόν να βρεθούν πολλές ρίζες της

μοντέρνας τεχνολογίας αλλά υπάρχει ένα ακριβές σημείο όπου γίνεται ένα ποιοτικό άλμα. Και αυτή η στιγμή είναι ακριβώς αυτή κατά την οποία χρησιμοποιήθηκε η ηλεκτρονική σαν εργαλείο για να κατασκευάσει την νέα τεχνολογία. Άρα η καινούρια τεχνολογία για να τελειοποιηθεί την ηλεκτρονική σαν εργαλείο. Είναι απ' αυτό το σημείο και μετά που δεν ξέρουμε που ακριβώς θα καταλήξει η κατάσταση. Γιατί η είσοδος στο εσωτερικό μιας καινούριας τεχνολογικής διάστασης πραγματικά κανείς δεν μπορεί να προβλέψει τι συνέπειες θα έχει. Πρέπει να καταλάβουμε ότι δεν είναι πλέον δυνατό να διαλογισθούμε πάνω σε όρους αίτιου και αποτελέσματος. Για παράδειγμα είναι αφελές, υπήρξε πάντοτε αφελές αν και δυνατό να ειπωθεί: οι μεγάλες δυνάμεις έχουν μια μεγάλη πυρηνική ισχύ, τόσο μεγάλη ώστε να κάνουν να ανατιναχτεί ο κόσμος. Αυτή η ίδια η υπόθεση η τόσο τρομακτική και οριστική αποτελεί πάντοτε μια παλιά υπόθεση που ανήκει στην παλιά αντίληψη της τεχνολογίας, η οποία βασίζονταν πάνω στην έννοια του αίτιου και του αποτελέσματος: εκρήγνυνται οι βόμβες, καταστρέφεται ο κόσμος. Εδώ βρισκόμαστε αυτή τη στιγμή μπροστά από μια κατάσταση πολύ πιο επικίνδυνη γιατί δεν αποτελεί πλέον μια δυνατή κατάσταση, πιθανή κατάσταση, αλλά αποτελεί μια πραγματικότητα σε διαδικασία εξέλιξης και είναι μια πραγματικότητα που δεν βασίζεται πάνω στο αίτιο και το αποτέλεσμα αλλά σε μια διαρκή ενσωμάτωση και αλληλεπίδραση απρόβλεπτων σχέσεων. Μιά καινούρια απλή τεχνολογική ανακάλυψη, ας πούμε ένα νέο τεχνολογικό υλικό για την διατήρηση της ενέργειας θα μπορούσε να καθορίσει μια σειρά τεχνολογικών σχέσεων καταστρεπτικής φύσης που κανένας επιστήμονας εν πλήρει συνειδήσει μπορεί να προβλέψει. Θα μπορούσε να καθορίσει μια σειρά καταστρεπτικών σχέσεων ικανών να συμπαρασύρουν όχι μόνο τις καινούριες τεχνολογίες αλλά επίσης και τις παλιές μέσα σε μια ριζική ανατροπή του κόσμου. Είναι αυτό ακριβώς που συνέβη σαν διαφορετικό και αυτό δεν έχει καμιά σχέση με την κυβερνητική η οποία είναι η μακρινή μητέρα.

Στη συνέχεια υποβάλλεται ερώτηση από το-αμφιθέατρο που για τεχνικούς λόγους δεν έγινε δυνατή η καταγραφή της και ως εκ τούτου περνάμε κατευθείαν στην απάντηση, η οποία παρ' όλα αυτά καταγράφει και το πνεύμα της ερώτησης.

Απάντηση από τον Alfredo Bonanno

Αυτό είναι σίγουρα ένα καλό πρόβλημα, μια καλή ερώτηση. Να χτυπηθεί η ρίζα της ανισότητας ποτέ, από το παρελθόν μέχρι σήμερα,

όπως είπε σωστά ο σύντροφος, δεν σήμαινε περισσότερο να χτυπηθεί η πηγή που καθιστά δυνατή την διαφοροποιημένη διανομή της γνώσης. Και αυτό γιατί; Για πρώτη φορά η ίδια η πραγματικότητα είναι γνώση. Η ίδια η παραγωγή του αντικείμενου είναι γνώση. Για πρώτη φορά το κεφάλαιο είναι γνώση. Ενώ πρώτα τα κέντρα γνώσης, ας πούμε της πανεπιστημιακής, θεωρούνταν απομακρυσμένοι χώροι, όπου θα μπορούσε να απευθυνθεί κάποιος την κατάλληλη στιγμή, σήμερα αποτελούν το κέντρο της καπιταλιστικής αναδιάρθρωσης. Το κέντρο της κατασταλτικής αναδιάρθρωσης. ΈΑρα να χτυπηθεί όπως σωστά ειπώθηκε η πηγή που καθιστά δυνατή την διαφοροποίηση, την διαφοροποιημένη διανομή της γνώσης. Επιμένω με το να πω ότι πρόκειται για ένα επείγον πρόβλημα. Γιατί κάθε διαφορά γίνεται δυνατό να την αντληθούμε, να την κατανοήσουμε, μέχρι το σημείο που κάποιος τη βλέπει. Αλλά όμως όταν επέλθει ένας κάθετος διαχωρισμός μεταξύ δύο διαφορετικών γνώσεων (εννοείται δύο διαφορετικών επίπεδων γνώσης) δεν θα υπάρχει καμιά απολύτως δυνατότητα να γίνει κάτι προς αυτή την τετελεσμένη κατάσταση. Σκεφτείτε το σχέδιο ποιοτικής υποβάθμισης (όλα αυτά που σήμερα προωθούνται από την πλευρά του κεφάλαιου και του κράτους σαν σχέδια επαγγελματικής κατάρτισης στα λεγόμενα καινούρια επαγγέλματα) μέσα στο ίδιο το σχολείο. Σκεφτείτε πως το μαζικοποιημένο σχολείο από εργαλείο δημοκρατικής γνώσης μέσα σε είκοσι χρόνια μεταβλήθηκε σε εργαλείο ποιοτικής υποβάθμισης, δηλαδή με πιά απλά λόγια σε όργανο ισοπέδωσης των περιεχόμενων της γνώσης. Ενώ παράλληλα μια στενή μειοψηφία προνομιούχων συνεχίζει να αποκτά αυτή τη γνώση μέσα από τα εξειδικευμένα Μάστερ και από άλλα διπλώματα ανάλογου βάρους που οργανώνονται από το κεφάλαιο.

ΈΑρα αυτό καταδεικνύει κατά την γνώμη μου για ακόμη μια φορά και από διαφορετική αφετηρία την επείγουσα αναγκαιότητα της επίθεσης.

Παρέμβαση του Pierleone Porcu

Νομίζω ότι μέχρι αυτό το σημείο η συζήτηση έχει γίνει αρκετά γόνιμη, ας λάβουμε όμως υπόψη μας ένα πράγμα. Τι υπήρχε μέσ' στο κεφάλι κάθε επαναστάτη μέχρι τη δεκαετία του '80; Τι υπήρχε και τι υπάρχει ακόμα σε αρκετούς επαναστάτες; Ας κάνουμε ένα συνηθισμένο παράδειγμα: Όλοι πίστευαν ότι η αυτοματοποίηση των μηχανών θα οδηγούσε στην απελευθέρωση από την εργασία. Η ουτοπία και η τεχνολογία σε αυτή την περίπτωση γίνονται το ίδιο πράγμα. Τί ακριβώς

σημαίνει αυτό; 'Ότι περπατούσαν πάνω σ' ένα όνειρο, ήθελαν ένα όνειρο. Σε μια δεδομένη στιγμή όμως αντιληφθήκαμε ορισμένα πράγματα που δεν λειτουργούσαν. Ο επαναστάτης ήταν ένας αποικιοκράτης. Ο λευκός άνθρωπος ήταν ο φορέας του πολιτισμού στην Αμερική των ινδιάνων. Και έφερνε μαζί του και τις ίδιες τις εκφράσεις της απελευθέρωσης. Σκεφτείτε λίγο τους ινδιάνους που έπρεπε να γίνουν εργάτες. Βοσκοί που γίνονται εργάτες, η ανάπτυξη του κεφάλαιου το απαιτούσε. Χωρίς την ανάπτυξη του κεφάλαιου δεν μπορούσε να γίνει επανάσταση. Έτσι κάθε δρόμος εθνικής απελευθέρωσης ήταν μια αύξηση του ίδιου του κεφάλαιου, μια προσαρμογή στο ίδιο το κεφάλαιο και αυτές οι δυνάμεις ήταν όντως επαναστατικές; Η ανάπτυξη των εθνικο-απελευθερωτικών αγώνων ειδώνονταν διαμέσου μιας απαραίτητης ανάπτυξης του ίδιου του κεφάλαιου και στο να υποστηρίζουν όλα αυτά ήταν ακριβώς οι επαναστάτες.

Αλλά τι ακριβώς υποστηρίζονταν με την χειραφέτηση της εργατικής τάξης, με την ανάπτυξη του κεφάλαιου; Υποστηρίζονταν μια ενοποιημένη μοναδική κοινωνία, ένας κόσμος που θα είχε γίνει εργατικός. Αλλά τι υποστηρίζει αυτή η κοινωνία εδώ, μια μοναδική κοινωνία, ομοιογενοποιημένη χωρίς καμιά διαφορά. Να ποια είναι η ταύτιση της ουτοπίας και της τεχνολογίας, η τεχνολογική κοινωνία.

Όμως όποιος συμμετείχε σ' αυτή τη συνεργασία, σε αυτό το συνεργατικό παιχνίδι της ίδιας της τεχνολογικής ανάπτυξης και σήμερα υπάρχουν χιλιάδες κοινωνικές δομές που προωθήθηκαν από τα κάτω μέσα στον κοινωνικό χώρο, για παράδειγμα αναφέρομαι στο '68 και γιατί λέω αυτό; Γιατί το '68 υποστήριξε κατά την γνώμη μου όχι την ισότητα που βρίσκονταν μέσα σε κίνηση σαν ποιότητα πραγμάτων, αλλά μια ισότητα μέσα από την ταυτότητα.

Τι ακριβώς σήμαινε μια ισότητα στην ταυτότητα; Την γενίκευση των ίδιων των ρόλων, την αλληλοδιαδοχή και την εναλλαγή των ίδιων των ρόλων σε κοινωνικό επίπεδο. Κάποιος έπρεπε να γίνεται όλο και πίο ίδιος με έναν άλλο. Τόσο ίδιος απέναντί στον άλλο όπως να παίρνει ένα ταξί, να πλένει τα πιάτα ή ο ένας ή ο άλλος μέσα στο σπίτι, να τείνει ώστε να γίνει ίδιος σε όλα τα πράγματα. Τώρα με όλα αυτά γεννιέται ένα πρόβλημα: Είναι μήπως αυτή η ισότητα που θέλουμε; Και με αυτήν την έννοια προκύπτει ξανά το ερώτημα ποιός είναι ο κίνδυνος της σημερινής τεχνολογικής κοινωνίας;

Ο κίνδυνος είναι αυτός να είμαστε ομοιογενοποιημένοι, όλοι χωρίς πλέον κανέναν να έχει μια δική του προσωπικότητα, μια δική μας κουλτούρα, ένα δικό μας ειδικό χαρακτηριστικό. Είναι ακριβώς αυτό που πραγματώνει η τεχνολογία. Τι είναι η τεχνολογική κοινωνία; Είναι ακριβώς η ολική κινητοποίηση της πραγματικότητας των μορφών

εργασίας και τεχνικής. Όλες οι ιδεολογίες βγήκαν στη σύνταξη γιατί αυτή που κυριαρχεί είναι η ιδεολογία της τεχνικής. Αλλά τι είναι ακριβώς και η ίδια η ιδεολογία της τεχνικής; Είναι η ικανότητα αναπαραγωγής των πάντων, πραγμάτων και ανθρώπων. Ο κίνδυνος δεν βρίσκεται στο άκουσμα ενός δίσκου αλλά στο γεγονός ότι γνωρίζουμε ότι τρία δισεκατομμύρια δίσκοι θα καλύψουν πέντε λεπτά της ζωής του καθενός μας, είναι να γνωρίζουμε ότι ένα τηλεοπτικό δελτίο ειδήσεων με τις ίδιες ειδήσεις έρχεται να πολλαπλασιαστεί για χιλιάδες φορές και αυτό σημαίνει ότι περνάμε μια ή δύο ώρες ακούγοντας ή βλέποντας ειδήσεις αυξάνεται η ακροαματικότητα. Χθες βλέπαμε τηλεόραση ή ακούγαμε ραδιόφωνο για δύο ώρες σήμερα είμαστε τηλεεξαρτούμενοι. Δεκαπέντε ώρες, δεκάξι, οι άνθρωποι μιλούν όλο και λιγότερο απευθείας και μεταξύ τους. Μέσα στους τοίχους ενός σπιτιού δεν υπάρχει ένας διάλογος, υπάρχει μια διαμεσολάβηση. Εμείς δεν μιλάμε. Μιλούν τα massmedia για εμάς. Εμείς δεν κυκλοφορούμε ελεύθεροι στην κοινωνία, την επηρεάζουμε διαμέσου αυτών των βημάτων που αποτελούνται από τον χρόνο εργασίας, το χρόνο απασχόλησης, τον ελεύθερο χρόνο, ζούμε και η ίδια η τεχνολογική κοινωνία παρουσιάζεται σαν ένα όνειρο μέσα στο οποίο ο καθένας από εμάς μαθαίνει τα πάντα με ομοιογενοποιητικό τρόπο. Κάθε πράγμα που κάνουμε το κάνει και ο γείτονάς μας, αυτό σημαίνει ότι δεν μπορούμε να δημιουργήσουμε μια δική μας ατομική εμπειρία.

Βρίσκεται σε εξέλιξη μια διαδικασία ολικής εξόντωσης της ατομικότητας, το άτομο δεν υπάρχει πλέον στη μεγάλη μητρόπολη. Αποτελεί πλέον ένα κομμάτι της πολεοδομικής επίπλωσης, κυβερνούμενο από τις τεχνολογικές δομές, αποτελεί έναν τερματικό δέκτη.

Όλη αυτή η συζήτηση εξυπηρετεί για να κατανοηθεί ένα πράγμα που κατά την γνώμη μου χρειάζεται να σκεφτούμε πραγματικά. Το γιατί να χτυπήσουμε την τεχνολογία είναι δοσμένο από το γεγονός ότι αυτή αναπαράγει χιλιάδες φορές την ίδια *πραγματικότητα*, είναι σαν να βλέπουμε ένα όνειρο, να ανοίξουμε μετά τα μάτια μας και να διαπιστώσουμε ότι αυτό το όνειρο συνεχίζεται και είναι ακριβώς αυτός ο καθημερινός επιπάλλωτος που δημιουργεί η τεχνολογία. Αυτός ο κίνδυνος έγκειται στο γεγονός ότι κανείς δεν διαθέτει κριτικά εργαλεία. Η διατροφή μας ονομάζεται MacDonald's. Όπως τρώνε με αυτό τον τρόπο στις Ηνωμένες Πολιτείες θα φάμε επίσης και εδώ ή στη Σαγκάη. Δεν θα ομιλούνται χιλιάδες γλώσσες. Θα ομιλείται μονάχα μια: Αυτή που από τεχνολογική άποψη προσφέρεται περισσότερο σε αυτή την επιχείρηση ολικής αποικιοποίησης του κεφάλαιου. Αυτή τη γλώσσα το κεφάλαιο την έχει ήδη διαλέξει και ονομάζεται αγγλική.

Δεν μιλάμε πλέον με την έννοια της ανθρωπιστικής πολιτισμικής

παράδοσης, αλλά μιλάμε μια γλώσσα σκουπίδι. Ή διαφορετικά την *cobol* ή οποιαδήποτε άλλη γλώσσα που συνδέεται με την χρήση των υπολογιστών. Αλλά ο κίνδυνος δεν είναι μονάχα όλες αυτές οι μηχανές, είναι η ίδια η ζωή όπως έχει οργανωθεί από αυτές τις μηχανές. Είναι το διοικούμενο σύνολο, το διαχειριζόμενο σύνολο του οποίου η μεγάλη μητέρα είναι η τεχνολογία. Μας προστατεύει από το κρύο, μας τρέφει, μας φτιάχνει την διασκέδαση, με λίγα λόγια μας καθιστά εξημερωμένες μαϊμούδες.

Η τεχνολογία πρέπει να χτυπηθεί για υπαρξιακούς λόγους, για να σπάσει ο δεσποτισμός, ο ανώνυμος δεσποτισμός δημιουργημένος από τις ίδιες μας τις ενέργειες, φτιαγμένος από αυτούς τους κώδικες στους οποίους αναφερόμαστε. Ας σκεφτούμε λίγο πάνω σε άλλους λόγους της αναγκαιότητας αυτής της επίθεσης. Οι σπόροι για παράδειγμα στη γεωργία. Κατασκευάζουν νέους σπόρους σιταριού και δημιουργούν ένα μονοπώλιο. Δεν υπάρχουν πλέον χιλιάδες διαφορετικές ποιότητες σιταριού υπάρχει μονάχα μία. Δεν υπάρχουν πλέον χιλιάδες διαφορετικές κουλτούρες υπάρχει μόνο μία. Από τα πάντα καταλήγουμε πάντοτε στο ένα. Η τεχνολογία δεν είναι απελευθερωτική αλλά μείωση όλων των ελευθεριών μας.

Παρέμβαση από το αμφιθέατρο

Δεν θα σας κουράσω πολύ, θα ξεκινήσω κάνοντας το εξής θεώρημα, ότι τον τελευταίο καιρό ο αναρχικός χώρος έχει συρρικνωθεί και σε αυτό σίγουρα δεν φταίει η υπογεννητικότητα. Αυτό είναι το μικρότερο στοιχείο. Βλέπω και ίσως να παρεξηγηθώ από ορισμένους συντρόφους ότι έχουμε φτάσει σε ένα σημείο να συμπεριφερόμαστε ναρκισσιστικά απέναντι στο ίδιο μας το είναι, να κοιτάζουμε δηλαδή περισσότερο το στυλ μας —σίγουρα ένα φουλάρι θα ήθελα και εγώ βρε παιδιά από την Παλαιστίνη που να βρω;— να κοιτάζουμε το στυλ μας παρά την δυνατότητα να γίνουμε πιό κατανοητοί σε αυτό που ο σύντροφος Μπονάννο είπε μάζα, εγώ λέω Αντώνη, Κώστα, Χασάν, Ίνκριτ, κ.λ.π.

Εντάξει τον λέω άνθρωπο. Κάπου έχουμε χάσει τον μπούσουλα δηλαδή με λίγα λόγια, και όπως λέει και η φίλη, θα μπορούσε να είναι και συντρόφισσα, ο κόσμος, αυτό που λέμε μάζα έχει στο μυαλό του την εικόνα του αναρχικού —αναρχικός αυτός ο τύπος βρε παιδιά με τα δερμάτινα τα σακάκια που κατεβαίνει κάτω και σπάει την τζαμαρία κ.λ.π.— σίγουρα δεν είμαστε έτσι ρε παιδιά ή σίγουρα είμαστε και έτσι αλλά σίγουρα θα μπορούσαμε να είμαστε και κάτι διαφορετικό. Ίσως ο σύντροφος Μπονάννο πέρα από την ακτιβιστική θεώρηση που

έκανε, ναί είναι καλό να καταστρέψουμε, διαμέσου της καταστροφής υπάρχει πάντα δημιουργία, αλλά πιά είναι η δημιουργία διαμέσου της δημιουργίας; Ποιά είναι η γενικότερη στάση ζωής και ποιά θα έπρεπε να ήταν η γενικότερη στάση ζωής μας σε θέματα όπως, κολλεκτίβα, πολιτισμός; Γιατί αναρχικός μπορεί να είναι και ο τύπος με τα δερμάτινα που σπάζει την τζαμαρία, αλλά αναρχικός είναι και ο τύπος που κάνει ραδιόφωνο και θέτει μια διαφορετική έννοια, στάση στο ζήτημα της πληροφόρησης, της διασκέδασης, αναρχικός είναι και αυτός που μαζί με άλλα πέντε άτομα κάνουν μαζί μια θεατρική ομάδα ή αυτός που παρατάει τα αφεντικά και παρατάει τους συνδικαλιστές και κατεβαίνει κάτω και φωνάζει γιατί του πήρανε τη δουλειά ΕΑΣ π.χ. Ποιά είναι η θέση μας σε θέματα όπως κολλεκτίβα, συνεταιρισμοί, απέναντι σε θέματα όπως παιδικοί σταθμοί, ποιά είναι η θέση του συντρόφου Μπονάννο απέναντι σε μια διαφορετική και όχι ελιτίστικη, πεφωτισμένη, αναρωτιέμαι αν ο σύντροφος ο Νώντας ανέβαινε πάνω στο Ξηρόμερο και μιλούσε με τον τρόπο που μιλούσαμε εμείς σήμερα, αν θα τον καταλάβαιναν οι κάτοικοι; Ίσως αν είμαστε λιγάκι πιο απλοί ρε παιδιά, να μιλάμε σαν να κατουράμε (sic), ευχαριστώ.

Απάντηση του Alfredo Bonanno

Δεν κατάλαβα καλά την ερώτηση. Ακόμη και γιατί όπως μου φάνηκε και από την μετάφραση δεν πρόκειται ακριβώς για ερώτηση αλλά περισσότερο για μια ψυχική έκρηξη... Πράγματι είχα καταλάβει την ερώτηση και μάλιστα έχω σημειώσει εδώ τι μπορούμε να κάνουμε. Πρόκειται για ένα παλιό πρόβλημα, μια παλιά ερώτηση που ανέκαθεν οι αναρχικοί έθεταν στους εαυτούς τους: πως να έλθουν σε επαφή, όπως λέει η συντρόφισσα με τις μάζες.

Τώρα αυτό το πρόβλημα αντιμετωπίστηκε με δύο τρόπους. Μέσα στην ιστορία του αναρχισμού και την τρέχουσα πραγματικότητα. Μέσα στην ιστορία του αναρχισμού αντιμετωπίστηκε με την έννοια της προπαγάνδας. Δηλαδή να εξηγήσουμε στις μάζες τι είμαστε, ποιοί είναι οι αναρχικοί, που όπως βέβαια καταλαβαίνουμε είναι μια μέθοδος που ακολουθούν όλα τα κόμματα αυτού του κόσμου. Αυτή η μέθοδος, η παραδοσιακή αναρχική προπαγάνδα, τώρα κατά την προσωπική μου γνώμη έχει περιέλθει σε κρίση, όπως και οποιαδήποτε άλλη διάδοση της ιδεολογίας. Δεν είναι τόσο το πρόβλημα ότι οι άνθρωποι δεν θα ήθελαν πλέον την ίδια την ιδεολογία, όσο το πρόβλημα ότι η καπιταλιστική αναδιάρθρωση καθιστά άχρηστη την ιδεολογία. Εγώ είμαι υποχρεωμένος να δηλώσω εδώ δημόσια ότι οι αναρχικοί δυσκολεύονται

να κατανοήσουν αυτή την πραγματικότητα και ότι υπάρχει μια συζήτηση στο εσωτερικό του διεθνούς αναρχικού κινήματος ακριβώς πάνω σε αυτό το πρόβλημα. Η κρίση της ιδεολογίας οδηγεί στην κρίση της αναρχικής προπαγάνδας εννοούμενης με την παραδοσιακή σημασία της. Η κρίση της προπαγάνδας οδηγεί στον δρόμο της απευθείας επαφής με τον κόσμο μέσα στους συγκεκριμένους αγώνες, τους αγώνες που λέγαμε προηγουμένως σε καθημερινή βάση. Αλλά φυσικά κανείς δεν μπορεί να ανεβεί πάνω στις ίδιες του τις πλάτες. Οι αναρχικοί αποτελούν μια αρκετά αμελητέα μειοψηφία. Δεν γίνεται υψώνοντας την φωνή τους ή χρησιμοποιώντας μέσα πολλαπλασιασμού και διαφήμισης που μπορούν να κατορθώσουν να εισακουστεί ο λόγος τους από τον κόσμο.

[Εδώ θα μας επιτραπεί μια παρέμβαση από την πλευρά μας, δηλαδή της συντακτικής ομάδας αυτών των κειμένων-παρεμβάσεων, λέγοντας πάνω σε αυτό το σημαντικό ζήτημα που τίγεται από την πλευρά του συντρόφου Μπονάννο ότι, κατά την δική μας άποψη, φυσικά και γίνεται να χρησιμοποιηθούν διάφορα μέσα πολλαπλασιασμού και διαφήμισης μέσα σε μια προπαγανδιστική λογική και είναι άλλωστε αυτό που έκαναν και κάνουν πολλοί επαναστάτες. Το ζήτημα όμως είναι και εδώ ταυτιζόμαστε απόλυτα με την θέση του συντρόφου, ότι σαν αναρχικοί και για λόγους καθαρά μεθοδολογικούς και πρακτικούς δεν επιλέγουμε συνειδητά μέσα στους κοινωνικούς αγώνες την χρήση αυτών των μέσων διότι κατά την δική μας άποψη αντιστρατεύονται στην επαναστατική μας αναρχική και εξεγερτική μεθοδολογία].

Άρα δεν πρόκειται για επιλογή του πιο κατάλληλου μέσου επικοινωνίας γιατί αυτός ο τρόπος σκέψης μας αναγκάζει να ξαναπέςουμε για άλλη μια φορά μέσα στο πρόβλημα της προπαγάνδας και άρα της ιδεολογίας. Αλλά αντίθετα είναι η επιλογή του πιο κατάλληλου μέσου αγώνα που οι αναρχικοί νομίζουν ότι είναι αυτό της άμεσης επίθεσης, φυσικά μέσα στα ανθρώπινα όρια των δυνατοτήτων τους, χωρίς να φανταζόμαστε ότι είμαστε καθοδηγητές τού οποιουδήποτε ή πρωτοπορεία κάποιου άλλου.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

**Συνέντευξη του σύντροφου Α. Bonanno στην εφημερίδα
«Ελευθεροτυπία» που δημοσιεύτηκε στο «Ε» της 28-2-93**

Πριν προχωρήσουμε στην ακριβή καταγραφή αυτής της συνέντευξης που παραχωρήθηκε από την πλευρά μας στην «Ελευθεροτυπία» τον Ιανουάριο του '93 στην Θεσσαλονίκη και μέσα στα πλαίσια των παραπάνω εκδηλώσεων, θεωρούμε ουσιαστικό να διευκρινήσουμε ότι παρόλες τις διαβεβαιώσεις από την πλευρά του δημοσιογράφου που πραγματοποίησε μαζί μας την συνέντευξη για το ακέραιο δημοσίευσης του περιεχομένου της, εντούτοις όπως συνήθως συμβαίνει σε ανάλογες περιπτώσεις προφανώς λόγω των συγκεκριμένων συμφερόντων των εκδοτών της εφημερίδας, το περιεχόμενο της συνέντευξης αυτής κουτσουρεύτηκε κατά ουσιαστικό τρόπο.

Γι αυτό ακριβώς τον λόγο αισθανόμαστε μεγάλη χαρά τώρα που επιτέλους έχουμε την δυνατότητα να την δημοσιεύσουμε ολόκληρη.

Δημοσιογράφος: Ποιά μπορούμε να πούμε ότι είναι η κοινωνική ταυτότητα του αναρχισμού σήμερα;

Α.Β.: Σήμερα, ειδικά ύστερα από την κατάρρευση του υπαρκτού σοσιαλισμού, μπροστά από τις επαναστατικές προοπτικές του αναρχισμού ανοίγονται πλατειές διαστάσεις. Είτε από την άποψη του σαν αναλυτικό εργαλείο για να κατανοήσουμε την πραγματικότητα, είτε από την άποψη του σαν οργανωτικό σημείο αναφοράς για τους ανθρώπους. Για να πραγματοποιηθούν οι κοινωνικοί αγώνες μέσα στην καθημερινή μας πρακτική.

Δημοσιογράφος: Ποιά είναι η θέση και οι απόψεις, η επήρεια των αναρχικών μέσα στην σημερινή ιταλική κοινωνία;

Α.Β. : Η ιταλική κατάσταση είναι αρκετά διαφορετική από αυτή την

ελληνική. Με ιδιαίτερο τρόπο γιατί έζησε σχεδόν μια εικοσαετία επαναστατικών εμπειριών εξουσιαστικού χαρακτήρα. Εμπειρίες χαρακτηρισμένες από την δραστηριότητα των λεγόμενων ένοπλων μαρξιστικών ομάδων.

Η αποτυχία αυτής της εξουσιαστικής στρατηγικής που είχε σαν στόχο της την κατάληψη της εξουσίας προκάλεσε την ασάφεια μέσα στον ίδιο τον κόσμο ότι οποιοσδήποτε επαναστατικός αγώνας, με οποιαδήποτε μορφή, είναι προορισμένος να αποτύχει. Άρα το χρέος των αναρχικών στην Ιταλία σήμερα είναι αρκετά δύσκολο, γιατί από την μια πλευρά είναι αναγκαίο να ξεκαθαριστεί στον κόσμο τι εννοούμε ακριβώς για επαναστατικό αγώνα, ο οποίος για τους αναρχικούς έχει το στόχο να καταστρέψει την εξουσία και φυσικά να μην εξηγηθούν όλα αυτά με λόγια αλλά οπωσδήποτε μέσα στην συγκεκριμένη πρακτική των κοινωνικών αγώνων. Αυτή ακριβώς η κοινωνική δουλειά βρίσκεται αυτή την στιγμή μονάχα στην αρχή. Είναι ξεκάθαρα αυτά που είπαμε μέχρι στιγμής;

Δημοσιογράφος: Το θέμα είναι, πρέπει να ρωτήσουμε δηλαδή αν ανταποκρίνεται η ιταλική κοινωνία σε αυτή την συλλογιστική και αν έχει διευκρινιστεί τουλάχιστον εκεί η εικόνα του αναρχικού.

A.B.: Η ιταλική κοινωνία έχει μια εικόνα του αναρχισμού και των αναρχικών, όταν φυσικά την έχει, γιατί μερικές φορές δεν ξέρει ούτε καν τι είναι οι αναρχικοί, όταν λοιπόν έχει την δυνατότητα να έχει αυτή την εικόνα, είναι μια εικόνα που χρονολογείται τουλάχιστον εκατό χρόνια πίσω από την μια πλευρά, από την άλλη έχει την εικόνα που προμηθεύουν τα massmedia, τα οποία πολύ συχνά δημιουργούν σύγχυση μεταξύ αναρχικών, αυτόνομων και άλλων περιθωριακών συστατικών της κοινωνίας σαν για παράδειγμα ορισμένων εξεγερμένων υποπρολετάρων μέχρι το σημείο να φτάνουν μερικές φορές να ταυτίζουν τους χούλιγκανς με τους αναρχικούς.

Δημοσιογράφος: Εδώ θέλω να κάνω μια παρατήρηση. Το γεγονός αυτό δεν καταγράφεται σαν μια αδυναμία και αποτυχία του αναρχικού κινήματος που δεν μπόρεσε να προσεγγίσει την κοινή γνώμη;

A.B.: Υπάρχει ένα σημάδι ανικανότητας, όμως δεν είναι εύκολο να καταστραφεί η λαϊκή γνώμη με την έννοια να μεταβληθεί η ίδια η λαϊκή γνώμη που η ίδια η τηλεόραση κατασκευάζει μέσα σε μια μέρα σε μια και μόνο εκπομπή. Πρέπει να καταλάβετε ότι η ιστορική κληρονομιά του ιταλικού αναρχικού κινήματος είναι ελάχιστα γνωστή στο βαθμό που είναι διαδεδομένη μεταξύ της αναρχικής μειοψηφίας και μέσα στο εσωτερικό των πανεπιστημιακών μελετών. Η μεγάλη πλειοψηφία του κόσμου βρίσκεται στα χέρια της μαζικής πληροφόρησης. Με αυτό ακριβώς το σύστημα πληροφόρησης που είναι ταυτό-

σημο με το ελληνικό δεν είναι δυνατό να τροποποιηθεί η κατάσταση από την μια μέρα στην άλλη. Απαιτείται μια μακρόχρονη δουλειά.

Δημοσιογράφος: Θέλω να ρωτήσω αν μέσα στην εξεγερσιακή πρακτική περιλαμβάνεται η εντός εισαγωγικών άλωση των Μ.Μ.Ε. Άλωση σε εισαγωγικά που σημαίνει πρόσβαση με στόχο μια δυνατή χρησιμοποίησή τους από την πλευρά των αναρχικών.

Α.Β.: Αυτό αποτελεί ένα σημαντικότατο πρόβλημα που επιτρέπει να φανεί η ριζική διαφορά μεταξύ δύο επαναστατικών στρατηγικών που είναι πολύ συγκεκριμένες: Από την μια πλευρά η εξουσιαστική στρατηγική αυτή των παλιών Μαρξιστών οι οποίοι σκέφτονταν να πραγματοποιήσουν συγκεκριμένες ενέργειες. Η πιό γνωστή υπόθεση υπήρξε η απαγωγή του Μόρο για να χρησιμοποιήσουν τα massmedia και διαμέσου αυτού του φανταστικού εργαλείου να κάνουν μια προπαγάνδα μεταξύ του κόσμου. Αυτή ακριβώς είναι μια απόλυτα άχρηστη στρατηγική για τους αναρχικούς. Οι αναρχικοί σκέφτονται ότι είναι αδύνατη η χρησιμοποίηση των massmedia. Ένας μικρός και αρκετά διακριτικός διάλογος των αναρχικών με τα massmedia μπορεί να υπάρξει μονάχα σε θεωρητικό επίπεδο, όπως για παράδειγμα κάνουμε τώρα, όχι σε πρακτικό επίπεδο, δηλαδή όταν βρισκόμαστε κατά την διάρκεια μιας κοινωνικής ενέργειας κατά την διάρκεια των κοινωνικών αγώνων, στο βαθμό που σε εκείνη την περίπτωση τα massmedia αποτελούν τμήμα του εχθρού, γιατί οι εξεγερτιστές αναρχικοί δεν πιστεύουν ότι είναι δυνατόν να υπάρξει μια πληροφόρηση αντικειμενικά καθαρή.

Δημοσιογράφος: Αυτό δεν είναι πολύ απόλυτο; Με την έννοια ότι όλος ο λαός, αυτό που αποκαλούμε με τον όρο λαός σε εισαγωγικά βρίσκεται έρμαιο στα χέρια και τις διαθέσεις των Μ.Μ.Ε., ο οποίος αυτός λαός δεν έχει καμιά πιθανότητα ούτε να υποψιαστεί την ύπαρξη του αναρχισμού και των βασικών του θεωριών.

Α.Β.: Δεν πιστεύω γενικά ότι υπάρχει κάτι που είναι απόλυτο. Μέσα στην επαναστατική δραστηριότητα υπάρχουν επιλογές που φυσικά έχουν τις θετικές τους αλλά και τις αρνητικές τους απόψεις. Οι εξεγερτιστές αναρχικοί επέλεξαν όταν βρίσκονται μέσα στους κοινωνικούς αγώνες να κόψουν αυτήν την επικοινωνία. Φυσικά αυτό έχει ένα κόστος σε όρους μετάδοσης της εικόνας, αλλά όμως νομίζω ότι αυτό έχει ανώτερες θετικές απόψεις, στο βαθμό που επιτρέπει να απομονωθεί η δραστηριότητα των massmedia από τους κοινωνικούς αγώνες, στο βαθμό που αυτή η ίδια η δραστηριότητα των massmedia δεν επιτρέπει ώστε να αποτραπεί η ίδια η μυστικοποίηση αυτών των αγώνων. Όμως πάνω σ' αυτό το πρόβλημα πρόκειται φυσικά περί επαναστατικών ευθυνών και στην Ιταλία δεν υπήρξαν λίγοι οι δημοσιογράφοι που δέχτηκαν προσωπική επίθεση για αυτές τους τις ευθύνες. Με λίγα λόγια

δεν νομίζω ότι μέσα σε αυτές τις εκτιμήσεις υπάρχει κάτι το απόλυτο. Πρόκειται περί επιλογών προσέγγισης.

Δημοσιογράφος: Πιστεύω ότι μπορούμε να αλλάξουμε θέμα. Υπάρχει μια άποψη ότι η Ευρώπη περνάει ένα πολιτισμικό Μεσαίωνα, τί γνώμη έχει ο ίδιος;

A.B.: Αυτή η ερώτηση είναι σύνθετη και επιζητεί τουλάχιστον ορισμένα εισαγωγικά σχόλια πολιτισμικής φύσης. Πρώτα από όλα αυτή η ίδια η διάδοση της έννοιας του Μεσαίωνα μας κάνει να καταλάβουμε τα πολιτισμικά όρια μιας συγκεκριμένης διεθνούς εμβέλειας πληροφόρησης. Σε αυτή τη περίπτωση η έννοια του Μεσαίωνα υπάρχει με αρνητικό τρόπο, σαν μαύροι και σκοτεινοί αιώνες, αιώνες σκοταδισμού, πράγμα που δεν είναι αλήθεια. Κλείνουμε την παρένθεση.

Η κρίση των ιδεολογιών προκάλεσε επίσης και την κρίση της ιδέας της προόδου πάνω στην οποία βασίζονταν με ιδιαίτερο τρόπο η μαρξιστική ανάλυση. Φτάνει να σκεφτούμε την θεωρία του Λούκατς που είναι η θεωρία που υποστηρίζει ότι η πραγματικότητα βαδίζει προς ένα καλύτερο μέλλον. Αυτή η ιδεολογική έννοια στο παρελθόν έγινε αποδεκτή επίσης από την πλευρά ορισμένων αναρχικών και φυσικά υπήρξε ένα λάθος, στο βαθμό που δεν είναι αλήθεια ότι η πραγματικότητα βαδίζει προς την πρόοδο. Αλλά όλες οι συνθήκες της βαρβαρότητας είναι πάντοτε παρούσες. Δεν υπάρχει κανένα πράγμα που μπορεί να μας εξασφαλίσει ενάντια σε αυτές. Δεν υπάρχει ποτέ μια ιστορική στιγμή που μπορούμε να πούμε ότι η βαρβαρότητα τελείωσε ή ότι ο φασισμός δεν υπάρχει πλέον. Αλλά εμείς συζούμε με τον φασισμό μονάχα που τώρα τον βλέπουμε καλύτερα χάρις στην κρίση της ιδεολογίας, που μας άνοιξε λίγο τα μάτια, αλλά πάρα πολύ λίγο. Άρα στην ερώτηση εγώ συμμερίζομαι την ιδέα της βαρβαρότητας όχι όμως του Μεσαίωνα, γιατί ο Μεσαίωνας δεν ήταν βάρβαρος. Δεν συμμερίζομαι αντίθετα την έννοια του «διατρέχει» (περνάει) σαν να ήταν δηλαδή αυτό μια παρένθεση. Εμείς ζούμε πάντοτε σε μια κατάσταση δυνατών βαρβαροτήτων και επίσης δυνατής ελευθερίας, μονάχα που ανήκει σε εμάς να επιλέξουμε ποιόν από αυτούς τους δρόμους θα πάρουμε και είναι ακριβώς αυτή η ένδειξη της επαναστατικής δραστηριότητας: να κατανοήσουμε το δρόμο προς την ελευθερία και να βρούμε τα μέσα για να τον διασχίσουμε.

Δημοσιογράφος: Αναφέροντας την κρίση των ιδεολογιών μπαίνω στον πειρασμό να τον ρωτήσω το εξής: Αυτή η κρίση των ιδεολογιών συνοδεύεται και από μια επίθεση του νεο-φιλελευθερισμού η οποία εκφράζεται κυρίως με τον Φουκουγιάμα και μιλάει για το τέλος της ιστορίας. Πιστεύει ο ίδιος αν βρισκόμαστε στο τέλος της ιστορίας, στο τέλος των ιδεών, στο τέλος των εναλλακτικών λύσεων και αν δεν βρισκόμα-

στε κατά την άποψή του στο τέλος, αν έχουμε ακόμη ιδέες, αν έχουμε ακόμη εναλλακτικές λύσεις, ποιο είναι το τέλος της ιστορίας;

A.B.: Είναι μια ερώτηση αρκετά λεπτομερής. Είναι αναγκαίο να καταλάβουμε τι ακριβώς εννοούμε για ιστορία. Δεν είναι τυχαίο που τίθεται μια σχέση μεταξύ νεο-φιλελευθερισμού και ιστορίας. Γιατί ο παλιός φιλελευθερισμός ήταν ιστορικισμός. Δηλαδή ιδεολογία της ιστορίας. Αυτό τέλειωσε. Αυτή η ιστορία τελείωσε. Οποιοδήποτε πράγμα κι αν λένε οι φιλόσοφοι, η κρίση της ιδέας της προόδου σαν μια συμπαγής γραμμή που διασχίζει την πραγματικότητα και τον χρόνο επιφέρει αναγκαστικά την κρίση της ιδεολογίας της ιστορίας. Όχι την κρίση της ιστορίας. Άρα όχι τη κρίση των ιδεών. Αλλά όμως επειδή ο νέος φιλελευθερισμός φοβάται μια δυνατή μελλοντική κατάσταση έλλειψης κοινωνικού ελέγχου θέτει σε κυκλοφορία το φάντασμα του τέλους της ιστορίας σε επίπεδο της κοινής γνώμης για να ωθήσει τον κόσμο για άλλη μια φορά μέσα στην ιδεολογία της ιστορίας που όπως κάθε ιδεολογία αποτελεί εργαλείο ελέγχου. Άρα εμείς δεν φτάσαμε σε κανένα τέλος. Το γεγονός ότι πλησιάζουμε στο τέλος της χιλιετίας συνεισφέρει στο να διαπλάτυνει τη σύγχυση γιατί υπάρχουν παράλογες ωθήσεις και στοιχεία ανορθολογικά που ξαναβάζουν σε κίνηση ένα καινούριο χιλιασμό, ένα πολύ επικίνδυνο κοινωνικό έδαφος όπου βρίσκουν ανάπτυξη όλοι οι θρησκευτικοί ολοκληρωτισμοί, όχι μονάχα ο ισλαμικός αλλά και ο χριστιανικός στο όνομα μιας αφηρημένης αναγκαιότητας να σωθεί ο άνθρωπος. Ως εκ τούτου όχι τέλος της ιστορίας αλλά τέλος του ιστορικισμού, άρα τέλος της ιδεολογίας της ιστορίας, άρα κρίση μέσα στις ιδέες του ίδιου του φιλελευθερισμού, ο οποίος σαν καινούρια ιδεολογία της παγκόσμιας κυριαρχίας δεν ξέρει ακόμα τι ακριβώς να κάνει γιατί αντιλαμβάνεται ότι δεν έχει τα κατάλληλα θεωρητικά εργαλεία, ενώ η παγκόσμια ακαδημία, η ιαπωνική ή η αμερικάνικη, δεν ξέρει να κάνει τίποτε άλλο παρά να παράγει μαλακίες αυτού του είδους.

Δημοσιογράφος: Δεν μου απάντησε όμως το τελευταίο σκέλος της ερώτησης: ποιό είναι το τέλος της ιστορίας και αν υπάρχει τέλος της ιστορίας και αν έχει σχέση αυτό με την τελική του άποψη, αν δηλαδή η ιστορία εξελίσσεται είτε κυκλικά, επαναλαμβάνεται, είτε έχει μια γραμμική εξέλιξη, άρα θα φτάσουμε στο τέλος που είναι και η μαρξιστική άποψη.

A.B.: Βέβαια αυτή είναι μια άλλη δύσκολη ερώτηση. Αλλά αναρωτιέμαι αν οι Έλληνες αναγνώστες είναι όλοι τους φιλόσοφοι.

Δημοσιογράφος: Πιθανώς και να είναι, δεν έχει σημασία.

A.B.: Είμαι πτυχιούχος φιλοσοφίας άρα είμαι σε θέση να απαντήσω από τεχνική άποψη σε αυτή την ερώτηση, δεν ξέρω όμως κατά πόσο θα μπορούσε να ήταν χρήσιμο.

Ας κάνουμε καταρχήν ένα μικρό βήμα προς τα πίσω. Δεν μπορούμε να διαχωρίσουμε την έννοια της ιστορίας από την ιδέα της προόδου. Η ιδέα της προόδου αποτελεί ένα προϊόν του διαφωτισμού δηλαδή εκείνης της επαναστατικής αστικής τάξης που προετοιμαζόνταν για να καταλάβει την εξουσία. Πρέπει να καταλάβουμε ότι η ιδέα της προόδου είναι μια ιδέα εξουσίας, διαχείρισης της εξουσίας. Τώρα η ιδέα της προόδου έχει ανάγκη από μια έννοια γραμμικής εξέλιξης της ιστορίας και αυτό εκφράστηκε πάρα πολύ καλά από τον Μαρξ ο οποίος σκέφτονταν ότι η επαναστατική σύγκρουση μεταξύ της αστικής τάξης και του προλεταριάτου θα τελείωνε απαραίτητα με την νίκη του προλεταριάτου. Γιατί το προλεταριάτο ήταν προορισμένο να πραγματοποιήσει την ιστορία, εφαρμόζοντας με αυτή του την διατύπωση ο Μαρξ την ιδέα του δασκάλου του στη φιλοσοφία, δηλαδή του Χέγκελ, ο οποίος έλεγε ότι η αντικειμενοποιημένη μέσα στον κόσμο ιδέα θα πραγματοποιούσε την φιλοσοφία και θα την καθιστούσε άχρηστη. Οι άνθρωποι δεν θα είχαν πλέον ανάγκη να σκεφτούν και την θέση των ανθρώπων θα την έπαιρνε το ίδιο το κράτος που θα σκέφτονταν γι αυτούς. Και φυσικά διαπιστώσαμε πως ακριβώς το κράτος σκέφτηκε γι τους ανθρώπους στις χώρες του υπαρκτού σοσιαλισμού.

Άρα αυτές οι φιλοσοφικές ιδέες που φαινομενικά είναι αθώες και που γεννιούνται στο εσωτερικό μικρών πανεπιστημιακών ομάδων, συζητούμενες από πλευράς πολύ σοβαρών ανθρώπων, σοφών και διακατεχόμενων από την ανησυχία για τον προορισμό των λαών, έπειτα αυτές οι ίδιες ιδέες βγαίνουν από τα πανεπιστήμια, περπατούν μέσα στη πραγματικότητα και κατασκευάζουν τα στρατόπεδα συγκέντρωσης, τις μαζικές σφαγές, τις μεγάλες ιστορικές τραγωδίες, τους πολέμους, τις γενοκτονίες. Έχοντας κάνει αυτή την εισαγωγή ας ξαναγυρίσουμε στην γραμμική έννοια της ιστορίας. Τι ακριβώς αντιπαραθέτουν οι αναρχικοί; Τι με άλλα λόγια αντιπροτείνουν σήμερα σε αντικατάσταση αυτής της έννοιας και αντίληψης. Αντιπροτείνουν το αναποδογύρισμα μιας ωραίας και γνωστής μαρξιστικής φράσης η οποία έλεγε ότι ο ύπνος της λογικής γεννά τα τέρατα, δηλαδή τις βαρβαρότητες. Οι αναρχικοί λένε ότι συμβαίνει ακριβώς το αντίθετο. Ότι είναι ακριβώς η λογική που γεννά τις βαρβαρότητες. Η λογική των φιλόσοφων, των πολιτικών ανδρών, των προγραμματιστών της εξουσίας. Η λογική της κυριαρχίας και επίσης η λογική της ιδεολογίας. Και άρα σαν αναρχικοί λέμε ότι μέχρι όταν θα υπάρχουν ακόμη οι δυνατότητες για να φτιαχτούν τα κράτη να διατηρηθούν οι δυνατότητες εκμετάλλευσης, του πολέμου, του κοινωνικού θανάτου, θα υπάρχει ακόμη η δυνατότητα της γραμμικής ιστορίας. Όταν όμως όλα αυτά θα αλλάξουν ή θα αρχίζουν να αλλάζουν, θα αντιληφθούμε τελικά ότι δεν υπήρξε αλλά

και δεν υπάρχει καμιά γραμμική ιστορική κίνηση, αλλά πως πάνω στη βάση επίσης των παλιών προαισθήσεων των αρχαίων σας φιλοσόφων του παρελθόντος, που σήμερα ακόμη δεν έχουν ξεπεραστεί, η πραγματικότητα έχει μια κυκλική πορεία μέσα στην οποία η βαρβαρότητα του παρελθόντος μπορεί να ξαναεμφανιστεί για άλλη μια φορά. Μια κίνηση μέσα στην οποία δεν υπάρχει ποτέ τίποτε το καινούριο αλλά και τίποτε το παλιό, αλλά πάντοτε κάτι το διαφορετικό χωρίς αυτό να σημαίνει ότι είναι λιγότερο ή περισσότερο προοδευτική. Για αυτό και κάθε φορά είναι ανάγκη να ξαναρχίζουμε από την αρχή, να προσδιορίζουμε τον εχθρό, τον ταξικό εχθρό, τον κοινωνικό εχθρό, την εξουσία και να την χτυπάμε. Πάντοτε με νέους τρόπους. Είναι λίγο η δουλειά του Σίσυφου και οι αναρχικοί διαθέτουν αυτό το πείσμα του Σίσυφου να ξαναρχίζει πάντοτε από την αρχή, γιατί σαν κι αυτόν δεν καταθέτουν τα όπλα ποτέ και είναι ακριβώς με αυτή την ηθική δύναμή τους που είναι ανώτεροι των θεών όπως ακριβώς και ο Σίσυφος.

Δημοσιογράφος: Αυτή η απάντηση σχετικά με την κυκλική κίνηση της ιστορίας θα μπορούσε να ήταν το θεωρητικό υπόβαθρο, να στηρίξει την αναζωπύρωση του εθνικισμού ή υπάρχει κάτι άλλο πέρα από αυτό;

A.B.: Όχι μονάχα η επανεμφάνιση του εθνικισμού, αλλά η επανεμφάνιση των πιό αποτρόπαιων βαρβαροτήτων του παρελθόντος.

Αν σκεφτούμε, τουλάχιστον με βάση αυτά που γράφουν οι εφημερίδες, ότι στη Βοσνία βιάστηκαν εξήντα χιλιάδες γυναίκες, όχι όπως κανονικά συμβαίνει με όλους τους στρατούς του κόσμου, γιατί οι βιασμοί είναι συνηθισμένη πρακτική των στρατών, αλλά με τον αποφασισμένο στόχο να γεννηθούν παιδιά Σέρβων, άρα ένα είδος γενετικού προγραμματισμού. Μια ιδέα αυτού του είδους ανάγεται πραγματικά στη μακρινή νύχτα των καιρών, μας φέρνει πραγματικά μπροστά σε θεωρήσεις τραγικού χαρακτήρα. Για παράδειγμα, είναι δυνατόν να ξεγελαστήκαμε μέχρι τώρα, ακόμη και οι αναρχικοί, πάνω στη φυσική καλосύνη του ανθρώπου και στο γεγονός ότι ήταν έπειτα η κοινωνία που τον έκανε να γίνει κακός. Πολύ πιθανά να χρειαστεί να ξαναδούμε όλες αυτές τις έννοιες, πρέπει να γίνουμε πιό οξυδερκείς από διανοητικής άποψης και να μην πέφτουμε από τα σύννεφα κάθε φορά που ξαναεμφανίζονται μέσα στην ιστορία παρόμοια γεγονότα. Και φυσικά να μην ελπίζουμε πάνω στην φυσική καλосύνη των λαών. Ο εθνικισμός ξαναγεννιέται γιατί βρίσκεται μέσα στον καθένα μας, γιατί ο ρατσισμός βρίσκεται μέσα στον καθένα μας. Ο φόβος του μαύρου ανθρώπου βρίσκεται μέσα μας, μέσα σε αυτές τις βαθιές περιοχές του ανθρώπου όπου φοβόμαστε να μπούμε, όπου υπάρχει ο φόβος του διαφορετικού, του ξένου, του άρρωστου από AIDS, του ομοφυλόφιλου. Όλοι αυτοί

οι φόβοι βρίσκονται μέσα μας, συμπεριλαμβανόμενων και των αναρχικών και πρέπει να μιλήσουμε για αυτούς, όχι να τους αποκρύψουμε κάτω από τον μανδύα της ιδεολογίας, κάτω από τα μεγάλα λόγια, επανάσταση, εξέγερση, ελευθερία. Γιατί όλα αυτά τα ωραία λόγια αν αναπτυχθούν και πραγματωθούν στην πραγματικότητα, από την θέση ανθρώπων που φοβούνται την διαφορετικότητα, διατρέχουν τον κίνδυνο να καταστούν εργαλεία της μελλοντικής κυριαρχίας. Όχι εργαλεία απελευθέρωσης.

Δημοσιογράφος: Έχω ακόμη κανα-δυό βασικά ερωτήματα να κάνω. Το πρώτο, να κάνει ένα σχολιασμό για την αμερικάνικη επικυριαρχία αυτή την στιγμή και ποιές προοπτικές αντιμετωπίζει η αμερικάνικη κοινωνία μετά από το ξέσπασμα γεγονότων όπως αυτά στο Λος Άντζελες.

Α.Β.: Η κατάρρευση του υπαρκτού σοσιαλισμού έβαλε πάνω σε πρώτο πλάνο τη φαινομενική παγκόσμια επικυριαρχία των αμερικάνων. Φαινομενική γιατί; Γιατί δεν είναι μονάχα οι αμερικάνοι και αν εμείς κάνουμε το λάθος, όπως μου φάνηκε να καταλαβαίνω, όχι εδώ, αλλά σε άλλες ελληνικές πόλεις, να ρίξουμε ένα κριτικό φως μονάχα πάνω στους Αμερικάνους δεν μπορούμε να καταλάβουμε την γενική κίνηση του καινούριου ιμπεριαλισμού. Άρα, κυριαρχία των αμερικάνων αλλά και της ευρωπαϊκής κοινότητας και του οικονομικού κολοσσού της Ιαπωνίας.

Αυτή όμως η τριαρχία έχει διαφορετικές σχέσεις στο βαθμό που δεν πρόκειται πλέον για τις ανταγωνιστικές σχέσεις που υφίσταντο όταν υπήρχε η σοβιετική αυτοκρατορία, αλλά πρόκειται για οικονομικές ιμπεριαλιστικές σχέσεις διαχειριστικού χαρακτήρα. Δηλαδή αυτό σημαίνει κατασκευή και διατήρηση της κυριαρχίας μέσα στον κόσμο. Για παράδειγμα η κατάσταση στη παλιά Γιουγκοσλαβία γίνεται κατανοητή μονάχα διαμέσου μιας καινούριας ανάλυσης του νέου ιμπεριαλισμού σε παγκόσμιο επίπεδο. Όχι μονάχα των γιάνκηδων αλλά και των Ευρωπαίων. Σκεφτείτε ότι η Δυτική Γερμανία προγραμματίσει μέσα στα επόμενα δέκα χρόνια μια επένδυση ύψους πέντε χιλιάδων δισεκατομμυρίων μάρκων για να φέρει την Ανατολική Γερμανία στα δυτικά καταναλωτικά επίπεδα. Πρόκειται όμως μονάχα για δεκαεπτά εκατομμύρια ανθρώπους.

Αν τώρα ένα παρόμοιο σχέδιο έπρεπε να γίνει για τον ανατολικό κόσμο, από την Ρωσία μέχρι την Γιουγκοσλαβία, θα χρειαζόταν ένα ποσό που δεν είναι δυνατό ούτε να το γράψουμε, δεν υπάρχει παγκόσμια οικονομική δύναμη ικανή να πραγματοποιήσει μια παρόμοια επιχείρηση. Ο παγκόσμιος ιμπεριαλισμός αντιλαμβάνεται αυτή την κατάσταση. Ποιά λύση θα μπορούσε να δώσει; Τον πόλεμο. Να γιατί δεν

υπάρχει μια αμερικανική παρέμβαση στη Γιουγκοσλαβία. Γιατί ένας άγριος και καταστρεπτικός πόλεμος όπως αυτός που βρίσκεται σε εξέλιξη θα οδηγήσει ένα λαό, τους Κροάτες, τους ίδιους τους Σέρβους σε μια κοινωνική κατάσταση τόσο χαμηλή, σε τέτοια μίζερια που μια μικρή παρέμβαση, μια μικρή ανθρωπιστική βοήθεια θα θεωρηθεί μεγάλο γεγονός, θετικό. Άρα σκεφτείτε μια Γιουγκοσλαβία χωρίς τον πόλεμο, ένα μαχητικό λαό στις θύρες της Ευρώπης στα σύνορα της Ελλάδας, ένα μαχητικό λαό που βρίσκεται σε κατάσταση εξαθλίωσης με μια μεγάλη ικανότητα επαναστατικής κοινωνικής δράσης, τί κίνδυνο μπορούσε να αποτελέσει για την κοινοτική Ευρώπη. Άρα η χρησιμοποίηση του πολέμου σαν εργαλείο του διαχειριστικού ιμπεριαλισμού νομίζουμε ότι μπορεί να επεκταθεί περισσότερο σε άλλες καταστάσεις, θα μπορούσαν να αναφερθούν διαφορετικά παραδείγματα. Διαφορετικό είναι αντίθετα το πρόβλημα των εξεγέρσεων στο εσωτερικό της αμερικάνικης αυτοκρατορίας και ας λάβουμε υπόψη μας ότι δεν γίνονται μονάχα στο εσωτερικό της αμερικάνικης αυτοκρατορίας. Γιατί καταστάσεις αυτού του είδους βρίσκονται για παράδειγμα και στο Λονδίνο. Πριν δέκα χρόνια συνέβη η εξέγερση του Μπρίξτον. Έπειτα στην Ελβετία η εξέγερση της Ζυρίχης ή στο Αμβούργο στη Γερμανία η εξέγερση του Αμβούργου. Δηλαδή στο εσωτερικό των συνθηκών του προωθημένου καπιταλισμού ακριβώς εξαιτίας της διαδικασίας εκδιωγμού του παλιού προλεταριάτου από τις συνθήκες του εργοστάσιου. Υπάρχει ένα στρώμα όλο και πιο συμπαγές καινούριων φτωχών που δεν έχει να χάσει τίποτα και που αποτελεί μια βραδυφλεγή βόμβα που μπορεί να εκραγεί οποιαδήποτε στιγμή. Είναι όμως αναγκαίο να πούμε ότι δεν χρειάζεται να εκτιμήσουμε πέρα από την ίδια την πραγματικότητα της αυτή την βόμβα. Οι αναρχικοί υπήρξαν ανέκαθεν υποστηρικτές των εξεγέρσεων. Όταν ήταν δυνατό συμμετείχαν πάντοτε στην εξέγερση σε οποιοδήποτε μέρος, μέσα στην κοινωνία ή μέσα στην φυλακή, οπουδήποτε, πάντοτε με το μέρος του πιο αδύνατου.

Όμως πρέπει να αποφύγουν σήμερα τον θεωρητικό κίνδυνο να βάλουν στην θέση της εργατικής κεντρικότητας του χθες μια κεντρικότητα των κοινωνικών εξεγερμένων του αύριο.

Η κοινωνία αποτελεί ένα σύνθετο πρόβλημα που δεν έχει τίποτα το κεντρικό. Δεν υπάρχει κανένα απολύτως μικρό τμήμα της που είναι επιφορτισμένο να πραγματοποιήσει την επανάσταση, ούτε οπωσδήποτε οι εξεγερμένοι του Λος Άντζελες. Ακόμη και αν τους συμπαθούμε, ακόμη και αν είμαστε στο πλευρό τους. Όμως πρέπει να πούμε ότι αποτελούν ένα από τα στοιχεία της δυνατής μελλοντικής μαζικής εξέγερσης, όχι όμως το κύριο στοιχείο. Και αυτό ακριβώς πρέπει να ειπωθεί ξεκάθαρα ενάντια σε όλους αυτούς που με ιδιαίτερο τρόπο μας

κατηγορούν ότι ξεχνούμε τον ρόλο των άλλων κοινωνικών στοιχείων. Δημοσιογράφος: *Να πάμε τώρα σε ένα άλλο θέμα που έγινε και εδώ μεγάλος σάλος, αλλά και στην Ιταλία, τα οικονομικά και πολιτικά σκάνδαλα. Ποιά είναι η βαθύτερη ουσία αυτών των σκανδάλων και τι σηματοδοτούν; Αν αποτελούν σύμπτωμα των νεο-φιλελεύθερων καθεστώτων και έρχονται έτσι στην επιφάνεια και πως χρησιμοποιούνται;* Α.Β. : Το πρόβλημα των σκανδάλων που υπάρχει επίσης και στην Ελλάδα είναι σημαντικό γιατί δεν είναι τυχαίο ότι γεννήθηκαν τώρα, ήλθαν στο φως αυτή την στιγμή, γιατί αντιστοιχούν σε μια βαθειά μεταβολή στη διαχείριση της εξουσίας. Ο καινούριος καπιταλισμός σε παγκόσμιο επίπεδο, άρα σε άλλα μέρη με τρόπο πιά προφανή σε άλλα με λιγότερο προφανή, με πιά προφανή τρόπο για παράδειγμα στις ΗΠΑ και με λιγότερο προφανή στην Ελλάδα αλλά οπωσδήποτε επίσης και στην Ελλάδα, έχει ανάγκη από μια διαχειριστικού χαρακτήρα πολιτική τάξη (κάστα). Όχι ιδεολογικά χαρακτηρισμένη από μια συγκεκριμένη ιδεολογία, αλλά τεχνικά προσαρμόσιμη στα διαχειριστικά καθήκοντα του παγκόσμιου ιμπεριαλισμού.

Για παράδειγμα μια διαχείριση της εξουσίας τύπου σοβιετικής ένωσης ή εθνικοσοσιαλιστικού τύπου θα είχε κάνει μαζικές συλλήψεις, μαζικές εκτελέσεις και έτσι θα ξεκαθάριζε την κατάσταση. Μια δημοκρατική διαχείριση πρέπει να έχει άλλα εργαλεία. Να αλλάξει η ηγεσία είναι οπωσδήποτε δύσκολο πράγμα. Τα σκάνδαλα σε αυτή την περίπτωση είναι ένα τέλειο εργαλείο ώστε να πραγματοποιηθεί αυτή η κοινωνική αντικατάσταση από την παλιά ηγεσία στη καινούρια τεχνοκρατική ηγεσία.

Δημοσιογράφος: *Όσον αφορά την σχεδόν παράλληλη εμφάνιση της υπόθεσης ΓΚΛΑΝΤΙΟ στην Ιταλία και της κόκκινης προβιάς στην Ελλάδα;*

Α.Β.: Η απάντηση είναι αρκετά όμοια με την προηγούμενη. Μέσα στην πολιτική σύγκρουση οποιοδήποτε μέσο είναι κατάλληλο, όπως είπε και ο Μακιαβέλι. Η ΓΚΛΑΝΤΙΟ αντιστοιχεί στην απάντηση που δώθηκε από τη χριστιανική δημοκρατία στην Ιταλία, στην καταγγελία που αναφάνηκε μέσα από τα αρχεία της σοβιετικής ένωσης σχετικά με τις μυστικές δραστηριότητες του κομμουνιστικού κόμματος στην Ιταλία μετά τον πόλεμο. Προσοχή δεν έκανα λάθος λέγοντας ότι ήταν η απόληξη της χριστιανικής δημοκρατίας, γιατί αντίθετα με αυτό που γενικά πιστεύεται δεν ήταν το κομμουνιστικό κόμμα που κατήγγειλε την ένοπλη οργάνωση της χριστιανικής δημοκρατίας και των ΗΠΑ, αλλά ήταν η ίδια η χριστιανική δημοκρατία που υποστήριξε αυτή την δραστηριότητά της με το ιδανικό της υπεράσπισης του καπιταλισμού. Όλα αυτά μέσα στην απεγνωσμένη της προσπάθεια να διασώσει την πα-

λιά πολιτική ηγεσία φτιάχνοντάς της μια αγνότητα εντός παρένθεσης επαναστατικού χαρακτήρα. Μέσα στην απόπειρα να καταδειχθεί ότι πρόσωπα που στο παρελθόν είχαν πάρει τα όπλα δεν ήταν δυνατόν έπειτα να εξαγοράζονταν από το κεφάλαιο. Αντίθετα με τα άλλα σκάνδαλα, το σκάνδαλο της υπόθεσης ΓΚΛΑΝΤΙΟ αποτελεί μια αντίστροφη επιχείρηση. Ενώ τα οικονομικά σκάνδαλα είναι κατευθυμένα να καταστρέψουν την παλιά ηγεσία, η ΓΚΛΑΝΤΙΟ αναζητούσε να τη σώσει, αλλά αυτό δεν υπήρξε δυνατό γιατί οι αναγκαιότητες του παγκόσμιου ιμπεριαλισμού είναι πιο ισχυρές και κατέληξαν να υπερισχύσουν. *Δημοσιογράφος: Στη πατρινή αναρχική εφημερίδα «NEON ΦΩΣ» του 1896 υπήρχε ένα κείμενο με σαφές οικολογικό περιεχόμενο. Το έρωτημα είναι: υιοθετούν οι κυβερνήσεις κάποιον «πρώην» ριζοσπαστικό λόγο προκειμένου να διακπεραιώσουν αυτήν την αλλαγή από έναν «τύπο εξουσίας» σε έναν άλλο;*

A.B.: Εδώ χρειάζονται πρώτα δύο εισαγωγικές κουβέντες δεδομένου ότι υπάρχει μια αναφορά σε εφημερίδα του περασμένου αιώνα.

Ο αναρχισμός δεν είναι ένα πολιτικό κίνημα, δεν ήταν ποτέ ένα πολιτικό κίνημα αλλά είναι ένα κοινωνικό κίνημα, φορέας κοινωνικών ιδεών, άρα έχει ανέκαθεν από την στιγμή της γέννησής του καλύψει την ολότητα των κοινωνικών προβλημάτων. Εάν πάρουμε τις εφημερίδες του περασμένου αιώνα, τις αναρχικές εφημερίδες, δεν βρίσκουμε αναφορές μονάχα στο οικολογικό πρόβλημα, αλλά βρίσκουμε θεματολογία πάνω σε κάθε πρόβλημα του ανθρώπου. Οι αναρχικοί πρώτοι μίλησαν για ελεύθερο έρωτα, για τον ερωτισμό, για την ομοφυλοφιλία, για όλες τις απόψεις της καθημερινής ζωής. Αυτά όλα καθιστούν μια δύναμη του αναρχισμού και ανέκαθεν έκαναν να θεωρηθεί το αναρχικό κίνημα σαν μια μεγάλη δεξαμενή ιδεών από όπου μπορούν να ψαρέψουν και από όπου η ίδια η εξουσία ψάρεψε μέχρι στιγμής πάρα πολλά πράγματα. Αλλά αυτό βέβαια το γνωρίζουν οι αναρχικοί γιατί έθεσαν πάντα στη διάθεση όλων τις ιδέες τους, γιατί όπως έλεγε ο Προυντόν η χειρότερη των ιδιοκτησιών είναι η πνευματική ιδιοκτησία. Οι αναρχικοί δεν ένοιωσαν ποτέ τον φόβο ότι η εξουσία θα διαχειρίζονταν τις δικές τους ιδέες, γιατί ήταν πάντοτε σε πλήρη συνείδηση ότι μπορούν να προχωρήσουν μπροστά, άρα λοιπόν, εάν στο τέλος του περασμένου αιώνα ήταν οικολόγοι με έναν συγκεκριμένο τρόπο που ήταν και οι μοναδικοί τότε που ήταν οικολόγοι, τώρα που η ίδια η εξουσία είναι οικολογική, που υπάρχει η βιομηχανία φορέας της οικολογίας, οι αναρχικοί φυσικά δεν είναι πλέον οικολόγοι με την παλιά έννοια, δεν λένε άρα σήμερα ότι πρέπει να σωθεί η φύση, αλλά λένε πολύ απλά ότι σήμερα για να σώσουμε τη φύση είναι απαραίτητο να καταστραφούν, είτε αυτοί που την μολύνουν είτε αυτοί που με κρατικά μέσα θέλουν να την σώσουν.

Δημοσιογράφος: Η τελευταία ερώτησή μου είναι η εξής: Τι θα έλεγε για τον εαυτό του σαν ιταλός αναρχικός στην Ελλάδα;

Α.Β.: Είναι μια ερώτηση που μου έγινε ακριβώς εδώ στην Ελλάδα πριν είκοσι χρόνια σε πολιτικές καταστάσεις πολύ διαφορετικές, ακόμα και σε φυσικές καταστάσεις πολύ διαφορετικές. Τότε ήμουν πόντος και απάντησα σαν σύντροφος μεταξύ των άλλων συντρόφων. Τώρα που είμαι πιο γέρος απαντώ σαν σύντροφος μεταξύ των άλλων συντρόφων.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

ΓΡΑΠΤΗ ΕΙΣΗΓΗΣΗ ΤΟΥ PIERLEONE PORCU

- ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΗ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗ
- Η ΑΠΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΠΑΡΕΛΘΟΝΤΩΝ ΑΓΩΝΩΝ ΚΑΙ Η ΑΜΝΗΣΙΑ (Η ΙΤΑΛΙΚΗ ΕΜΠΕΙΡΙΑ
- Η ΑΝΑΡΧΙΚΗ ΚΑΙ ΕΞΕΓΕΡΤΙΚΗ ΛΟΓΙΚΗ
- Η ΕΝΟΠΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΞΕΓΕΡΣΗ
- ΚΡΙΤΙΚΗ ΤΟΥ ΡΕΦΟΡΜΙΣΜΟΥ
- ΚΡΙΤΙΚΗ ΤΩΝ ΚΟΜΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΣΥΝΔΙΚΑΤΩΝ
- Η ΕΞΕΓΕΡΤΙΚΗ ΔΡΑΣΗ

ΓΡΑΠΤΗ ΕΙΣΗΓΗΣΗ ΤΟΥ ALFREDO BONANNO

- Η ΚΑΙΝΟΥΡΙΑ ΜΕΤΑΛΛΑΓΗ ΤΟΥ ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΜΟΥ ΣΕ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΕΠΙΠΕΔΟ
- Η ΚΑΙΝΟΥΡΙΑ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΗ ΚΑΙ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΝΟΟΤΡΟΠΙΑ
- ΤΑ ΕΜΠΟΔΙΑ ΣΤΟΝ ΕΞΕΓΕΡΤΙΚΟ ΑΓΩΝΑ ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΤΟ ΜΕΤΑΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟ ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΜΟ ΚΑΙ ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ
- Η ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΗ ΑΝΑΔΙΑΡΘΡΩΣΗ
- ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ ΑΝΑΔΙΑΡΘΡΩΣΗ
- ΚΑΤΑΡΡΕΥΣΗ ΤΟΥ ΥΠΑΡΚΤΟΥ ΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟΥ, ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΕΘΝΙΚΙΣΜΩΝ
- ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΟΥ ΕΞΕΓΕΡΤΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΑΝΑΡΧΙΚΟ ΚΟΜΟΥΝΙΣΜΟ
- Η ΑΝΑΡΧΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΗ ΕΞΕΓΕΡΤΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ
- ΓΙΑΤΙ ΕΙΜΑΣΤΕ ΑΝΑΡΧΙΚΟΙ ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΕΣ ΤΗΣ ΕΞΕΓΕΡΤΙΚΗΣ ΘΕΣΗΣ

ΠΡΟΦΟΡΙΚΕΣ ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ

ΠΡΩΤΗ ΜΕΡΑ

- ΠΡΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΛΕΥΡΑ ΤΗΣ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑΣ ΑΝΑΡΧΙΚΩΝ ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ
- ΕΙΣΗΓΗΣΗ ΤΗΣ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑΣ ΑΝΑΡΧΙΚΩΝ ΘΕΣ/ΚΗΣ. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ ΣΤΟ ΝΕΟΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΟ ΣΧΕΔΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΟΠΙΟΗΣΗΣ
- ΠΡΟΦΟΡΙΚΗ ΕΙΣΗΓΗΣΗ ΤΟΥ PIERLEONE PORCU
- ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ - ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΟ ΑΜΦΙΘΕΑΤΡΟ

ΔΕΥΤΕΡΗ ΜΕΡΑ

- ΠΡΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΑΠΟ ΠΛΕΥΡΑΣ ΤΗΣ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑΣ ΑΝΑΡΧΙΚΩΝ ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ
- ΠΡΟΦΟΡΙΚΗ ΕΙΣΗΓΗΣΗ ΤΟΥ ALFREDO BONANNO
- ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ - ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΟ ΑΜΦΙΘΕΑΤΡΟ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

- ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΤΟΥ ΣΥΝΤΡΟΦΟΥ ALFREDO BONANNO ΣΤΗΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ «ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ»

...Από αυτή την άποψη νομίζουμε ότι ο προαναφερόμενος στόχος από την πλευρά της πρωτοβουλίας αναρχικών Θεσσαλονίκης που είχε και την κύρια οργανωτική ευθύνη αυτών των εκδηλώσεων, στέφθηκε με επιτυχία, τουλάχιστον όσον αφορά τις ευθύνες που εξαρτήθηκαν άμεσα από το χέρι τους. Εξάχθηκαν πράγματι κατά την γνώμη μας αρκετά και σαφή συμπεράσματα και για να γίνουν αυτά ακριβώς τα συμπεράσματα αντικείμενο μιας ευρύτερης επεξεργασίας ήταν και είναι το ζητούμενο από την πλευρά μας και με την έκδοση αυτών των υλικών σε αυτή την κατεύθυνση στοχεύουμε...